

Nejvyšší
soud

SBÍRKA soudních
rozhodnutí a
stanovisek

Ročník: LXXVIII

6
2026

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda:	JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda:	JUDr. Petr Šuk
Členové:	JUDr. Antonín Draštík, JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Radek Doležel, JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Martina Vršanská, Mgr. Zdeněk Sajdl, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Michal Ježek, Ph.D.

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXVIII

Číslo 6/2026 vychází 15. 7. 2026

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Univerzity Palackého, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství, Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Veřejný ochránce práv a Ochránce práv dětí

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.);
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH.....	5
č. 31	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2025, sp. zn. 4 Tdo 666/2025	6
č. 32	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2025, sp. zn. 7 Td 45/2025	16
č. 33	
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 11. 2024, sp. zn. 10 To 87/2024.....	22
č. 34	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2025, sp. zn. 14 Ntd 3/2025	29
č. 35	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2025, sp. zn. 5 Tdo 492/2025	31
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH	41
č. 38	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 08. 2025, sp. zn. 23 Cdo 506/2025	42
č. 39	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2025, sp. zn. 24 Cdo 1825/2025	52
č. 40	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 09. 2025, sp. zn. 24 Cdo 1778/2025	69
č. 41	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2025, sp. zn. 25 Cdo 2258/2024.....	81
č. 42	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 07. 2025, sp. zn. 27 Cdo 1526/2024.....	88
č. 43	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 07. 2025, sen. zn. 29 ICdo 146/2023	93
č. 44	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2025, sen. zn. 29 ICdo 116/2025.....	100
č. 45	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 08. 10. 2025, sp. zn. 31 Cdo 1434/2025	109

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 31

Údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a tr. ř.) shromážděné v souladu s českou právní úpravou jsou zásadně přípustným důkazem v trestním řízení.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu, Dokazování, Důkaz

§ 88a tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2025, sp. zn. [4 Tdo 666/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:4.TDO.666.2025.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněných 1. J. B. a 2. P. K. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 2. 2025, sp. zn. 2 To 68/2024, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 6 T 79/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvinění J. B. a P. K. byli rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2024, sp. zn. 6 T 79/2023, uznáni vinnými třemi trestnými činy spáchanými v jednočinném souběhu. Zvláště závažným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. a), c) tr. zákoníku, přečinem přisvojení pravomoci úřadu podle § 328 tr. zákoníku a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Všech trestných činů se podle rozsudku soudu prvního stupně dopustili ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku společně s dalšími dvěma muži, z nichž jedním byl R. Č., a druhého se nepodařilo identifikovat.

2. Skutkové okolnosti inkriminovaného jednání popsal soud prvního stupně tak, že všichni obvinění společně dne 26. 11. 2021 v 10:32 hodin spolu s dalším dosud neidentifikovaným pachatelem po předchozí domluvě na společném koordinovaném postupu a rozdělení úloh při vstupu do domu dále jmenovaného poškozeného, jednání s ním a zmocnění se jeho věci vyzbrojení krátkými střelnými zbraněmi vystavenými pohledu poškozeného, dále průkazy a odznaky Policie České republiky či jejich napodobeninami a s reflexními rukávovými páskami s nápisem Policie a dále s hygienickými rouškami přes tvář vstoupili neuzamčenými vraty do garáže tvořící součást rodinného domu čp. XY v ulici XY v XY, okres Praha – XY, užívaného poškozeným T. D., jemuž dali slovně a předložením zmíněných průkazů či jejich napodobenin najevo jejich příslušnost k Policii České republiky, kterou tím pouze předstírali, oznámili mu, že ho zadržují a provedou v domě prohlídku v souvislosti s podezřením na výskyt padělaných bankovek v domě, k čemuž dali poškozenému nahlédnout do písemného dokumentu údajně vydaného soudem, čímž úmyslně uvedli jmenovaného poškozeného do stavu bezbrannosti a přiměli ho k respektování jejich požadavků, tj. ke zpřístupnění obytné části domu, otevření trezoru instalovaného ve zmíněném rodinném domě a k vydání přesněji nezjištěného množství peněz v hotovosti, nejméně však v hodnotě 1 277 500 Kč, dále 6 200 Euro v hodnotě 158 720 Kč a 2 500 chorvatských Kun v hodnotě 8 500 Kč, dále při předstírané domovní

prohlídce a výkonu jejich pravomoci vzali poškozenému telefon zn. iPhone, telefon zn. Samsung Galaxy A71 s paměťovou kartou, dva notebooky, externí datový disk, videokameru značky Sony, fotoaparát značky Canon, fotoaparát značky Nikon s příslušenstvím, peněženku, tři náramky, pár náušnic, krabičku s náhrdelníkem z bílého zlata, dvě outdoorové kamery, tedy věci v celkové hodnotě 180 500 Kč, dále osobní doklady T. D., G. D. a T. D. mladšího, dvě platební karty vystavené bankou na jméno T. D. a jednu platební kartu vystavenou bankou na jméno T. D. mladšího, s nimiž místo opustili a poškozeným T. D., G. D., M. D. a T. D., tak způsobili škodu ve výši 1 625 220 Kč, přičemž tablet značky Apple s klávesnicí, notebook značky Apple a telefon značky Samsung v hodnotě 52 600 Kč byly zajištěny a vráceny zpět poškozenému.

3. Oba obvinění byli za výše vyjmenované trestné činy a za sbíhající se zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku a přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, kterými byli uznáni vinnými rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 3 T 12/2022, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2022, sp. zn. 9 To 402/2022, odsouzeni podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let. Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku byli pro výkon tohoto trestu zařazeni do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku soud zrušil výroky o trestech z uvedených rozsudků, jakož i všechna další rozhodnutí na tyto výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu.

4. Citovaným rozsudkem soudu prvního stupně byl odsouzen i spoluobviněný R. Č., kterého soud uznal vinným stejně jako obviněné J. B. a P. K. a podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku mu uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

5. Soud prvního stupně rozhodoval také o náhradě škody a nemajetkové újmy.

6. Proti všem výrokům rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obvinění R. Č., J. B. a P. K. Poškození T. D. st. a G. D. odvoláním napadli adhezní výroky, kterými byli odkázáni na občanskoprávní řízení.

7. O odvoláních rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 13. 2. 2025, sp. zn. 2 To 68/2024, tak, že výrokem pod bodem I. podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek z podnětu obviněného R. Č. v odsuzující části, která se jej týkala, a z podnětu poškozeného T. D., ve výroku, jímž byl odkázán se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Výrokem pod bodem II. podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného R. Č. podle § 226 písm. c) tr. ř. obžaloby zprostil a výrokem pod bodem III. podle § 229 odst. 3 tr. ř. všechny poškozené odkázal s jejich nároky na náhradu škody, případně na náhradu nemajetkové újmy, uplatněnými vůči R. Č., na řízení ve věcech občanskoprávních. Výrokem pod bodem IV. podle § 228 odst. 1 tr. ř. obviněným J. B. a P. K. uložil povinnost společně a nerozdílně nahradit poškozenému T. D. st. nemajetkovou újmu ve výši 50 000 Kč. Výrokem pod bodem V. podle § 229 odst. 2 tr. ř. poškozeného T. D. st. odkázal se zbytkem jeho nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Výrokem pod bodem VI. podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněných J. B., P. K. a poškozené G. D.

II.

Dovolání obviněných

Dovolání obviněného J. B.

8. Obviněný J. B. podal dovolání prostřednictvím svého obhájce PhDr. Mgr. Martina Krahulíka. Dovolání směřoval proti výrokům IV. a VI. rozsudku odvolacího soudu s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. s tím, že napadený rozsudek vychází ze skutkových zjištění, která jsou ve zjevném rozporu s provedenými důkazy, případně byla učiněna na základě důkazů, které jsou procesně nepoužitelné, a že soudy obou stupňů bezdůvodně odmítly provedení pro věc podstatných důkazů, které navrhoval. Zároveň dovolatel namítl, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

9. – 12. Nejvyšší soud reprodukoval první část námitek obviněného.

13. Pokud soudy vycházely z údajů o pohybu mobilního telefonu obviněných J. B. a P. K. v rozhodném čase, jedná se podle dovolatele o důkazy procesně nepoužitelné, neboť předmětné provozní a lokalizační údaje byly shromažďovány plošně a bez zákonného důvodu. K tomu dovolatel poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [30 Cdo 3909/2023](#).

14. – 16. Nejvyšší soud reprodukoval zbývající část námitek obviněného.

17. Nejvyššímu soudu obviněný J. B. navrhl, aby napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze v dovoláním napadeném rozsahu zrušil a věc odvolacímu soudu vrátil k novému projednání a rozhodnutí, případně aby sám rozhodl tak, že jej zproští obžaloby ze všech trestných činů, které mu byly kladeny za vinu. Současně projevil nesouhlas s tím, aby Nejvyšší soud projednal jeho věc v neveřejném zasedání.

Dovolání obviněného P. K.

18. Obviněný P. K. dovoláním podaným prostřednictvím svých obhájců JUDr. Filipa Seiferta, MBA, a JUDr. Ing. Petra Václavíka napadl výroky IV. a VI. rozsudku odvolacího soudu i řízení a rozhodnutí, která jim předcházela. Své dovolání opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a m) tr. ř. U prvních dvou s jejich úplnou citací a u třetího s citací jeho druhé alternativy, tj. že odvolací soud zamítl řádný opravný prostředek, ačkoli v předcházejícím řízení byly dány důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Současně požádal Nejvyšší soud, aby mu do rozhodnutí o dovolání odložil, resp. přerušil výkon trestu odnětí svobody postupem podle § 265o odst. 1 tr. ř., a svůj návrh podrobně odůvodnil poukazem na zásadní vady v postupu a rozhodnutí Vrchního soudu v Praze a na nepřiměřeně přísný trest odnětí svobody z pohledu jeho výměry 8 let i způsobu výkonu ve věznici se zvýšenou ostrahou. Zde odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2011, sp. zn. [4 Tz 88/2011](#).

19. – 22. Nejvyšší soud reprodukoval námitky obviněného opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

23. Procesně nepoužitelnými důkazy jsou podle dovolatele také záznamy provozních a lokalizačních údajů týkající se mobilních telefonů obviněných a SIM karty v dovolatelem

užívaném vozidle, protože byly shromážděny a uschovány v rozporu s právem Evropské unie. K tomu odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2025, sp. zn. [54 Co 89/2025](#), který vychází z právního názoru Nejvyššího soudu vyjádřeného v usnesení ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [30 Cdo 3909/2023](#), z něhož jasně vyplývá, že Česká republika implementovala nesprávně směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací do svého právního řádu.

24. – 26. Nejvyšší soud reprodukoval námitky obviněného opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

27. Závěrem obviněný P. K. konstatoval, že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou zatížena závažnými procesními i hmotněprávními vadami, které vedly k nesprávným závěrům o jeho vině i trestu a současně porušily jeho právo na spravedlivý proces. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Praze a rozhodl tak, že jej sám podle § 226 písm. c) tr. ř. zproští obžaloby, případně věc vrátí soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Ani tento obviněný nedal souhlas s projednáním jeho dovolání v neveřejném zasedání.

č. 31

III.

Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství

28. – 32. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se vyjádřil k dovolání obviněných, a to nejprve k argumentaci obviněného P. K.

33. Námitky proti použití telekomunikačních a lokalizačních údajů, které byly shromážděny plošně, což je v rozporu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie, státní zástupce odmítl s poukazem na to, že snaha dovodit z unijního práva nepřipustnost důkazů v českém trestním řízení nemá oporu ani v unijním ani českém právu. K tomu odkázal na konkrétní judikaturu Soudního dvora Evropské unie, Ústavního soudu i Nejvyššího soudu, ze které lze dovodit, že za současného unijního práva v zásadě přísluší pouze vnitrostátnímu právu, aby stanovilo pravidla hodnocení informací a důkazů získaných na základě plošného a nerozlišujícího uchovávání těchto údajů v trestním řízení, které unijní právo má za nepřipustné, přičemž je potřeba mít na zřeteli, aby nebyl znemožněn nebo nadměrně ztížen výkon práv přiznaných unijním právem. Státní zástupce vyzdvihl, že telekomunikační a lokalizační údaje byly v této trestní věci vyžádány v souladu s trestním řádem, nejedná se o důkazy vymykající se znalosti soudu, byly provedeny k důkazu kontradiktorním způsobem, neboť obvinění a jejich obhájci se k nim mohli účinně vyjádřit, a nejde o důkazy rozhodující, nýbrž o důkazy doplňující řadu dalších důkazů svědčících ve svém uceleném řetězci o vině dovolatelů. Podle státního zástupce tak byla respektována pravidla vyplývající s judikatury Soudního dvora Evropské unie, jak má být v trestním řízení vedeném podle práva jednotlivých států nakládáno s důkazy, které byly získány v rozporu s požadavky práva unijního, a jejich využití je přípustné. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [30 Cdo 3909/2023](#), publ. pod č. 14/2025 Sb. rozh. civ., o který se dovolatel opírá, řeší civilněprávní odpovědnost státu v případě porušení práva Evropské unie jeho legislativní (ne)činností, a nikoli otázku přípustnosti důkazů získaných opatřením plošně uchovávaných lokalizačních údajů v trestním řízení. Současně státní zástupce odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. [Pl. ÚS 45/17](#), pub. pod č. 76/2019 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu, kterým Ústavní soud jasně vyslovil, že princip data retention (plošný,

nevýběrový sběr významného množství dat o každé uskutečněné elektronické komunikaci) je ústavně konformní a českou právní úpravu netřeba měnit. Přestože v odůvodnění svého plenárního nálezu Ústavní soud připustil rozpor mezi směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a vnitrostátní úpravou, z hlediska ústavnosti zamítl návrh ke zrušení dotčených ustanovení zákona o elektronických komunikacích a zákona o Policii České republiky.

34. Státní zástupce uzavřel, že údaje z plošného sběru dat v dovolatelově věci nebyly procesně nepřijatelným důkazem ve smyslu druhé varianty dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a i v této části pokládá jeho dovolání za zjevně neopodstatněné.

35. – 37. Státní zástupce se vyjádřil ke zbývajícím námitkám obviněného P. K.

38. – 39. Dále se státní zástupce vyjádřil k dovolání obviněného J. B.

40. Pokud obviněný J. B. zpochybňoval procesní použitelnost telekomunikačních údajů či jiných zajištěných věcí, státní zástupce odkázal na podrobnou argumentaci ve svém vyjádření k odvolání obviněného P. K. a znovu stručně konstatoval, že tyto důkazy byly opatřeny zákonným způsobem a jejich použití je v trestním řízení přípustné. Samotná polemika o plošném uchovávání údajů mobilními operátory nepůsobí nepoužitelnost důkazů v konkrétní trestní věci.

41. – 42. Státní zástupce se vyjádřil ke zbývajícím námitkám obviněného J. B.

43. Na základě těchto úvah státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obou obviněných podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněná.

44. Vyjádření státního zástupce bylo oběma obviněným doručeno prostřednictvím obhájců. Obviněný J. B. ve stanovené lhůtě nereagoval, obviněný P. K. až po jejím marném uplynutí zaslal Nejvyššímu soudu podání označené jako „replika dovolatele na vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 16. 6. 2025, 1 NZO 433/2025-39“, v němž nad rámec již uplatněných výhrad v jeho dovolání uvedl jen to, že jeho předchozí vyjádření v hlavním líčení mělo pouze charakter stručného monologu bez prostoru pro kladení doplňujících otázek obhajobou.

IV.

Důvodnost dovolání

45. Nejvyšší soud shledal, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, takže se zabýval otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek jednotlivých obviněných ve vztahu k jimi označeným dovolacím důvodům a tím, zda lze z jejich podnětu přistoupit k věcnému přezkumu napadeného rozsudku odvolacího soudu, kterého se oba domáhají. Možnost využití dovolání je totiž omezená jen na důvody taxativně vymezené v § 265b tr. ř., které lze obecně charakterizovat jako kvalifikované vady napadeného rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího. Konkrétní námitky obviněného pak musí uplatněnému dovolacímu důvodu svým obsahem také odpovídat, přičemž Nejvyšší soud je zásadně při své přezkumné činnosti vázán jejich rozsahem a důvody (viz § 265i odst. 3 tr. ř.).

Nejvyšší soud vzhledem k obsahu dovolání již na tomto místě připomíná, že dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání správnosti rozhodnutí soudů druhého stupně a nelze od něj očekávat revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů, kterými je dovolací soud vázán stejně jako rozsahem a charakterem námitek, kterými obviněný jejich naplnění odůvodňuje (§ 265f odst. 1 tr. ř.). Právně fundovanou argumentaci má při tomto restriktivním pojetí zajistit povinné zastoupení odsouzeného obhájcem–advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

46. Porovnáním obou dovolání s obsahem trestního spisu Nejvyšší soud zjistil, že dovolací argumentace obviněných je téměř doslovným opakováním námitek, které vznesli v řízení před soudem prvního a druhého stupně. Nejvyšší soud proto požaduje za účelné připomenout, že jestliže obviněný v dovolání opakuje jen námitky uplatněné již v hlavním líčení a v odvolacím řízení, se kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz rozhodnutí publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. BECK, svazek 17/2002, č. 408). Dále je namístě poukázat na usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. [II. ÚS 2947/08](#), ve kterém se Ústavní soud ztotožnil se stanoviskem Evropského soudu pro lidská práva, že soudům adresovaný závazek, plynoucí z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, promítnutý do podmínek kladených na odůvodnění rozhodnutí, „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“ a že odvolací soud „se při zamítnutí odvolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění nižšího stupně“ (např. věc García proti Španělsku, č. stížnosti [30544/96](#)). Pokud uvedené platí pro odvolací řízení, tím spíše je aplikovatelné pro dovolací řízení se striktně vymezenými dovolacími důvody, při zjištění, že soudy nižších stupňů již shodným námitkám věnovaly dostatečnou pozornost.

47. Ve stručnosti lze připomenout, že oba obvinění s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. primárně polemizují s hodnocením důkazní situace soudy nižších stupňů, aniž by přitom poukázaly na konkrétní extrémní rozpory mezi rozhodnými skutkovými zjištěními a konkrétními důkazy, ze kterých soudy vycházely. Mají na rozdíl od soudů za to, že důkazy, o které se soudy opírají, netvoří ucelený řetězec v takové kvalitě, aby o jejich vině nevznikly stejné pochybnosti jako tomu bylo v případě odvolacím soudem zproštěného R. Č., a oproti soudům neakceptují výpověď poškozeného T. D. st. co do její věrohodnosti v otázce popisu a poznání pachatelů, jejich počtu a výše způsobené škody. Současně oba obvinění namítají, že soudy bezdůvodně nevyhověly jejich návrhu na výslech svědka R. P. a dalších konkrétních, ale i blíže neustanovených svědků. Obvinění také shodně rozporují procesní použitelnost některých důkazů a namítají důkazy opomenuté. Obviněný P. K. samostatně brojil i proti tomu, že odvolací soud nevyhověl jeho návrhu a nevyslechl ho v odvolacím řízení.

48. Za relevantně uplatněné lze vzhledem k výše popsaným obecným východiskům označit jen námitky obviněných vůči procesní použitelnosti údajů o telekomunikačním provozu, respektive lokalizaci mobilních telefonů obviněných a vozidla tov. zn. Škoda Superb s aplikací Škoda Connect a zabudovanou SIM kartou (čip vložený do auta, který je unikátním identifikátorem pro mobilního operátora), protože s touto problematikou se soudy nižších stupňů úplně nevypořádaly, a poprvé vznesená výhrada obviněného P. K. proti tomu, že nebyl v odvolacím řízení vyslechnut. Ostatní námitky se s uplatněným dovolacím důvodem podle

§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. při aplikaci výše uvedených východisek očividně míjí. O zjevný rozpor podle jeho první alternativy jde totiž jen tehdy, pokud by konkrétní skutková zjištění, z nichž soudy vycházely, byla v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Například, pokud by soudy učinily skutkový závěr, který by byl v přímém protikladu k jednoznačnému obsahu všech provedených důkazů, nebo pokud by skutková zjištění byla zcela bez opory v důkazech a nebyla by odůvodnitelná žádným logicky přijatelným způsobem jejich hodnocení. Obviněný přitom musí konkrétně označit, které důkazy byly provedeny, jaký byl jejich obsah, a v čem konkrétně spočívá jejich nesoulad s učiněnými skutkovými závěry. Nestačí pouhé tvrzení, že důkazy byly hodnoceny nesprávně, že některý ze svědků je nevěrohodný nebo že jiný způsob hodnocení důkazů by vedl k příznivějšímu závěru pro obviněného. Dovolání by muselo obsahovat přesvědčivou argumentaci, že rozhodující skutková zjištění soudů (nikoli tedy ta, která nejsou určující pro naplnění znaků trestného činu) jsou natolik vybočující z rámce logického a racionálního hodnocení důkazů, že představují porušení práva na spravedlivý proces. O opomenuté důkazy ve smyslu třetí alternativy § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se také jedná pouze v případě, kdy nebyly bezdůvodně provedeny důkazy vztahující se k rozhodným skutkovým zjištěním, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu.

49. – 53. Nejvyšší soud se vypořádal s námitkami obviněných, které vztahovali k první a třetí alternativě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

54. Jak bylo výše uvedeno, dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho druhé alternativě odpovídá také oběma obviněnými uplatněná výhrada vůči použitelnosti údajů o telekomunikačním provozu, kterou obvinění s odkazem na českou i evropskou judikaturu brojili proti tomu, že předmětná data byla shromažďována v rozporu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (dále jen „Směrnice“), takže byt nerozporují, že byla získána policejními orgány na příkaz soudu při splnění podmínek § 88a tr. ř., nelze je v trestním řízení použít. I tato námitka je ale zjevně neopodstatněná.

55. Snaha obviněných dovodit nepřipustnost důkazu, který byl získán v trestním řízení vedeném pro úmyslný trestný čin charakterizovaný v § 88a odst. 1 tr. ř. na základě příkazu soudu z dat o elektronické komunikaci, která byla v rozporu s předmětnou Směrnicí poskytovateli služeb elektronických komunikací sbírána plošně a nerozlišujícím způsobem, a s jehož obsahem se obvinění mohli úplně a řádně seznámit a účinně se k němu vyjádřit, nemá oporu v českém ani unijním právu a nelze ji opřít ani o žádné konkrétní rozhodnutí Soudního dvora Evropské Unie (dále jen „SDEU“), který ve spolupráci se soudy členských států dbá na jednotné provádění a výklad unijního práva. SDEU respektuje, že pro posuzování přípustnosti důkazu v trestním řízení je rozhodující vnitrostátní úprava.

56. Předně je ve shodě se státním zástupcem potřeba poukázat na rozsudek velkého senátu SDEU ze dne 2. 3. 2021 ve věci [C-746/18](#) (věc H. K. v. Prokuratuur), ve kterém SDEU řešil předběžnou otázku na základě čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie, se kterou se na něj obrátil Nejvyšší soud Estonska a která se týkala právě výkladu čl. 15 odst. 1 předmětné Směrnice, jenž zakotvuje možnost, aby členské státy přijaly opatření k zachycování elektronických dat, která jsou nezbytná mimo jiné i pro prosazování trestního práva (v souvislosti s námitkou obviněné vznesenou proti tomu, aby její odsouzení bylo založeno na údajích o elektronické komunikaci, které vyšetřovatel na příkaz státního zastupitelství získal

od poskytovatele telekomunikačních služeb, jenž tyto provozních a lokalizačních údaje o telefonním styku schraňoval podle tamního zákona o elektronických komunikacích plošně a nerozlišujícím způsobem po dobu jednoho roku). SDEU v bodech 30 až 35 odůvodnění svého rozsudku konstatoval, že plošné a nerozlišující shromažďování údajů je v rozporu se Směrnicí a judikaturou SDEU, ovšem v bodu 41 jasně odmítl posoudit z hlediska unijního práva, zda důkaz opatřený v souladu s vnitrostátní úpravou z takto v rozporu s unijním právem shromážděných dat (získaných na základě soudního příkazu od provozovatele telekomunikačních služeb) je přípustný v trestním řízení. SDEU zdůraznil, že v zásadě přísluší pouze vnitrostátnímu právu, aby stanovilo pravidla přípustnosti a hodnocení důkazů v trestním řízení, protože při neexistenci unijní právní úpravy v této oblasti je přípustnost důkazů v trestním řízení otázkou vnitrostátní procesní autonomie členských států a samotný unijně právní rozpor plošné retenční úpravy ještě automaticky nevede k vyloučení důkazu. V navazující části odůvodnění pak SDEU konstatoval, že takto získané informace budou zásadně nepřipustným důkazem zjevně pouze tehdy, pokud půjde o důkaz vymykající se znalosti soudu, který je rozhodný pro učinění skutkového závěru a právního posouzení skutku a obviněnému nebylo umožněno se k němu účinně vyjádřit (tj. došlo k porušení zásady kontradiktornosti řízení v důsledku „převahy“ žalující strany nad obhajobou). S odkazem na řadu dalších svých rozhodnutí SDEU uvedl, že je na vnitrostátním právu, aby stanovilo podmínky, za nichž poskytovatelé služeb elektronické komunikace musí poskytnout orgánům činným v trestním řízení přístup k údajům, které mají k dispozici. Současně ale připomněl, že za účelem splnění požadavku proporcionality musí vnitrostátní právní úprava dát jasná a přesná pravidla pro rozsah a použití těchto dat a chránit je před rizikem jejich zneužití.

57. V trestní věci dovolatelů byla předmětná data o telekomunikačním provozu získána na základě příkazu soudu vydaného v souladu s přísně stanovenými podmínkami danými v § 88a tr. ř. Ústavnost uvedeného ustanovení trestního řádu (stejně jako příslušných ustanovení zákona o elektronických komunikacích a zákona o Policii České republiky) posuzoval Ústavní soud se znalostí příslušné Směrnice zavazující členské státy k tomu, aby bránily plošnému nevýběrovému sběru a uchovávání dat elektronické komunikace bez souhlasu účastníků, ve svém nálezu ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. [Pl. ÚS 45/17](#), uveřejněném pod č. 76/2019 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu, a to právě z pohledu proporcionality zásahu do práva na soukromí a možností státu přijmout opatření nezbytná pro ochranu jeho bezpečnosti a pro prosazování trestního práva. Z tam uvedených argumentů je namísto vyzdvihnout, že principiálně nelze zavrhnout data retention (plošný nevýběrový sběr významného množství dat), protože v podmínkách informační společnosti, ve které jednotlivci zpravidla běžně využívá služeb elektronické komunikace a dobrovolně přijímá, že se o něm ukládají kvanta dat, by bylo nemoudré tolerovat stav, v němž by poskytovatelé služeb údaji uživatelů disponovali a státní aparát by je v případě potřeby bezpečnosti státu nebo jiných odůvodněných případech nemohl využít.

58. Připomenout je potřeba také nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2024, sp. zn. [I. ÚS 1677/13](#), který byl uveřejněn pod č. 195/2014 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu. V něm Ústavní soud mimo jiné konstatoval, že kontinentální trestní řízení vychází z formálně-materiální povahy důkazu a zpravidla jen takové vady úkonu, které porušují právo na spravedlivý proces, vedou k neúčinnosti nebo nepřipustnosti důkazu (shodně např. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2024, sp. zn. [11 Tdo 92/2024](#), ve kterém Nejvyšší

soud uvedl, že ani nesplnění podmínek stanovených trestním řádem pro opatření a provedení konkrétního důkazu vždy nevede k neplatnosti či neúčinnosti takového důkazu).

59. V předmětné trestní věci byli obvinění stíháni pro zvlášť závažný zločin, důkaz získaný na soudní příkaz z dat shromážděných provozovateli telekomunikačních služeb je jen jedním z řady dalších nepřímých důkazů, které až ve svém souhrnu prokazují vinu obviněných, a oba obvinění i jejich obhájci měli možnost se s obsahem tohoto důkazu, tedy s předmětnými záznamy o telekomunikačním styku, seznámit a vyjádřit se k němu, čehož také plně využili jak u hlavního líčení, tak v odvoláních, ve kterých argumentovali nejen procesní nepoužitelností předmětných telekomunikačních údajů, ale i jejich obsahem.

60. Nejvyšší soud k této problematice ještě zdůrazňuje, že primárním cílem Směrnice je ochrana fyzických osob a jejich soukromí v souvislosti se zpracováním údajů o jejich osobní elektronické komunikaci nebo o umístění jejich mobilních telefonů. V této trestní věci ale byly pro zjištění skutkového stavu významné především informace plynoucí z lokalizačních záznamů telematické jednotky vozidla, ke kterému se obvinění svými mobilními telefony vůbec nepřipojili.

61. Pro úplnost Nejvyšší soud konstatuje, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [30 Cdo 3909/2023](#), uveřejněné pod č. 14/2025 Sb. rozh. civ. a Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2025, sp. zn. [54 Co 89/2025](#), která obvinění v dovoláních akcentují, neřeší otázku procesní přípustnosti důkazu získaného na základě plošného sběru dat o elektronické komunikaci, které realizovali poskytovatelé telekomunikačních služeb, v trestním řízení. Zaměřují se výlučně na otázku vzniku a náhrady nemajetkové újmy způsobené žalobci tím, že Česká republika nesprávně implementovala příslušnou Směrnici.

62. Obviněný P. K. pod druhou alternativou dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. také namítal, že soudy nižších stupňů opřely své závěry o jeho vině o tzv. agnoskaci z jiné trestní věci, k čemuž se Nejvyšší soud vyjádřil.

63. – 66. Zjevně nedůvodnými a zčásti opět neodpovídajícími žádnému z dovolacích důvodů jsou námitky, které obvinění uplatnili s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a které směřovaly vůči hmotněprávnímu posouzení skutku, porušení zásady *beneficium cohaesionis*, výměře nepodmíněného trestu odnětí svobody a způsobu jeho výkonu, což Nejvyšší soud dále odůvodnil.

67. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., který přímo uplatnil pouze obviněný P. K., ale teoreticky připadal v úvahu i u obviněného J. B., Nejvyšší soud s poukazem na výše uvedené konstatuje, že nemohl být v žádné z jeho alternativ naplněn, protože k zamítnutí odvolání obou obviněných došlo po řádně provedeném věcném přezkumu napadeného rozsudku soudu prvního stupně, přičemž v předcházejícím řízení nebyl dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř.

V.

Závěrečné shrnutí Nejvyššího soudu

68. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto rozhodnutí, Nejvyšší soud zjevně neopodstatněná dovolání obviněných J. B. a P. K. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

odmítl. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 31

č. 32

Soud a jeho pobočka tvoří *de iure* jeden soud. Proto je vyloučeno odnětí věci soudu podle § 25 tr. ř. a její příkazání pobočce tohoto soudu (a naopak).

Delegace, Soud

§ 25 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2025, sp. zn. [7 Td 45/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:7.TD.45.2025.1

Nejvyšší soud rozhodl dne 15. 10. 2025 ve věci obviněných 1. R. O., 2. P. O., 3. A. H., 4. M. T., 5. M. K., 6. obchodní společnosti B. T. T., s. r. o., 7. S. V., 8. obchodní společnosti T., s. r. o. a 9. obchodní společnosti Q., s. r. o., vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 48 T 5/2025, o příslušnosti soudu, podle § 24 odst. 1 tr. ř. tak, že k projednání věci je příslušný Krajský soud v Brně, a podle § 24 odst. 2 tr. ř. a § 25 tr. ř. tak, že se věc Krajskému soudu v Brně neodnímá.

I.

Návrh na určení místní příslušnosti

1. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně podala dne 13. 5. 2025 na obviněné R. O., P. O., A. H., M. T., M. K., obchodní společnost B. T. T., s. r. o., a S. V. obžalobu pro skutek, ve kterém byl spatřován v případě obviněného R. O. v bodě I zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, v případě obviněných P. O., M. T., M. K., A. H. v bodě I zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, v případě obviněné obchodní společnosti B. T. T., s. r. o., v bodě II přečin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku a v případě obviněné S. V. v bodě III zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1, odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. b), d) tr. zákoníku, kterých se měli dopustit v místě, čase a způsobem popsaným v obžalobě. Současně s obžalobou pak státní zástupkyně podala téhož dne soudu dva návrhy na schválení dohody o vině a trestu ve vztahu k obviněným obchodním společnostem Q., s. r. o. a T., s. r. o., které byly zapsány pod sp. zn. 48 T 5/2025, stejně jako podaná obžaloba.

2. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1. 7. 2025, sp. zn. 48 T 5/2025, byla věc podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o místní příslušnosti. Předkládající soud uvedl, že k trestnému jednání obviněných mělo docházet zejména ve Zlínském kraji, částečně rovněž na území Slovenské republiky. Ve věci byli vyslechnuti svědci, kteří z větší části pochází ze Zlínského kraje, případně část z kraje Olomouckého a dále ze Slovenské republiky. Čtyři obvinění mají hlášen pobyt a fakticky se zdržují ve Zlínském kraji. Trestní věc byla vedena u policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, služby kriminální policie a vyšetřování, a rovněž dozorována ze strany

Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně. Krajský soud v Brně konstatoval, že místně příslušným soudem je v této trestní věci kromě Krajského soudu v Brně rovněž Městský soud v Praze a Krajský soud v Ostravě, podle § 22 tr. ř. tedy byla založena příslušnost několika soudů. Nicméně místní příslušnost Krajského soudu v Brně byla dovozována pouze na základě sídla právnické osoby – obviněné obchodní společnosti T., s. r. o., které je hlášeno na adresu XY v Brně, v jejímž případě bylo podáno daňové přiznání místně příslušnému Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště Brno I. Toto sídlo je účelovým sídlem, tato společnost fakticky na uvedené adrese nevykonávala žádnou činnost. Pokud bylo ve vztahu k obchodní společnosti Q., s. r. o., podáno daňové přiznání k Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště Brno I, jednalo se o místně nepřislušný finanční úřad, správně mělo být podáno k Finančnímu úřadu pro kraj Olomoucký. Krajský soud v Brně má proto zato, že existují důležité důvody pro odnětí věci a její přikázání jinému soudu, a to buď Městskému soudu v Praze (v jeho obvodu byla situována většina výše uvedených bodů obžaloby), případně Krajskému soudu v Ostravě (týkají se ho dva body obžaloby), případně Krajskému soudu v Brně – pobočce ve Zlíně, v tomto případě z důvodu vhodnosti, procesní ekonomie a hospodárnosti. Pro posledně jmenovaný soud svědčí podle předkládajícího soudu okolnosti výše uvedené, tedy že trestná činnost probíhala ve Zlínském kraji, po celou dobu přípravného řízení byla věc projednávána orgány činnými v trestním řízení ve Zlínském kraji, všichni obvinění z České republiky pochází ze Zlínského kraje, dva obvinění žijí na Slovensku, tedy ve vztahu ke Krajskému soudu v Brně – pobočce ve Zlíně jsou v bližší dojezdové vzdálenosti a obžalobou je navrhován výslech jedenácti svědků, z nichž sedm má bydliště ve Zlínském kraji a dva ve Slovenské republice. Krajský soud v Brně proto předložil věc obviněných k rozhodnutí o místní příslušnosti soudu.

II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o návrhu na určení místní příslušnosti

3. Nejvyšší soud poté, co mu byl spis dne 3. 10. 2025 předložen, především shledal, že předkládající soud výše zmíněným usnesením jednak rozhodl o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti podle § 24 odst. 1 tr. ř. a současně fakticky navrhl delegaci věci Městskému soudu v Praze, Krajskému soudu v Ostravě nebo Krajskému soudu v Brně – pobočce ve Zlíně podle § 25 tr. ř. Tím byla založena příslušnost Nejvyššího soudu k rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř.

4. Krajský soud v Brně předložil věc obviněných Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o místní příslušnosti. Svou místní příslušnost fakticky nezpochybňoval, výslovně připustil, že obžaloba byla podána u místně příslušného soudu. Nicméně poukázal na místní příslušnost také Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Ostravě, a to vzhledem k tomu, že daňová přiznání byla podávána rovněž u finančních úřadů se sídlem v obvodu těchto soudů.

5. Podle § 21 odst. 2 tr. ř. společné řízení koná soud, který je příslušný konat řízení proti pachateli trestného činu nebo o nejtěžším trestném činu. Nejtěžším trestným činem (s nej přísnější trestní sazbou) v této věci je zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, spáchaný obviněným R. O. jednáním popsáním v bodě I obžaloby.

6. O věcné příslušnosti krajského soudu není pochyb (§ 17 odst. 1 tr. ř.). Pokud jde o příslušnost místní, podle § 18 odst. 1 tr. ř. koná řízení soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán.

Za místo spáchání trestného činu je přitom třeba považovat místo, kde došlo ke skutečností naplňujícím objektivní stránku trestného činu, tj. místo trestněprávně relevantního jednání pachatele a místo, kde nastal nebo měl nastat následek trestného činu.

7. Ke spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku může dojít jak aktivním jednáním (podáním daňového přiznání s nepravdivými údaji), tak i opomenutím jednání, ke kterému byl daňový subjekt povinen. Místem spáchání tohoto trestného činu je proto především sídlo příslušného finančního úřadu, u něhož bylo nebo mělo být podáno daňové přiznání. Konstantní judikatura v tomto směru dosud vychází z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2001, sp. zn. [11 Nd 340/2001](#), publikovaného v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 13/2002, číslo judikátu T 338, kde se uvádí, že objektivní stránka trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby je naplněna jednáním pachatele, který ve větším rozsahu zkrátí např. daň. Samotné opatření fiktivních podkladů, byť pro účely jejich pozdějšího použití v rámci daňového řízení, ještě neznamená, že místo, kde došlo pouze k získání (popř. k vyplnění) těchto podkladů, lze pokládat za místo spáchání trestného činu ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 tr. ř., neboť jejich pouhým opatřením ještě nedošlo k naplňování objektivní stránky uvedeného trestného činu. Objektivní stránka zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku byla naplněna jednáním obviněného R. O., který podle obžaloby ve velkém rozsahu zkrátí daň a spáchal takový čin nejméně se dvěma osobami, a k tomuto jednání došlo v sídle jednotlivých příslušných finančních úřadů, kam byla podle popisu skutku v obžalobě daňová přiznání podána. Daňová přiznání byla v tomto případě podávána podle sídel obchodních společností, a to u místně příslušných správců daně (finančních úřadů), kteří se nacházeli v obvodech působnosti Městského soudu v Praze, Krajského soudu v Ostravě a Krajského soudu v Brně. Všechny tyto soudy tak jsou místně příslušnými k projednání věci. Pouze pro úplnost je nutno korigovat názor vyjádřený Krajským soudem v Brně v jeho usnesení, že jeho místní příslušnost byla dovozována pouze na základě jednoho bodu z deseti (ve vztahu k daňovému přiznání obchodní společnosti T., s. r. o., jež měla účelové sídlo v Brně, a proto bylo daňové přiznání podáno k Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště Brno I). I pokud – jak uvádí předkládající soud – mělo být ve vztahu k obchodní společnosti Q., s. r. o., daňové přiznání podáno k Finančnímu úřadu pro Olomoucký kraj, nikoli k Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, nelze pominout ze skutkové věty vyplývající skutečnost, že v obvodu působnosti Krajského soudu v Brně byla podána další dvě daňová přiznání, a to obchodní společností C. p., s. r. o. [viz bod I d) obžaloby] k Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, Územnímu pracovišti Brno I, a obchodní společností B. H., s. r. o. [viz bod I h) obžaloby] k Finančnímu úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště Brno-venkov. Přitom v této fázi řízení, kdy skutková zjištění i struktura a podstata trestné činnosti jsou pouze předběžné, je nutno v tomto směru vycházet z obžaloby.

8. Podle § 22 tr. ř. je-li dána příslušnost několika soudů, koná řízení z těchto soudů ten, u něhož státní zástupce podal obžalobu. Z toho plyne, že byla-li podána obžaloba u soudu, v jehož obvodu se nachází kterékoli z míst spáchání trestného činu, stává se tento soud místně příslušným k projednání věci bez ohledu na to, že místně příslušným by podle hledisek uvedených v § 18 odst. 1 tr. ř. mohl být i jiný soud.

9. Pokud byla podána obžaloba u Krajského soudu v Brně, byla podána u soudu místně příslušného, byť by místní příslušnost svědčila i soudům jiným. Proto Nejvyšší soud rozhodl, že k projednání věci je podle § 24 odst. 1 tr. ř. příslušný Krajský soud v Brně.

10. Nutno zdůraznit, že příslušnost soudu v trestním řízení není stranám dána na výběr, ale řídí se výhradně příslušnými ustanoveními trestního řádu. Teprve je-li najisto postavena otázka místní příslušnosti soudu, je možné se zabývat možností postupu podle § 25 tr. ř., v tomto případě návrhem Krajského soudu v Brně na odnětí a přikázání věci (tzv. delegaci). Krajský soud v Brně navrhl delegovat věc Městskému soudu v Praze, případně Krajskému soudu v Ostravě, což zdůvodnil tím, že v obvodu těchto soudů došlo k následku trestného činu častěji nežli u Krajského soudu v Brně, případně delegovat věc Krajskému soudu v Brně – pobočce ve Zlíně, a to z důvodu vhodnosti, procesní ekonomie a hospodárnosti řízení.

11. Podle § 24 odst. 2 tr. ř. soud, který rozhoduje o příslušnosti soudu, může současně rozhodnout o odnětí a přikázání věci z důvodu uvedeného v § 25 tr. ř. Podle § 25 tr. ř. může být věc z důležitých důvodů odňata příslušnému soudu a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně.

12. Krajský soud v Brně především navrhl delegaci věci ke Krajskému soudu v Brně – pobočce ve Zlíně, tj. na svou pobočku (k tomu směřovala nejzásadnější argumentace spočívající v tom, že ve Zlínském kraji mělo docházet k faktickému páčání trestné činnosti – k výrobě faktur aj. – i k jejímu vyšetřování a že většina svědků i obviněných má v tomto kraji bydliště). Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že takový postup nepřichází v úvahu. Ať rozhoduje v určité agendě hlavní pracoviště soudu, anebo pobočka, stále jde o rozhodnutí téhož soudu. Krajský soud a jeho pobočka tvoří *de iure* stále pouze jeden krajský soud. Přidělování věcí k rozhodnutí – včetně poboček – se řídí společným rozvrhem práce. Ten se může (i v průběhu kalendářního roku) měnit, takže například u pobočky mohou přestat působit prvostupňová senáty.

13. V této souvislosti je třeba upozornit na nález Ústavního soudu ze dne 5. 6. 2024, sp. zn. [III. ÚS 720/23](#), jímž byla řešena situace, v níž Vrchní soud v Olomouci rozhodl podle § 262 tr. ř., že věc má být u Krajského soudu v Ostravě rozhodnuta v jiném složení senátu. Nemohl tedy již rozhodovat dosavadní předseda senátu působící na prvostupňové agendě na olomoucké pobočce Krajského soudu v Ostravě, ale z důvodu vyloučení ani zbývající dva předsedové senátu na úseku prvostupňové trestní agendy na pobočce. Věc byla proto z pobočky v Olomouci předána (zde je třeba zdůraznit, že nešlo o delegaci podle § 25 tr. ř., která by byla nutná, kdyby šlo o změnu příslušnosti soudu) hlavnímu pracovišti krajského soudu, kde byla přidělena v souladu s obecnými pravidly pro přidělování věcí v odděleních T. Ústavní soud k tomu v odst. 36 a 37 odůvodnění citovaného nálezu zejména uvedl:

14. „Krajskému soudu lze vytknout, že z jeho rozvrhu práce pro rok 2016 nevyplývá jednoznačné pravidlo, jak by měl krajský soud v takové situaci postupovat. Popsaná situace tedy sice v rozvrhu práce nebyla explicitně popsána, ale zvolené řešení bylo logicky odvoditelné za použití zde popsaných obecných zásad. Rozvrh práce upravuje okruh věcí, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu [§ 42 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích], což v praxi znamená, že rozvrhem práce jsou určeny úseky, které budou na pobočce působit, jednotlivá soudní oddělení (typově i početně), a kritéria pro rozlišení věcí přidělovaných pobočce. ... Podstatné však je, že krajský soud a jeho pobočka tvoří *de iure* stále pouze jeden krajský soud. Pokud napadla trestní věc podle rozvrhu práce prvostupňovému

trestnímu úseku (T) pobočky, avšak nešlo ji z důvodu vyloučení soudců či z jiných zákonem předpokládaných důvodů přidělit žádnému soudnímu oddělení tohoto úseku, bylo namístež ji přidělit jinému soudnímu oddělení úseku T v rámci soudu, tedy hlavnímu pracovišti, nikoliv soudnímu oddělení pobočky zařazenému do jiného úseku. Pokud krajský soud v rozvrhu práce nestanoví jinak, z hlediska práva na soudní ochranu je namístež upřednostnit zájem na řádném a odborném rozhodnutí prvostupňové trestní věci specializovaným senátem krajského soudu, nežli trvat na striktním oddělení agendy hlavního pracoviště krajského soudu a jeho pobočky. ... Pro Ústavní soud je zásadní, že stěžovatelova věc byla po závazném pokynu soudu ke změně ve složení senátu přidělena soudci (resp. soudnímu oddělení) přidělenému u místně příslušného soudu, aniž takový postup vyžadoval individuální zásah soudního funkcionáře. ... Shodně situaci hodnotil Nejvyšší soud, který v odst. 174 napadeného usnesení uvedl, že zákonnou možností (byť výslovně neupravenou rozvrhem práce) bylo využití skutečnosti, že podle zákona mohou soudci krajského soudu rozhodovat o věcech z celého soudního kraje a věc tak po vyloučení všech prvostupňových soudců pobočky byla předána hlavnímu pracovišti a přidělena podle pořadí nápadu do senátu 30 T.“

č. 32

15. Z podobného názoru ostatně vycházel i Nejvyšší soud již např. ve svém usnesení ze dne 7. 2. 2018, sp. zn. [7 Td 6/2018](#), v němž shledal důležité důvody pro odnětí věci příslušnému Městskému soudu v Praze a věc přikázal Krajskému soudu v Brně (nikoliv pobočce ve Zlíně), a to mimo jiné z důvodu, že faktická činnost dotyčné obchodní společnosti se odehrávala především ve Zlíně. Nejvyšší soud tehdy dospěl – zjednodušeně řečeno – k závěru, že projednání věci bude podstatně lépe zabezpečeno u Krajského soudu v Brně, pod který spadá i jeho pobočka ve Zlíně.

16. Nejvyšší soud uzavírá, že je vyloučeno odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání pobočce tohoto příslušného soudu. Totéž platí samozřejmě i naopak. Příslušný soud a jeho pobočka tvoří *de iure* stále pouze jeden soud.

17. Pokud jde o alternativně navrhovanou delegaci věci k Městskému soudu v Praze, popřípadě ke Krajskému soudu v Ostravě, tento návrh se neopírá o žádnou relevantní argumentaci. Pojem „důležité důvody“ není v zákoně blíže definován, ale je nepochybné, že se musí jednat o skutečnosti, jež budou svou povahou výjimečné, neboť ustanovení § 25 tr. ř., podle něhož lze v určitých případech věc delegovat k jinému soudu, je zákonným průlomem do zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci a že příslušnost soudu a soudce stanoví zákon, vyjádřené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Důvody pro odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu musí být natolik významné, aby dostatečně odůvodňovaly vybočení z výše citovaného ústavního principu. Jde o to, zda je zásadním způsobem zpochybněna možnost příslušného soudu věc řádně projednat za dodržení základních zásad trestního řízení. Důležitými důvody je tedy třeba rozumět takové důvody, které zajišťují nestranné a objektivní projednání věci za dodržení všech v úvahu přicházejících zásad trestního řízení, jež se nemohou v plné míře uplatnit u soudu příslušného, ale právě u soudu, kterému má být věc přikázána. Delegace přitom nikdy nesmí být prostředkem k odnětí obviněného jeho zákonnému soudci.

18. Skutečnost, že více dílčích útoků (podání daňových přiznání) než v obvodu Krajského soudu v Brně bylo spácháno v obvodu Městského soudu v Praze, je z hlediska důvodů k delegaci ve smyslu § 25 tr. ř. irelevantní. Tím spíše to platí ve vztahu ke Krajskému soudu v Ostravě,

kde měly být spáchány dva útoky. Předkládajícím soudem není ve vztahu k těmto dvěma soudům argumentováno ani hlediskem procesní ekonomie. Jen pro úplnost lze dodat, že toto hledisko může vést k rozhodnutí o delegaci jen ve zcela výjimečných případech. Zde je namístě připomenout, že skutečnost, že obviněný (resp. více obviněných) nemá bydliště (resp. sídlo) v obvodu příslušného soudu, nebo skutečnost, že větší počet svědků navržených ke slyšení u hlavního líčení je z různých částí republiky, a nikoli z obvodu příslušného soudu, není všeobecně důležitým důvodem ve smyslu § 25 tr. ř. k odnětí věci příslušnému soudu a jejímu přikázání jinému soudu, neboť se jedná o běžnou skutečnost. Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odnětí věci příslušnému Krajskému soudu v Brně a její přikázání jinému soudu téhož druhu a stupně.

19. Nejvyšší soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení, tedy že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání věci příslušný Krajský soud v Brně a že podle § 24 odst. 2 tr. ř., § 25 tr. ř. se věc Krajskému soudu v Brně neodnímá.

č. 33

Zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku se za splnění dalších podmínek pachatel dopustí, i když dítě, vůči kterému jedná, s prostitucí souhlasí nebo ji iniciuje anebo má předchozí sexuální zkušenost či zkušenost s prostitucí.

Obchodování s lidmi

§ 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku

č. 33

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 11. 2024, sp. zn. [10 To 87/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:10.TO.87.2024.1

Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalovaného M. F., státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Plzni a poškozené nezletilé AAAAA (pseudonym), podaných proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 8. 2024, sp. zn. 3 T 4/2024, rozhodl tak, že se jednak (I.) podle § 258 odst. 1 písm. b), c), e), f) tr. ř. z podnětu všech podaných odvolání napadený rozsudek zrušuje v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. ř. se znovu rozhoduje tak, že obžalovaný M. F. je vinen (1) pokračujícím zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 alinea 1 písm. a), alinea 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku (kterého se dopustil jednáním spočívajícím v tom, že po seznámení s poškozenou nezletilou AAAAA, která za ním utíkala od své rodiny a z výchovných ústavů, poškozené dojednal poskytnutí sexuálních služeb celkem s cca 40 osobami, za které poškozená dostala cca 100 000 Kč, které mu následně předala), (2) přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku (kterého se dopustil jednáním spočívajícím v tom, že poškozené AAAAA neoprávněně zprostředkoval pervitin a marihuanu), (3) pokusem přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 146 odst. 1 trestního zákoníku (kterého se dopustil jednáním spočívajícím v tom, že fyzicky napadl poškozenou AAAAA) a (4) přečinem omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 tr. zákoníku (kterého se dopustil jednáním spočívajícím v tom, že poškozené AAAAA neumožnil opustit byt), a za to a za sbíhající se trestnou činnost se obžalovaný odsuzuje podle § 168 odst. 3 tr. zákoníku a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání osmi a půl roku; podle § 56 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku se pro výkon tohoto trestu zařazuje do věznice se zvýšenou ostrahou; podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku se zároveň zrušuje výrok o trestu, jenž se týkal sbíhající se trestné činnosti; podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaný povinen uhradit poškozené AAAAA, k rukám její zmocněnkyně, na náhradu nemajetkové újmy částku 100 000 Kč společně s úrokem z prodlení ve výši 12,75 % od 27. 11. 2024 do zaplacení; podle § 229 odst. 2 tr. ř. se poškozená odkazuje se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních; a jednak (II.) se podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrací soudu prvního stupně, aby v rozsahu zrušení výroku o vině ad 2. pro trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku napadeného rozsudku učinil rozhodnutí nové.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 8. 2024, sp. zn. 3 T 4/2024, byl obžalovaný M. F. uznán vinným ze spáchání ad 1. pokračujícího zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 alinea 1 písm. a), alinea 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, ad 2. zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku, ad 3. přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, ad 4. přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a ad 5. přečinu omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 tr. zákoníku. Při zrušení výroku o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Sokolově ze dne 8. 2. 2023, sp. zn. 6 T 13/2023, včetně všech na něj navazujících rozhodnutí mu byl podle § 168 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti a půl let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

2. K nárokům uplatněným poškozenou AAAAA bylo rozhodnuto podle § 228 odst. 1 tr. ř. o tom, že obžalovaný je povinen uhradit jí na náhradu nemajetkové újmy částku 100 000 Kč společně s úrokem z prodlení v zákonné výši za dobu od právní moci rozhodnutí do zaplacení a se zbytkem svého nároku byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně spočívala trestná činnost obžalovaného v jednání, které bylo dále popsáno. Tento rozsudek byl v zákonných lhůtách napaden odvoláními obžalovaného, státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Plzni i poškozené.

4. Obžalovaný podané odvolání směřoval do všech jeho výroků, přičemž je odůvodnil prostřednictvím svého obhájce.

5. V jeho úvodu namítl nepřezkoumatelnost tohoto rozhodnutí s tím, že soud prvního stupně automaticky převzal skutkový popis, který uvádí poškozená, aniž se zásadně věnoval otázkám hodnocení její nevěrohodnosti tak, jak vyplývá rovněž ze závěrů zpracovaných znaleckých posudků. Obžalovaný deklaroval a kvalifikovaně doznal jednání, které směřuje v rámci skutkové věty pod bodem 4. napadeného rozhodnutí, v ostatních bodech však svou vinu zcela popřel.

6. K tomu poukazoval na obsah svojí výpovědi podporované i tím, že profil na stránce amateri.com byl založen ze školní adresy poškozené, užívané ještě v době před jejich seznámením, stejně jako znaleckým zkoumáním poškozené, na jehož závěry odkazuje.

7. Vytkl absenci jejího výslechu v rámci konání hlavního líčení a poukazoval na způsob jejího života.

8. Odmítl úvahy argumenty soudu prvního stupně uvedené v odůvodnění jeho rozhodnutí pod bodem 78. i jeho hodnocení zajištěné komunikace.

9. Namítl, že byl odsouzen na základě prvního tvrzení nevěrohodné poškozené, jež nebylo nijak verifikováno a soud prvního stupně vycházel i jen z domněnek. Vytkl minimálně předčasnost rozhodnutí s tím, že dokazování není úplné a skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně.

10. Poškozená byla již z dřívějška podle něj zvyklá a ochotná zajišťovat svůj život prostitucí a její jednání nemohl mít v tomto směru pod kontrolou, přičemž nebylo ani spolehlivě prokázáno, že by jí poskytoval drogy a z jí provozované prostituce kořistil.

11. Také k bodu 2. napadeného rozsudku namítl, že mimo prvotní výslech poškozené nebyl proveden důkaz, který by prokazoval jeho pohlavní styk s poškozenou před jejími patnáctými narozeninami.

12. K jednání pod bodem 5. vytkl jeho faktickou nepřezkoumatelnost s tím, že opět není zřejmé, jakým způsobem by k tomuto jednání mělo dojít a zejména pak kdy, a to vše za předpokladu neustanoveného bytu.

13. Znovu shrnul předchozí argumentaci s tím, že rozhodnutí soudu prvního stupně je postavené na neúplném dokazování a chybném zhodnocení dokazování proběhnuvšího.

14. Dále má uložený trest za nepřiměřeně přísný s poukazem na podmínky vyplývající z ustanovení § 38 odst. 1, 2 tr. zákoníku a § 39 tr. zákoníku.

15. Za předčasné označil i rozhodnutí o náhradě škody s tím, že jím soud prvního stupně ve vztahu k návrhu obžaloby nepřipustně jaksí kompenzoval výši uloženého trestu vzhledem k „problematičnosti“ poškozené a nejasnosti v popisu jednání.

16. Závěrem navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému dokazování a rozhodnutí za předpokladu provedení výslechu poškozené.

17. – 24. Státní zástupkyně své odvolání vymezila tak, že je podáváno do výroku o trestu a směřuje v neprospěch obžalovaného, což dále odůvodnila.

25. Navrhla tak zrušení napadeného rozsudku ve výroku o trestu a uložení souhrnného trestu v souladu s tímto návrhem a se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou.

26. K odvolání státní zástupkyně se prostřednictvím svého obhájce obžalovaný v duchu své obhajoby negativně vymezil a navrhl jeho zamítnutí.

27. – 33. Zmocněnkyně poškozené v rámci jejího odvolání uvedla své námitky týkající se výše přiznané náhrady za nemajetkovou újmu.

34. Závěrem navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, pokud sám ve věci nerozhodne ve smyslu jí uplatněných částek společně se zákonným úrokem z prodlení od právní moci rozsudku.

35. Vrchní soud v Praze shledal, že všechna včas podaná odvolání podaly osoby oprávněné a jejich odůvodnění splňují zákonné náležitosti.

36. Ve veřejném zasedání, konaném o podaných odvoláních, provedl odvolací soud dokazování přehráním části videozáznamu o výsledku poškozené, výpisy a zprávami o uvěznění u obžalovaného i poškozené a o jejich pobytech ve výchovných zařízeních a mimo ně, dále předložil k předmětným účtům na internetové stránce amateri.com informace o uživateli.

37. Další návrhy na doplnění dokazování nebyly uplatněny.

38. V nepřítomnosti zmocněnkyně poškozené bylo postupem podle § 263 odst. 5 tr. ř. přečteno její odvolání.

39. Státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze a obhájce obžalovaného ve svých přednesech setrvali shodně jako obžalovaný na argumentaci z jednotlivých podání, přičemž z toho vycházela i jejich vyjádření k ostatním odvoláním a jejich konečné návrhy.

40. Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž byla podána odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, přičemž k vadám, které nebyly odvoláními vytýkány, přihlížel, jen pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána odvolání. Takto shledal dílčí důvodnost všech podaných odvolání, přičemž se tak stalo i z jiných než odvolateli uváděných důvodů.

41. Úvodem odvolací soud konstatuje, že vzhledem k odvoláním poškozené a státní zástupkyně podaných v neprospěch obžalovaného nebyl zcela vázán zákazem reformace *in peius* podle § 264 odst. 2 tr. ř., nicméně musel mít bedlivě na paměti nejen meze odvolacích oprávnění poškozené, ale předně vymezení uplatněného opravného prostředku státní zástupkyně, neboť její odvolání směřovalo toliko do výroku o uloženém trestu.

42. Pokud jde o řízení, jež napadenému rozsudku předcházelo, odvolací soud se přesvědčil, že řízení nevykazuje vady, které by mohly mít vliv na správnost či zákonnost rozhodnutí a které by samy o sobě měly vést ke zrušení napadeného rozhodnutí. Nebylo zjištěno, že by v přípravném řízení nebo v řízení před soudem byla porušena procesní ustanovení v té míře, že by se jednalo o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

43. Odvolací soud přitom nemohl přisvědčit opakujícím se námitkám obžalovaného stran výsledku poškozené. Neshledal žádného pochybení v postupu soudu prvního stupně, jež vychází především z ustanovení § 102 odst. 2 tr. ř. a požadavku na zvláště šetrný postup, který počítá i s využitím videokonferenčního zařízení, přičemž v daném případě bylo na místě vedle věku poškozené zhodnotit i fakt, že poškozená má i postavení zvláště zranitelné oběti. Právě dotazy, ke kterým byl dán obhajobě dostatečný prostor, naplnily ve vztahu k poškozené i právo obžalovaného nechat vyslýchat svědky proti sobě. Soud odvolací má sice snahu obhajoby o devalvací stěžejního důkazu za plně pochopitelnou, ale v daném případě byla v kontrapozici stojící práva obžalovaného a poškozené dostatečně a v souladu se zákonem vyvážená. Nebyla zjištěna žádná taková okolnost, která by zakládala skutečnou nutnost jejího dalšího výsledku, proto nebylo důvodu pro opakování nepochybně zatěžujícího výsledku nezletilé poškozené, který by mohl vést i k její retraumatizaci.

44. Až na výjimku ve vztahu k bodu 2. výroku o vině z napadeného rozsudku dospěl odvolací soud také k závěru, že byly řádně provedeny v zásadě všechny potřebné důkazy a soud prvního stupně vytvořil patřičný skutkový základ pro rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Odvolací soud doplnil dokazování jen v minimálním, podle něj potřebném, rozsahu z hlediska ustanovení § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. tak, jak bude ještě uvedeno dále. Jinak neshledal důvodu k provádění dalších důkazů v řízení před odvolacím soudem, ostatně nebylo k tomu ani žádných dalších návrhů.

45. V rozsahu, v němž bylo i vrchním soudem rozhodnuto rozsudkem, soud prvního stupně naplnil i ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a v odůvodnění napadeného rozsudku, které odpovídá kritériím § 125 odst. 1 tr. ř., vyložil, o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení, vypořádal se též s argumenty obhajoby obžalovaného, takže odvolací soud – tím spíše, že jeho odvolací námitky v podstatě jen opakují obhajobu obžalovaného uplatněnou již v hlavním líčení, se kterou se soud jasně a zcela přijatelně vypořádal – pro stručnost především odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku, kde je vše podstatné uvedeno.

46. Jestliže v odvolacím řízení vcelku samozřejmě manifestovala přirozená snaha obžalovaného prosadit vlastní hodnocení důkazů v duchu jím uplatňované obhajoby, pak k takovému zásahu by byl soud odvolací povolán pouze tehdy, pokud by soud prvního stupně vybočil z mezí zásad volného hodnocení důkazů. To je doménou soudu prvního stupně, a pokud dospěl k výše uvedeným závěrům, bylo třeba je v daném případě akceptovat, přičemž soud prvního stupně vystihl ve svých úvahách vše podstatné.

47. Nebylo-li soudu prvního stupně odvoláním vytýkáno v podstatě nic jiného, než hodnocení důkazů zřejmě odlišné od obhajoby obžalovaného, je namístě připomenout významnou procesní zásadu, že pokud soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně právě podle ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a učinil logicky odůvodněná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že popřípadě sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu citovaného ustanovení (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. [53/1992-I](#). Sb. rozh. tr.).

48. Soud prvního stupně v zásadě a až na níže uvedené správně vyhodnotil jednání obžalovaného vůči poškozené, přičemž nikterak nepochybil, pokud své skutkové závěry o jeho vině založil především na usvědčujících tvrzeních poškozené, na které navazují i důkazy další, a to včetně toho, co dílem připustil obžalovaný sám, byť jinak v zásadě uplatnil popěrnou obhajobu.

49. Neboť výpověď poškozené skutečně zapadá i do těch okolností, které obžalovaný připouštěl a poškozená zjevně nemá kapacitu na to, aby tak umně skloubila fakty potvrzované i dalšími důkazy s okolnostmi vymyšlenými. Nad to je možno zdůraznit, že její výpověď není vůči obžalovanému zaměřena jen negativně, ale dílem ho skutečně hájí, když poukazuje i na vlastní lež, také z jejich vztahu uváděla i momenty pozitivní. Její výpověď je pak do značné míry podporovaná i výpověďmi svědků, u kterých bydleli a kteří popisovali jejich soužití tak, že koresponduje s tím, jak ho líčila poškozená. Soud prvního stupně se také řádně vyrovnal s výpověďmi těch svědků, kteří vystupovali na podporu obžalovaného. Je třeba zdůraznit,

že hodnocení věrohodnosti té které svědecké výpovědi náleží ve výsledku vždy soudu a závěry soudu prvního stupně jsou vystaveny na komplexním hodnocení všech důkazů, které byly ve věci provedeny, aniž byla zjištěna nevyváženost nebo jednostrannost v neprospěch obžalovaného.

50. Důvodem zásahu odvolacího soudu se tak až na bod 2. výroku o vině z napadeného rozsudku stal předně fakt, že soud prvního stupně převzal popis jednotlivých skutků z podané obžaloby, aniž by je dostatečně (tak jako např. v otázce koupelny pod bodem 94. odůvodnění) korigoval ve smyslu svých vesměs jinak správných zjištění obsažených nesprávně toliko v odůvodnění jeho rozhodnutí, případně pokud převzal nekorespondující údaje k pohybu poškozené.

51. Jde předně o naprostou časovou disproporci, pokud popis skutků oproti údajům zjištěným z příslušných evidencí (viz bod 66. rozsudku) zahrnuje i období, v němž obžalovaný vykonával trest odnětí svobody, resp. byla na svobodě vazbou omezena poškozená (bod 63. rozsudku), nebo pokud vymezená období oproti příslušným zprávám (byť byly poněkud nepřehledné) neodrážela správně dobu, během níž byla poškozená na pohybu (když do doby útěků byla např. zahrnuta i doba, v níž byla poškozená již zajištěna policejním orgánem) nebo data o vytvoření jednotlivých účtů – profilů na stránce amateri.cz.

52. Pro přehlednost byl přitom zrušen celý výrok o vině z napadeného rozsudku, byť výše uvedené nedopadá na všechny jeho dílčí části, nicméně ty byly v napadeném rozsudku pod body 4. a 5. provázány číselným odkazem, který takto ztratil svůj podklad.

53. V tomto rozsahu tak soud odvolací po zopakování jednotlivých důkazů ve smyslu § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. skutkový popis upravil a také zjednodušil, neboť neshledal účelným zbytečné opakování téhož popisu, které je podle jeho názoru možno shrnout tak, jak učinil ve výrokové části.

54. Formulace jeho výroku o vině pak v bodě 1. a 2. odráží i okolnosti, jež vedly odvolací soud k dílčímu vrácení věci soudu prvního stupně. Jde o otázku povědomí obžalovaného o skutečném věku poškozené, jež tady ovšem není nikterak rozhodná, neboť ve vztahu k těmto trestným činům je toliko podstatné, že si byl obžalovaný v každém případě vědom toho, že je poškozená dítětem.

55. Pokud byl zjištěný skutkový stav soudem prvního stupně podřazen pod shora uvedený normativní rámec, neshledal v tomto postupu soud odvolací žádných pochybení, na která by měl reagovat z titulu odvolání obžalovaného, přičemž je možno podotknout, že posouzení jednání obžalovaného jako pokračujících trestných činů je jednoznačně v jeho prospěch, a proto toto shodně převzal i soud odvolací, podobně jako nezahrnul pod bod 1. stejný charakter soužití s poškozenou v období 14. 3. 2023 až 25. 3. 2023, jež ve svém rozsudku jinak pokrývá bodem 2. výroku o vině.

56. Ve vztahu k námitkám obžalovaného lze poukázat na to, že z hlediska naplnění zákonných znaků skutkové podstaty § 168 tr. zákoníku nejsou jím uplatněné výtky k již předchozímu narušení poškozené jakkoli významné. Jde-li o prostituci dětí (osob mladších osmnácti let), je zde nepochybně dán zájem společnosti na ochraně mravů dospívající generace, a proto je třeba i případy tzv. prostituce se souhlasem považovat za obchodování s lidmi (tomu ostatně

nasvědčuje i legislativní oddělení dětí od ostatních osob v dikci § 168 odst. 1, 2 tr. zákoníku). I vzhledem k aktuální judikatuře, z níž jednoznačně vyplývá, že by bylo irelevantní i to, kdo byl iniciátorem takového komerčního zneužití dítěte, nemá odvolací soud, co by závěrům soudu prvního stupně vytkl. Naplnění znaků skutkové podstaty daného trestného činu nevylučuje ani předchozí sexuální zkušenost poškozeného dítěte, a to i na poli prostituce (srov. i usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [4 Tdo 1042/2017](#)). Pro stručnost tak lze plně odkázat i na tuto pasáž odůvodnění napadeného rozsudku, která se podrobně zabývá právní kvalifikací jednání obžalovaného, neboť soud odvolací kvalifikoval jeho jednání i z výše uvedených důvodů shodně.

57. Vzhledem ke zrušení výroku o vině byly i bez ohledu na další zrušující důvody podle § 258 odst. 2 tr. ř. zcela zrušeny i výroky navazující, a takto rozhodoval odvolací soud stran již prokázané trestné činnosti samostatně o trestu i o uplatněných nárocích.

58. – 84. V další části odůvodnění svého rozhodnutí se Vrchní soud v Praze zaobíral výrokem o trestu, výrokem o odčinění nemajetkové újmy a žalovaným jednáním uvedeným ve výroku o vině ad 2. napadeného rozsudku (viz bod II. výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze).

č. 34

Příslušným k postupu v řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody podle § 301 odst. 1 z. m. j. s. je krajský soud, v jehož obvodu se v době, kdy byla věc předložena soudu, zdržovala osoba, vůči níž rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie směřuje. Takovým místem je i věznice, kde byla tato osoba ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. K pozdějším změnám místa věznění se již nepřihlíží.

Místní příslušnost, Právní styk s cizinou

§ 301 odst. 1 z. m. j. s.

č. 34

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2025, sp. zn. [14 Ntd 3/2025](#), ECLI:CZ:VSPH:2025:14.NTD.3.2025.1

Vrchní soud v Praze rozhodl v řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody o příslušnosti soudu k projednání a rozhodnutí tak, že podle § 301 odst. 1, 3 z. m. j. s. za použití § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání a rozhodnutí věci příslušný Městský soud v Praze.

I.

Návrh na určení místní příslušnosti

1. Krajský soud v Praze svým usnesením ze dne 30. 6. 2025, sp. zn. 8 T 47/2025, předložil Vrchnímu soudu v Praze věc odsouzeného V. J. k rozhodnutí o místní příslušnosti. V odůvodnění Krajský soud v Praze uvedl, že mu bylo Okresním soudem v Kladně postoupeno z důvodu věcné příslušnosti osvědčení Státního zastupitelství v Degendorf, SRN, kterým je žádáno o uznání a výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání 2 let, který byl V. J. uložen rozsudkem Okresního soudu v Degendorf ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 1 Ls 4 Js 9208/18. Krajský soud v Praze dospěl k závěru, že není místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci, neboť odsouzený se v době nápadu věci nacházel (a dosud nachází) ve vazbě ve Vazební věznici Praha-Pankrác, a proto by měl být k rozhodnutí věci věcně a místně příslušný Městský soud v Praze.

II.

Rozhodnutí o místní příslušnosti

2. Vrchní soud v Praze přezkoumal toto usnesení Krajského soudu v Praze, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že postup Krajského soudu v Praze i argumentace v usnesení obsažená je správná.

3. Podle § 301 odst. 1 z. m. j. s. platí, že k postupu podle hlavy VIII dílu 1 z. m. j. s. je příslušný krajský soud, v jehož obvodu se zdržuje osoba, vůči níž rozhodnutí jiného členského státu směřuje, a nelze-li takové místo zjistit, je příslušný krajský soud, v jehož obvodu tato osoba má nebo měla poslední trvalý pobyt; jinak je příslušný Krajský soud v Praze. Ke změně skutečností rozhodných pro určení místní příslušnosti nastalé po zahájení řízení se nepřihlíží.

4. Z ustanovení § 301 odst. 3 z. m. j. s. se podává, že bylo-li rozhodnutí jiného členského státu zasláno orgánu, který není k postupu podle hlavy VIII dílu 1 z. m. j. s. příslušný, postoupí je neprodleně příslušnému soudu a současně o postoupení vyrozumí příslušný orgán jiného členského státu, který mu rozhodnutí zaslal. Má-li soud, kterému bylo rozhodnutí postoupeno, pochybnosti o své příslušnosti, postupuje přiměřeně podle § 24 tr. ř. Obdobně podle věty první a druhé se postupuje i ohledně jiné písemnosti obdržené před zasláním rozhodnutí jiného členského státu.

č. 34

5. Podle § 302 odst. 1 z. m. j. s. platí, že řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu se zahajuje okamžikem, kdy bylo příslušnému soudu doručeno rozhodnutí jiného členského státu spolu s osvědčením, popřípadě alespoň osvědčení, nebo rozhodnutí jiného členského státu s požadavkem na postup podle hlavy VIII dílu 1 z. m. j. s., nebo žádost příslušného orgánu jiného členského státu o vzetí osoby, vůči níž rozhodnutí jiného členského státu směřuje, do uznávací vazby.

6. V nyní projednávané věci z obsahu připojeného spisu Krajského soudu v Praze sp. zn. 8 T 47/2025 vyplývá, že k zahájení řízení o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu došlo doručením osvědčení podle čl. 4 Rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. 11. 2008, spolu s rozsudkem Okresního soudu v Deggendorfu ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 1 Ls 4 Js 9208/18, Okresnímu soudu v Kladně dne 6. 6. 2025. Ten věc postoupil Krajskému soudu v Praze, který považoval za věcně a místně příslušný. Protože však Krajský soud v Praze se svou místní příslušností nesouhlasil, předložil spis Vrchnímu soudu v Praze.

7. Z provedené lustrace ze dne 25. 6. 2025 vyplývá, že odsouzený se od 24. 2. 2025 nachází ve vazbě ve Vazební věznici Praha-Ruzyně, a na tomto místě se nacházel i v době nápadu věci.

8. Jak z výše citovaných zákonných ustanovení vyplývá, příslušným k rozhodnutí je krajský soud, v jehož obvodu se v době, kdy věc napadla, zdržovala osoba, vůči níž rozhodnutí jiného členského státu směřuje. Za takové místo se přitom podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu (viz usnesení ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. [11 Td 100/2019](#), usnesení ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. [11 Td 71/2016](#), či usnesení ze dne 18. 5. 2017, sp. zn. [11 Td 22/2017](#)) i místo, kde je taková osoba ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. K pozdějším změnám místa věznění se pak již nepřihlíží (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. [11 Td 100/2019](#)). Protože ke dni nápadu věci se odsouzený nacházel ve výkonu vazby ve Vazební věznici Praha-Ruzyně, která leží v obvodu Městského soudu v Praze, je tento soud také příslušný k rozhodnutí o předloženém osvědčení.

9. S ohledem na výše uvedené skutečnosti proto Vrchní soud v Praze rozhodl, že k projednání trestní věci odsouzeného V. J. je příslušný Městský soud v Praze.

č. 35

I. Při stanovení hodnoty zvěře u přečinu pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku lze vycházet i ze Sazebníku minimálních hodnot upytlačené zvěře podle druhu, věku a pohlaví, který vydalo Ministerstvo zemědělství jako orientační pomůcku. Podle něj se určuje hodnota zvěře především prostřednictvím minimálních nákladů na vrácení jedince téhož druhu do honitby, tj. na uvedení honitby do původního stavu. Jestliže nepřichází v úvahu vrácení jedince téhož druhu, jakým byla neoprávněně ulovená zvěř, do honitby (např. šlo-li o zvěř přemnoženou, nepůvodní nebo invazivní), nelze bez dalšího použít tento sazebník, ale hodnota zvěře se stanoví i na podkladě dalších důkazů, zejména odborného vyjádření nebo znaleckého posudku.

Pytláctví

§ 304 odst. 1 tr. zákoníku

č. 35

II. Objektem přečinu pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku je zejména ochrana přírody, a proto při respektování zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku) a zohlednění dalších okolností nemusí být uplatněna trestní odpovědnost za spáchání tohoto přečinu, pokud byla neoprávněně ulovena přemnožená zvěř.

Pytláctví, Trestní odpovědnost, Subsidiarita trestní represe

§ 304 odst. 1, § 12 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2025, sp. zn. [5 Tdo 492/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:5.TDO.492.2025.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání, která podali obvinění 1. P. L. a 2. L. L. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 1. 2025, sp. zn. 5 To 222/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Bruntále pod sp. zn. 1 T 136/2019, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 1. 2025, sp. zn. 5 To 222/2024, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 12. 6. 2024, sp. zn. 1 T 136/2019, byl obviněný P. L. shledán vinným pod bodem 1. [písm. a) až h)] výroku o vině přečinem

pytláctví podle § 304 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a pod bodem 2. výroku o vině přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za tyto přečiny byl obviněnému uložen podle § 304 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v délce 18 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 36 měsíců. Dále byl obviněnému podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 300 denních sazeb s výší jedné denní sazby 300 Kč, tedy v celkové výměře 90 000 Kč. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu lovu zvěře a výkonu myslivecké stráže a mysliveckého hospodáře na dobu 5 let. Stejným rozsudkem byl obviněný L. L. shledán vinným pod bodem 3. výroku o vině přečinem pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku, za který mu byl uložen podle téhož ustanovení trest odnětí svobody v délce 8 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 24 měsíců. Dále byl obviněnému podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 300 denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč, tedy v celkové výměře 60 000 Kč. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu lovu zvěře na dobu 2 roků. Dále byl stejným rozsudkem podle § 226 písm. c) tr. ř. obviněný P. L. zproštěn obžaloby ohledně skutku obsaženého v jejím bodu 2., kterým měl spáchat přečin pytláctví podle § 304 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, neboť nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obviněný.

2. Podstata trestné činnosti obviněných spočívala ve stručnosti v tom, že

- podle bodu 1. výroku rozsudku obviněný P. L. samostatně nejméně od listopadu 2017 do 27. 11. 2018 jako myslivec, myslivecká stráž a současně zástupce lesního správce Lesní správy XY, tedy osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí a která má patřičné zkoušky z myslivosti, v rozporu s čl. 8 Bernské úmluvy o ochraně rostlin, živočichů a přírodních stanovišť ze dne 19. 9. 1979 publikované pod č. 107/2001 Sb. m. s. a její přílohy č. IV a současně v rozporu s § 45 odst. 1 písm. g) a m) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, opakovaně v nočních hodinách, tedy v zákonem zakázané době lovu mezi hodinou po západu slunce a hodinou před jeho východem, a za užití nejrůznější pozorovací a zaměřovací techniky uzpůsobené pro pozorování, zaměření a identifikaci objektu za snížené viditelnosti využívané především pro lovecké účely, např. termovizního puškohledu, který shodně jako noktovizor umožňuje detekci elektromagnetického záření v oblasti mimo viditelné světlo, v různých honitbách spadajících pod Lesní správu XY a z majetku dalších osob v okrese XY lovil jeleny evropské, a to laně v hodnotě 24 800 Kč za kus, kolouchy v hodnotě 22 600 Kč za kus, špičáky v hodnotě 29 300 Kč za kus, dále pak srnce obecné, resp. srnčata v hodnotě 13 900 Kč za kus a srny v hodnotě 14 100 Kč za kus, čímž způsobil celkovou škodu ve výši 334 100 Kč;

- podle bodu 2. výroku rozsudku obviněný P. L. samostatně dne 3. 11. 2018 od 22.00 do 22.30 hodin v honitbě XY, okres XY, ulovil bachyni prasete divokého váhy kolem 60 kg a stáří více jak 10 let, kterou si ponechal nejprve pro svou potřebu, aniž by ji řádně vykázal, pak ji následně předal V. B., který ji užil pro svou potřebu, a takto způsobil podniku L. Č. r., s. p., škodu ve výši 17 700 Kč,

- podle bodu 3. výroku rozsudku obviněný L. L. samostatně dne 16. 11. 2018, kdy slunce zapadlo v 16.03 hodin a vyšlo v 07.06 hodin, mezi 17.00 a 22.30 hodinou v rozporu s § 45 odst. 1 písm. m) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, tedy v zákonem zakázané době lovu mezi hodinou po západu slunce a hodinou před jeho východem, v honitbě XY na polích místní části „XY“, okres XY, ulovil laň jelena evropského, u které úmyslně uvedl, že ji ulovil až dne 17. 11. 2018 v 06.20 hodin, a koloucha jelena evropského, u kterého však úmyslně uvedl, že ho ulovil až dne 17. 11. 2018 v 06.21 hodin; tuto zvěř nejprve ponechal na místě lovu a odjel domů pro přívěsný vozík, s nímž se společně s P. L. vrátili zpět na místo lovu, kde ulovenou zvěř naložili a odvezli do místa svého bydliště, přičemž teprve následně nad ránem obviněný L. L. takto neoprávněně ulovenou zvěř nahlásil správci honitby P. B. s tím, že zvěř ulovil až v ranních hodinách, čímž způsobil Mysliveckému spolku XY v XY u XY škodu ve výši 47 400 Kč.

3. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání oba obvinění a státní zástupce, z jehož podnětu rozhodl Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 1. 2025, sp. zn. 5 To 222/2024, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. a), e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek ve zprošťující části a ve výroci o trestech u obou obviněných a podle § 259 odst. 3, 4 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněnému P. L. uložil podle § 304 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v délce 1 roku, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 18 měsíců. Dále byl tomuto obviněnému podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 40 denních sazeb s výší jedné denní sazby 500 Kč, tedy v celkové výměře 20 000 Kč. Podle § 73 odst. 1, 4 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu lovu zvěře a výkonu myslivecké stráže a mysliveckého hospodáře na dobu 2 roků. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest propadnutí věci, a to 1 ks termovize PULSAR Trail XP, v. č. XY, 1 ks nočního vidění – infra s přísvitem zn. DEDAL 470, v. č. XY, 1 ks pozorovacího ručního termovizoru zn. PULSAR QUANTUM XD 50S a 1 ks kulovnice BLASER R93, v. č. XY. Obviněnému L. L. byl uložen podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v délce 4 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce 1 roku. Dále byl tomuto obviněnému podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 20 denních sazeb s výší jedné denní sazby 400 Kč, tedy v celkové výměře 8 000 Kč. Podle § 73 odst. 1, 4 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu lovu zvěře na dobu 1 roku. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest propadnutí věci, a to 1 ks kulovnice BLASER R93, v. č. XY, 1 ks termovize TSV 14 Thermo SN 15 N XY, 1 ks nočního vidění – infra s přísvitem zn. DEDAL 480, v. č. XY, a 1 ks pozorovacího ručního termovizoru zn. PULSAR QUANTUM XD 50S, v. č. XY. Týmž rozsudkem odvolací soud podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obou obviněných.

II.

Dovolání obviněných a vyjádření k nim

4. Proti shora uvedenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě podali obvinění P. L. a L. L. prostřednictvím svého společného obhájce dovolání, která opřeli o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

5. Obviněný P. L. ve svém dovolání, učiněném jedním podáním společně s dovoláním obviněného L. L., namítá, že žádné z jeho postavení (myslivec, myslivecká stráž a zástupce lesního správce) není spojeno se zvlášť uloženou povinností chránit životní prostředí. V úvahu by připadala tato povinnost pro mysliveckou stráž, avšak pouze v návaznosti na příslušnou honitbu, neboť funkce myslivecké stráže a její výkon jsou vázány na konkrétní honitbu, pro kterou byla myslivecká stráž ustanovena, a mimo ni nemůže vykonávat svou působnost, tedy ani nemůže porušit povinnost, která se váže k výkonu funkce. Soudy nižších stupňů se však touto otázkou podle obviněného nezabývaly.

6. Obviněný dále nesouhlasí s určením výše škody podle Sazebníku minimálních hodnot upytlačené zvěře podle druhu, věku a pohlaví. Poukazuje na skutečnost, že příbrani znalci se v podstatě zdráhali přistoupit k užití tohoto sazebníku mimo jiné s poukazem na to, že jde o orientační pomůcku. Šlo navíc o lov v souladu s plánem lovu a pro navrácení ulovené zvěře do honitby by tedy ani nebylo místo.

č. 35

7. Odvolací soud se dále podle obviněného nevypořádal ani s námitkou týkající se retroaktivního působení judikatury, konkrétně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [3 Tdo 340/2020](#), na které soudy nižších stupňů odkazují. Retroaktivita judikatorního výkladu podle obviněného nepřichází v úvahu již proto, že výklad práva v rozhodnutích vyšších soudů není právně závazný. Uvedený výklad zákona je navíc podle názoru obviněného pro myslivce a odbornou veřejnost nepochopený a nepochopitelný, neboť chyba, k níž při výkonu myslivosti v praxi čas od času dochází, staví myslivce na roveň osobám, které chodí do revíru se záměrem škodit v přímém úmyslu, a tento stav myslivci vnitřně odmítají a cítí úkorně. Podstatou této dovolací námítky je, že obvinění nevěděli, že jejich jednání zakládá trestní odpovědnost za pytláctví. Žili v představě, podle níž protiprávnost jejich jednání může zakládat odpovědnost za přestupek, nikoli za trestný čin. Výklad, který povyšoval jejich odpovědnost na odpovědnost za trestný čin, byl zaujat dlouho poté, co jejich jednání bylo ukončeno.

8. Obviněný dále namítá nezákonnost použití odposlechů jeho telefonických hovorů, na základě kterých je nejspíše shledán také rozpor jeho jednání s čl. 8 Bernské úmluvy. Tato úmluva se však vztahuje výhradně na ohrožené a chráněné druhy zvířat, přičemž její implementací jsou ustanovení § 299 a § 300 tr. zákoníku postihující neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami. Bernská úmluva navíc nezavazuje přímo občany, ale její signatáře, z nichž je jedním i Česká republika. Podstatou této námítky je to, že na postih pytláctví jako deliktu se nevztahuje žádná mezinárodní úmluva, která by stát zavazovala k takovému postihu, takže ani nebyly splněny podmínky pro vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 tr. ř.

9. V případě skutku vymezeného pod bodem 2. výroku o vině pak obviněný vytýká nesprávně stanovenou výši škody. Jestliže byla bachyně ulovena řádně, je podle obviněného třeba použít ustanovení § 137 odst. 2 tr. zákoníku a stanovit výši škody tak, že se vyjde z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, obvykle prodává.

10. Pokud jde o skutek, jímž byl uznán vinným obviněný L. L. pod bodem 3. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, platí to, co bylo uvedeno výše o jednání obviněného P. L. učiněném v právním omylu. Zde rovněž šlo o zvěř řádně nahlášenou, která nebyla odňata z dispozice držitele honitby.

11. Závěrem svých dovolání obvinění navrhli, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 1. 2025, sp. zn. 5 To 222/2024, i rozsudek Okresního soudu v Bruntále ze dne 12. 6. 2024, sp. zn. 1 T 136/2019, a aby dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř.

12. Nejvyšší státní zástupkyně se vyjádřila k dovoláním obviněných prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru je z obsahu dovolání patrné, že uplatněné dovolací důvody [podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.] se mají vztahovat k odsuzujícímu rozsudku Okresního soudu v Bruntále a že rozhodnutí odvolacího soudu zřejmě hodlali obvinění napadnout s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

13. Argumentace obviněného P. L. týkající se údajného porušení povinnosti chránit životní prostředí je založena na postavení člena myslivecké stráže jakožto úřední osoby. Tedy osoby, která musí jednat za splnění podmínek podle § 127 odst. 1 písm. i) tr. zákoníku, včetně podmínky „pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů“. Oproti takto úzce vymezenému postavení úředních osob nepovažoval zákonodárce za nutné vymezovat, kdy má a kdy nemá takový člen myslivecké stráže zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí ve smyslu § 304 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Tuto námitku obviněného proto státní zástupce nepovažuje za důvodnou.

14. Další námitka obviněných se týká subsidiarity trestní represe. Oba obvinění doznávají protiprávnost svého jednání, když připouštějí spáchání přestupku. Pokud tedy ve svých dovoláních poukazují na přemnožení zvěře a nesprávné právní posouzení skutku, může vést taková námitka pouze k řešení otázky společenské škodlivosti jejich jednání. V této části považuje státní zástupce dovolání obou obviněných za důvodná. Soudy nižších stupňů v zásadě nepopírají skutečnost spočívající v přemnožení ulovené zvěře, avšak považují ji za nerozhodnou. Podle názoru státního zástupce nelze při poukazu na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [3 Tdo 340/2020](#), pouze mechanicky konstatovat, že také pouhým porušením zákazů podle § 45 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“), je možno naplnit skutkovou podstatu trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku. Nejvyšší soud na počátku svých úvah uvedl, že nesprávné úvahy odvolacího soudu je třeba konfrontovat se smyslem a účelem příslušných ustanovení trestního zákoníku a zákona o myslivosti, a to jak jednotlivě, tak zejména v jejich celkovém kontextu, především pak s přihlédnutím k objektu posuzovaného přechinu, kterým je v případě pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku zejména ochrana přírody, resp. volně žijící zvěře a ryb, jakož i ochrana práva myslivosti a výkonu rybářského práva. Je třeba porovnat jednání obou obviněných i z hlediska konkrétního způsobu zakázaného lovu s jeho dalšími formami tak, jak jsou formulovány v § 45 odst. 1 zákona o myslivosti, a při výkladu těchto zákazů přihlížet též ke všem nesporným okolnostem. Jde např. o důvodovou zprávu k poslaneckému návrhu původního znění zákona o myslivosti i návrhu jeho novely (státní zástupce zde poukazuje na sněmovní tisky č. 788/0, 3. volební období, 1998 až 2002, a č. 732/0, 9. volební období, od roku 2021). Dále je podle státního zástupce nutno zohlednit i statistické údaje (o přemnožení zvěře), názory legislativy a vlády *de lege ferenda* (uvolnění určitých způsobů lovu) i kusých názorů nauky (účelem zákazu nočního lovu je zabránění pytláctví). Jen tak může být zohledněna nesporná skutečnost, kterou opakovaně zmiňují i dovolatelé, že v dotčených honitbách byla zvěř přemnožena, a že jejich jednání proto nebylo

trestným činem. Zatím se tak skutky obviněných jeví jako jednání, které pro svou nízkou škodlivost nenaplnuje znaky trestného činu pytláctví.

15. Dále se státní zástupce vyjádřil k námitce týkající se nesprávného stanovení výše škody a hodnoty zvěře, přičemž i v této části považuje dovolání obviněných za důvodná. Škoda podle jeho názoru nemůže být založena jen tím, že Nejvyšší soud v případě určité právní kvalifikace připouští užití nějakého sazebníku, ale výpočet výše škody musí být odůvodněn logickou úvahou. Pokud nelze učinit takovou úvahu, nemůže být řešením pouhé konstatování, že jde o konkrétní trestný čin a že v takovém případě užívá judikatura konkrétního sazebníku. Tvzení odvolacího soudu, podle něhož počty zvěře „se daří legálně korigovat“, je v rozporu s důkazy citovanými pod bodem 19. odůvodnění posledního rozsudku soudu prvního stupně ze dne 12. 6. 2024, tedy jak s výpovědí znalce Ing. Miloslava Komárka o přemnožení spárkaté zvěře, tak se zprávou Městského úřadu v XY že v dotčených honitbách byl překročen normovaný stav jednotlivých druhů zvěře. Pravdivost tvrzení o přemnožené zvěři je dále doložena snahou vlády obecně povolit u zmíněné zvěře právě také způsoby lovu v noci za pomoci nočního vidění. Pak ovšem nelze užít sazebníku vyčíslovajícího výši škody v podobě nákladů vynaložených na uvedení zvířete do původního prostředí. To má vliv nejen na právní posouzení pytláctví, ale i krádeže, neboť obě tyto skutkové podstaty obsahují znak v podobě hodnoty či škody nikoli nepatrné.

16. Námitku obviněných týkající se jejich jednání v právním omylu shledal státní zástupce zjevně neopodstatněnou. Již z tvrzení obviněných je zřejmé, že nepopírají, že si byli vědomi protiprávnosti svého činu a své odpovědnosti za přestupek podle zákona o myslivosti. Poslední námitka obviněných týkající se nezákonného použití odposlechů jejich telefonických hovorů je podle státního zástupce rovněž neopodstatněná, navíc se s ní dostatečně vypořádal odvolací soud pod bodem 53. odůvodnění svého rozsudku.

17. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu, aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. současně zrušil veškerá rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal odvolacímu soudu nové projednání a rozhodnutí věci.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

18. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání, a dále se zabýval otázkou povahy a opodstatněnosti námitek obviněných ve vztahu k uplatněným dovolacím důvodům. Obvinění P. L. a L. L. opřeli svá dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

19. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jeho podstata spočívá v tom, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech anebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Naplnění tohoto dovolacího důvodu tak vyžaduje významné narušení

procesu dokazování, které má za následek deformaci skutkových zjištění v intenzitě, která již v dostatečné míře zasahuje do práva na spravedlivý proces a je způsobilá ovlivnit rozhodnutí soudů v otázce naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu. Citovanému dovolacímu důvodu však neodpovídají námitky, které toliko obecně vytýkají nesprávné hodnocení důkazů, případně pouze poukazují na jinou verzi skutkového stavu, aniž by dovolatel uvedl konkrétní evidentní rozpory mezi obsahem důkazů a jejich interpretací soudy obou stupňů, ani takové námitky, které se týkají jen nepodstatných skutkových zjištění, jež nejsou určující pro naplnění znaků spáchaného trestného činu (viz např. rozhodnutí uveřejněné pod č. [19/2023](#) Sb. rozh. tr.).

20. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že je dán především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

b) K uplatněným námitkám obviněných

21. Po prostudování spisového materiálu v projednávané trestní věci dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněných jsou zčásti důvodná, byť je měli správně opřít o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., protože napadeným rozsudkem byla zamítnuta jejich odvolání a obvinění tvrdí, že v řízení mu předcházejícím byly dány důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Toto formální pochybení však nemohlo samo o sobě vést k odmítnutí dovolání obviněných.

22. Jako důvodnou a odpovídající první variantě uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. posoudil Nejvyšší soud dovolací námitku obviněných týkající se nesprávného stanovení hodnoty ulovené zvěře a případně i výše způsobené škody. Argumentace obou soudů nižších stupňů je ohledně těchto otázek nedostatečná a nesprávně předjímá použití Sazebníku minimálních hodnot upytlačené zvěře podle druhu, věku a pohlaví, vydaného Ministerstvem zemědělství ve formě orientační pomůcky (dále jen „Sazebník“), na konkrétní trestnou činnost. Nelze souhlasit se závěrem odvolacího soudu obsaženým pod bodem 54. odůvodnění jeho rozsudku, který předpokládá automatické použití Sazebníku při stanovení hodnoty zvěře u trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku, či dokonce při stanovení výše škody u trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku, a to, aniž by tento postup logicky odůvodnil a opřel o dostatečné podklady. Soud prvního stupně pod bodem 19. odůvodnění svého rozsudku odkazuje na znalecký posudek znalce Ing. Miloslava Komárka ze dne 22. 8. 2023, č. 1/2023/KO, resp. na jeho doplnění ze dne 27. 2. 2024. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že původní znalecký posudek ze dne 22. 8. 2023 se týkal pouze skutků pod bodem 3. obžaloby (skutek byl postoupen k projednání jako přestupek usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 28. 1. 2021, sp. zn. 1 T 136/2019) a pod bodem 4. obžaloby (nyní skutek pod bodem 2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně). Ulovená zvěř byla ohodnocena podle výkupní ceny zvěřiny v daném místě a čase. Následně

na základě pokynu Krajského soudu v Ostravě v jeho dřívějším kasačním usnesení byl vyžádán doplněk, v němž měl znalec zodpovědět, zda v případě upytlačené zvěře lze u jednotlivých skutků vycházet ze znaleckého posudku ze dne 22. 8. 2023, č. 1/2023/KO. Znalec ve vypracovaném doplňku na to odpověděl kladně, avšak se závěrem, že v tomto konkrétním případě nelze postupovat a ohodnocovat ulovenou zvěř podle Sazebníku, neboť veřejný zájem a společenská objednávka jednoznačně doporučují výrazně redukovat stavy přemnožené spárkaté zvěře. Nejvyšší soud tedy považuje za nesprávný postup soudu prvního stupně, který při stanovení hodnoty zvěře u všech skutků popsanych ve výroku o vině v jeho rozsudku vycházel ze Sazebníku, ačkoli původní znalecký posudek z něj nevycházel a sám znalec označil tento postup za zcela nevhodný. Stejně tak nelze souhlasit s dedukcí soudu prvního stupně, že chybné rozhodnutí příslušného orgánu o snížení stavů spárkaté zvěře potvrzuje normovaný stav jednotlivých druhů zvěře, zejména když ze zprávy Městského úřadu v XY vyplývá, že normovaný stav dané zvěře v jednotlivých honitbách byl překročen. Takové výsledky dokazování ve vztahu ke stanovení hodnoty ulovené zvěře jsou nedostatečné a spíše svědčí o opačném závěru, než ke kterému dospěly soudy obou stupňů. Jestliže se totiž skutky kladené za vinu oběma obviněným týkaly přemnožené zvěře, pak nelze hodnotu ulovených zvířat odvíjet od nákladů na vrácení jedince téhož druhu do honitby, tj. uvedení honitby do původního stavu, jak to předpokládá zmíněný Sazebník. Vždyť z výsledků provedeného dokazování nevyplývá, že by jednotliví vlastníci či správci honiteb počítali s návratem do honiteb těchto druhů zvířat, která měli neoprávněně ulovit oba obvinění.

23. Uplatněným dovolacím důvodům pak zčásti odpovídají i některé další dovolací námitky obviněných, byť je neformulovali a nepodřadili pod uplatněné dovolací důvody zcela precizně. Tak například s poukazem na přemnožení lovené zvěře a lov v souladu s plánem lovu bylo třeba zkoumat společenskou škodlivost daného jednání obviněných. Touto myšlenkou se však soudy nižších stupňů nezabývaly a pouze konstatovaly, že k naplnění skutkové podstaty přečinu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku došlo porušením ustanovení § 45 odst. 1 zákona o myslivosti obviněnými. V této souvislosti je sice možné opřít se též o závěry obviněnými zmíněného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [3 Tdo 340/2020](#), uveřejněného pod č. 22/2021 Sb. rozh. tr., jímž argumentují i soudy nižších stupňů. Jeho obsah je ovšem třeba posuzovat komplexně a nelze akcentovat pouze právní názor v něm obsažený, že za neoprávněný lov ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku je nutno považovat také jednání učiněné nad rámec vydaného povolení. Nejvyšší soud se v tomto usnesení zabýval také otázkou subsidiarity trestní represe, přičemž v bodě 87. odůvodnění upozornil na skutečnost, že je třeba konfrontovat jednání obviněného také z hlediska konkrétního způsobu zakázaného lovu, jehož alternativy jsou obsaženy v § 45 odst. 1 zákona o myslivosti. Toto ustanovení totiž vymezuje jak závažnější způsoby zakázaného lovu, tak i některé méně závažné. Ačkoli zde Nejvyšší soud uvedl jako příklad závažnějšího způsobu i lov pomocí noktovizorů podle § 45 odst. 1 písm. g) zákona o myslivosti, je nutno dát tento závěr do souvislosti s vývojem právní úpravy (viz např. návrh novely zákona o myslivosti, sněmovní tisk č. 732, 9. volební období, od roku 2021) a dalšími okolnostmi skutků spáchaných obviněnými. Navíc nelze ztrácet ze zřetele, že chráněným objektem je u trestného činu pytláctví nejen výkon práva myslivosti, ale též ochrana přírody a volně žijící zvěře, ovšem soudy nižších stupňů se nezabývaly skutky kladenými za vinu obviněným i z tohoto hlediska, tj. zda vůbec, případně do jaké míry oba obvinění narušili ochranu přírody a volně žijící zvěře za situace, jestliže byla v daných lokalitách a v rozhodné době zvěř lovená obviněnými přemnožena a nejsou k dispozici údaje správců dotčených honiteb či jiných oprávněných osob

označených jako poškozené o tom, zda a jaké škodlivé dopady mělo jednání obviněných na ochranu přírody a volně žijících zvířat. Nejvyšší soud tedy shledal vadu rozhodnutí obou soudů nižších stupňů i v tom, že se dostatečně nezabývaly společenskou škodlivostí jednání obviněných a možnostmi uplatnění jiné než trestní odpovědnosti vůči nim. To platí ve vztahu k oběma obviněným, kteří si až na jednu výjimku nepřisvojili žádné z ulovených zvířat a nezískali tím žádný výraznější prospěch, přičemž obviněný L. L. byl uznán vinným za neoprávněně ulovené jen dva kusy zvěře, které lovil v zakázané době, aniž porušil jiné ustanovení zákona o myslivosti.

24. Rozhodnutí soudů nižších stupňů vykazují i některé další vady, které zpochybňují jejich věcnou správnost, byť je obvinění buď nepodřadili zcela výstižně pod uplatněné dovolací důvody, anebo neodpovídají dovolacím důvodům, nebo je obvinění vůbec nevytkli. Tak například soud prvního stupně v popisu skutku, který je obsažen pod bodem 1. ve výroku o vině v jeho rozsudku a který měl spáchat obviněný P. L., klade za vinu tomuto obviněnému, že si počínal „v rozporu s článkem 8 Bernské úmluvy o ochraně rostlin, živočichů a přírodních stanovišť ze dne 19. 9. 1979 publikované pod č. 107/2001 Sb. m. s. a její přílohy č. IV“, ačkoli tato úmluva zavazuje jen státy jako její smluvní strany a nevyplývají z ní povinnosti pro konkrétní fyzické osoby. V odůvodnění svého rozsudku pod bodem 15. *in fine* pak soud prvního stupně považuje „za důležitý důkaz pro hodnocení trestní věci obžalovaných i zákon o zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb.“, ačkoli zákon jako právní norma nemůže být důkazem jako poznatkem o skutkovém stavu, o němž má soud rozhodovat. Odvolací soud pod bodem odůvodnění 55. napadeného rozhodnutí patrně přejímá názor znalců z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady zbraní, specializace zbraně a střelivo, o tom, že „od roku 2021 došlo ke změně legislativy, kdy je povolen lov noktovizorem, termovizním zaměřovačem nebo digitální kamerou uzpůsobenou k lovu“, aniž by bylo zřejmé, čím byla provedena tato změna a zda a jaké závěry ve vztahu k trestní odpovědnosti obviněných za stíhané skutky z ní odvolací soud dovozuje.

25. Ostatní námitky obviněných jsou naopak neopodstatněné, neboť se s nimi již dostatečně a věcně správně vypořádal odvolací soud. Konkrétně tvrzení obviněného P. L. týkající se jeho postavení jako osoby, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí, je opakující se námitkou, s níž se odvolací soud vypořádal pod bodem 52. odůvodnění svého rozsudku. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že za osobu, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí, považuje odborná literatura i člena myslivecké stráže, a to bez ohledu na konkrétní honitbu (viz COUFALOVÁ, B. § 304 Pytláctví. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 21.; GRIVNA, T., HERCZEG, J. § 304 Pytláctví. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3896, marg. č. 8.). Kdyby tedy byl důvodný trestní postih obviněného P. L. za trestný čin pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku, což ovšem vyvolává výše zmíněné pochybnosti, pak by bylo namístež dovodit, že ho spáchal jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí ve smyslu § 304 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

26. Dále Nejvyšší soud shledal jako neopodstatněné námitky obviněných týkající se jejich jednání v právním omylu a údajné „retroaktivity judikatury“. Obvinění si byli vědomi svého protiprávního jednání, avšak pouze předpokládali, že ho je třeba posoudit jako přestupek. Jak správně uvedl státní zástupce ve svém vyjádření k dovoláním, obvinění nemohli namítat právní omyl podle § 19 odst. 1 tr. zákoníku, neboť v právním omylu jedná pouze ten, kdo neví,

že jeho čin je protiprávní. Taktéž tvrzení týkající se „retroaktivity judikatury“ je jejich opakující se námitkou a odvolací soud se s ní dostatečně a věcně správně vypořádal v bodech 50. a 51. odůvodnění svého rozsudku. Odvolací soud zde rovněž odkázal na předchozí judikaturu a odbornou literaturu, která již minimálně od roku 2009 zastává názor, že neoprávněně loví i ten, kdo jedná nad rámec povolení k takové činnosti. Při odkazu na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [3 Tdo 340/2020](#), uveřejněné pod č. 22/2021 Sb. rozh. tr., tedy nemohlo dojít k žádné „retroaktivitě judikatury“, jak tvrdí obvinění.

27. Nakonec Nejvyšší soud posoudil jako neopodstatněnou také námitku obviněného P. L., v níž vytýká nezákonné použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 tr. ř. Rovněž s touto námitkou se již vypořádal odvolací soud, a to v bodě 53. odůvodnění svého rozsudku. Nejvyšší soud však shledal důvodnou tu část námitky obviněného, v níž tvrdí, že Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť ze dne 19. 9. 1979, publikovaná pod č. 107/2001 Sb. m. s., nezavazuje přímo občany, ale signatáře, kterým je Česká republika. Jak již bylo výše uvedeno, tato mezinárodní smlouva skutečně nemůže přímo zavazovat občany, a proto obviněnému nelze v popisu skutku klást za vinu porušení čl. 8 citované úmluvy a její přílohy č. IV.

č. 35

IV.

Závěrečné shrnutí

28. Na podkladě shora uvedených skutečností a úvah Nejvyšší soud shledal dovolání obviněných P. L. a L. L. zčásti důvodnými, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, včetně rozhodnutí na něj obsahově navazujících, pokud jeho zrušením pozbyla svůj podklad, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

29. Krajský soud v Ostravě tak v nezbytném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněných P. L. a L. L. a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Především tedy znovu posoudí otázku hodnoty zvěře a výše údajně způsobené škody, a to po případném doplnění dokazování, kterým by mohl být doplněný nebo nový znalecký posudek, jež by se vztahoval na všechny skutky obou obviněných, a tento závěr dostatečně a věcně správně odůvodní. Zároveň se odvolací soud náležitě vypořádá s námitkami obviněných ohledně uplatnění zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku a zváží, zda je skutečně nezbytné u obou obviněných uplatnit trestní odpovědnost a jestli nepostačí jejich postih jen za přestupek podle jiných právních předpisů.

30. Nejvyšší soud připomíná, že při novém projednání a rozhodnutí věci je soud nižšího stupně vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

31. Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě zčásti důvodně podaných dovolání obviněných nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o dovoláních podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

č. 38

Není-li stranami sjednáno jinak, uplatní se pro včasnost oznámení (vytknutí) vady koupené nemovité věci vykazující skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem lhůta bez zbytečného odkladu poté, co kupující mohl při dostatečné péči tuto vadu zjistit, podle § 2131 o. z. ve spojení s § 2112 odst. 1 větou druhou o. z.

Koupě nemovité věci (o. z.), Vady

§ 2112 o. z., § 2129 odst. 2 o. z., § 2131 o. z.

č. 38

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 08. 2025, sp. zn. 23 Cdo 506/2025, ECLI:CZ:NS:2025:23.CDO.506.2025.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobců proti výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. 17 Co 109/2023, a jejich dovolání proti výrokům II a III uvedeného rozsudku odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 21. 7. 2022, č. j. 238 C 1/2019-218, zamítl žalobu, kterou se žalobci domáhali po žalované 1) zaplacení 1 489 631 Kč s příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu, kterou se žalobci domáhali po žalovaném 2) zaplacení 1 489 631 Kč s příslušenstvím (výrok II), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky III a IV).

2. Rozhodl tak o žalobě, kterou se původní žalobce, pan J. S., domáhal po žalovaných zaplacení shora uvedené částky z titulu práva na slevu z kupní ceny. Původní žalobce uvedl, že jako kupující uzavřel dne 26. 10. 2016 se žalovanými jako prodávajícími kupní smlouvu, jejímž předmětem byl prodej nemovitosti. Podle původního žalobce však trpěla nemovitost v době prodeje skrytými vadami týkajícími se statiky nemovitosti. Původní žalobce žalovaným vady nemovitosti vytkl, žalovaní s tvrzením původního žalobce o existenci skrytých vad v době prodeje nemovitosti nesouhlasili. Původní žalobce požadoval vrátit část zaplacené kupní ceny ve výši slevy za vadné plnění odpovídající nákladům, které původní žalobce vynaložil na rekonstrukci nemovitosti. Žalobce a) a žalobce b) jsou právními nástupci původního žalobce.

3. K odvolání žalobců Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 19. 6. 2024, č. j. 17 Co 109/2023-314, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý a třetí výrok).

4. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. Podle odvolacího soudu zaměřil soud prvního stupně správně dokazování na dvě skutečnosti, a to, zda původní žalobce oznámil žalovaným vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl

zjistit ve smyslu § 2112 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“ či „občanský zákoník“), ve spojení s § 2129 odst. 2 o. z., a zda žalovaní věděli či museli vědět o vadách nemovitosti v době odevzdání věci ve smyslu § 2112 odst. 2 o. z.

5. Odvolací soud shodně jako soud prvního stupně dospěl k závěru, že původní žalobce neoznámil žalovaným skryté vady bez zbytečného odkladu. Původní žalobce se o vadách statiky nemovitosti dozvěděl z dopisu projektanta statika ze dne 3. 10. 2017, konkrétněji zjistil vady základů nemovitosti ze znaleckého posudku v listopadu 2017, další závady zjistil z dodatku znaleckého posudku z února 2018, přičemž vady žalovaným vytkl až ve výzvě ze dne 13. 9. 2018. Původní žalobce tak podle soudů neoznámil žalovaným vady bez zbytečného odkladu po jejich zjištění. K námitce žalobců, že původní žalobce oznámil žalovaným vady v pětileté lhůtě ve smyslu § 2129 odst. 2 o. z., odvolací soud uvedl, že z ustanovení § 2129 odst. 2 o. z. nelze vyvozovat, že by s oznámením zjištěných skrytých vad mohl kupující čekat a zjištěné vady (či vady, které při řádné péči zjistit mohl) oznámit těsně před uplynutím pětileté lhůty od nabytí nemovitosti. Ustanovení § 2129 odst. 2 o. z. představuje nejzazší lhůtu k oznámení skrytých vad při koupi nemovitých věcí, přičemž na oznámení takových vad se vztahuje rovněž ustanovení § 2112 odst. 1 o. z.

č. 38

6. Žalobci dále tvrdili, že žalovaní věděli či museli o vadách nemovitosti vědět, a ve smyslu § 2112 odst. 2 o. z. tak žalovaní nemají právo na námitku pozdního vytknutí vad. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že z důkazů předložených žalobci nevyplyvá, že by žalovaní věděli nebo museli o skrytých vadách nemovitosti v době prodeje vědět. Odvolací soud v tomto směru odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, který podrobně uvedl, jaká skutková zjištění v této souvislosti učinil.

7. Jelikož zjištěné skryté vady původní žalobce neoznámil žalovaným bez zbytečného odkladu, a zároveň ze skutkových zjištění nevyplyvá, že by žalovaní o skrytých vadách nemovitosti v době prodeje věděli nebo museli vědět, odvolací soud zamítavý rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Oba žalobci napadli rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu včasně podanými dovoláními, jejichž přípustnost spatřovali v tom, že napadené rozhodnutí závisí na řešení (i) otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to při posouzení, zda je soud povinen právní úpravu tzv. koncentrace řízení obsaženou v § 118b odst. 1 o. s. ř. bezpodmínečně dodržet, a dále pro řešení otázek hmotného práva, které dosud nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny, a to (ii) otázky, jaká jsou hodnotící kritéria, při jejichž splnění se bude mít za to, že prodávající v době odevzdání věci musel vědět o skutečnosti, která byla příčinou vady, a z tohoto důvodu pak prodávajícímu nesvědčí právo na námitku ve smyslu § 2129 odst. 2 věta druhá o. z., popř. § 2112 odst. 2 věta druhá o. z., a (iii) otázky nesprávnosti aplikace a interpretace vzájemného vztahu ustanovení § 2112 odst. 1 o. z. a § 2129 odst. 2 o. z. v případě koupě nemovité věci. Dovolatelé dále předkládají dovolacímu soudu otázku (iv), zda je s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem projednávané věci přiznání náhrady nákladů žalovaných v odvolacím řízení nepřiměřeně tvrdé, a tudíž nespravedlivé, a (v) zda odvolacím soudem učiněná skutková zjištění nejsou v extrémním rozporu s provedenými důkazy.

9. Dovolatelé uplatňují dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 1 o. s. ř. Mají především za to, že ustanovení § 2112 odst. 1 o. z. se neuplatní v případě smlouvy o koupi nemovité věci, pro kterou je v případě skryté vady stavby spojené se zemí pevným základem stanovena zvláštní lhůta pro oznámení skrytých vad předmětu koupě v délce pěti let od jeho nabytí.

10. Dovolatelé navrhli, aby dovolací soud napadený rozsudek, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Žalovaní se k podanému dovolání nevyjádřili.

III.

Přípustnost dovolání

č. 38

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání byla podána včas, osobami k tomu oprávněnými, zastoupenými advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), na základě plné moci udělené opatrovníci dovolatelů, aniž by podání dovolání v poměrech projednávané věci bylo záležitostí vyžadující schválení soudu (nikoli běžnou správou jmění) podle § 461 odst. 1 o. z., posuzoval, zda je dovolání přípustné.

13. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

14. Dovolání v rozsahu, v němž je napaden [otázkou (iv)] rozsudek odvolacího soudu ve výrocích o nákladech odvolacího řízení, nejsou podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. objektivně přípustná.

15. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

16. Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodů uplatněných v dovolání. Jestliže je dovolání přípustné, přihlédne k případným vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

17. Byť dovolatelé formulují svoji námitku týkající se způsobu zjišťování skutkového stavu soudu po tzv. koncentraci řízení jako otázku procesního práva [otázka (i)], ve skutečnosti touto námitkou nepředkládají dovolacímu soudu žádnou otázku, na jejímž vyřešení by dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu záviselo (kterou by odvolací soud z hlediska předmětu rozhodování v dovoláním napadeném rozhodnutí řešil), nýbrž předkládají dovolacímu soudu námitku vad řízení, tedy vad v činnostech nebo opomenutích odvolacího soudu při provádění jednotlivých úkonů. Námitky týkající se vad řízení však přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. samy o sobě založit nemůžou, i kdyby se jednalo o vady, jež mohly mít za následek nesprávné

rozhodnutí ve věci, a i kdyby se jich odvolací soud skutečně dopustil, a to zcela bez ohledu, jak dovolatel po formální stránce předpoklad přípustnosti svého dovolání formuloval, kupříkladu zda tak učinil gramaticky vzato formou (jedné) věty tázací či nikoli, nebo zda svoji argumentaci nějak „pojmenoval“ (srov. Například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2017, sp. zn. [21 Cdo 3998/2016](#), nebo jeho usnesení ze dne 7. 5. 2015, sp. zn. [23 Cdo 497/2015](#), ze dne 15. 6. 2015, sp. zn. [23 Cdo 782/2015](#), nebo ze dne 3. 12. 2015, sp. zn. [23 Cdo 2664/2015](#)).

18. Dovatelé dále namítají [prostřednictvím otázek (ii) a (v)], že soudy nižších stupňů nesprávně posoudily existenci vědomosti žalovaných o vadách předmětné nemovitosti, když nesprávně interpretovaly důkazy navrhané žalobci. Dle žalobců nelze po žalobcích s odkazem na dikci § 2112 odst. 2 o. z. v podobě slovního spojení „věděl nebo musel vědět“ požadovat prokázání vědomosti žalovaných nade vší pochybnost. Dle názoru žalobců pro prokázání, že prodávající o vadě „musel vědět“, postačí, pokud toto bude prokázáno s vyšší mírou pravděpodobnosti, což se dle jejich názoru v řízení před soudy nižších stupňů stalo. Žalobci dále tvrdí, že by dovolací soud měl stanovit hodnotící kritéria k prokázání tvrzení, že prodávající o vadě „musel vědět“.

č. 38

19. Jakkoliv dovolatelé formulují svoji argumentaci jako otázky, na nichž napadené rozhodnutí závisí, představuje jejich argumentace v tomto směru ve skutečnosti polemiku s hodnocením důkazů soudy, resp. Nesouhlas se skutkovými závěry soudů o konkrétních informacích dostupných žalovaným o stavu předmětné nemovitosti v době prodeje, které soudy z provedených důkazů učinily. Nejvyšší soud již mnohokrát judikoval, že skutkové závěry odvolacího soudu nepodléhají dovolacímu přezkumu a že samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř.) nelze (ani v režimu dovolacího řízení podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013) úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), uveřejněné pod č. 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2019, sp. zn. [23 Cdo 517/2019](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. [22 Cdo 4182/2018](#)). Pouhý odlišný názor dovolatele na to, jaké skutečnosti lze mít na základě provedených důkazů za prokázané, popřípadě zda provedené důkazy stačí k prokázání relevantních skutečností, není s ohledem na zásadu volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) způsobilý zpochybnit zjištěný skutkový stav ani z něj vycházející právní posouzení odvolacího soudu (srov. Například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. [25 Cdo 777/2009](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2017, sp. zn. [25 Cdo 2912/2017](#), či ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. [28 Cdo 4586/2017](#)).

20. K tomu pak dovolací soud nad rámec výše uvedeného dodává, že závěr odvolacího soudu o tom, že žalovaní nevěděli (nemohli vědět) o skryté vadě nemovitosti v době prodeje, v sobě neobsahuje žádný extrémní nesoulad mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, resp. ve vztahu k jeho právním závěrům, neboť právní posouzení věci odvolacím soudem se v této otázce odvíjí od výsledku hodnocení provedených důkazů a nejedná se tak o projev svévole či excesu na poli dokazování a právního posouzení věci, jímž by mohlo být porušeno právo dovolatelů na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Stejně tak dovolací soud neshledal, že by rozhodnutí odvolacího soudu ve svém souhrnu představovalo neakceptovatelnou „libovůli“, spočívající buď v nerespektování jednoznačně

znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován.

21. Dovolání je však přípustné pro řešení otázky (iii), tedy otázky vzájemného vztahu (aplikace) ustanovení § 2112 odst. 1 o. z. a § 2129 odst. 2 o. z. v případě koupě nemovité věci, neboť se jedná o otázku, jež dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

22. Dovolání žalobců není důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu při vyřešení této otázky nespočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

č. 38

23. Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná, či nikoliv.

24. Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

25. Úvodem je třeba předeslat, že ze zjištění soudů neplyne, že by na základě předmětné smlouvy vznikl mezi účastníky (resp. mezi právním předchůdcem žalobců a žalovanými) závazek ze spotřebitelské kupní smlouvy (tj. smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a podnikatelem), tudíž se v projednávané věci neuplatní zvláštní ustanovení o prodeji zboží spotřebiteli podle § 2158 a násl. o. z. (ve znění účinném do 5. 1. 2023). Stejně tak v řízení nebylo zjištěno, že by si strany v předmětné kupní smlouvě ohledně lhůty pro vytknutí skrytých vad předmětu koupě sjednaly práva a povinnosti odlišně oproti znění zákonné úpravy.

26. Podle § 2112 o. z. neoznámil-li kupující vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při včasné prohlídce a dostatečné péči zjistit, soud mu právo z vadného plnění nepřizná. Jedná-li se o skrytou vadu, platí totéž, nebyla-li vada oznámena bez zbytečného odkladu poté, co ji kupující mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do dvou let po odevzdání věci (odst. 1). K účinkům podle odstavce 1 soud přihlédne jen k námitce prodávajícího, že vada nebyla včas oznámena. Proávající však nemá právo na námitku, je-li vada důsledkem skutečnosti, o které prodávající v době odevzdání věci věděl nebo musel vědět (odst. 2).

27. Podle § 2129 odst. 2 o. z. (ve znění účinném do 5. 1. 2023) neoznámil-li kupující prodávajícímu skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem do pěti let od nabytí, soud kupujícímu právo z vadného plnění nepřizná, namítne-li prodávající, že vada nebyla včas oznámena. Proávající však nemá právo na námitku, je-li vada důsledkem skutečnosti, o které prodávající v době odevzdání věci věděl nebo musel vědět.

28. Podle § 2131 o. z. v ostatním se na smlouvu o koupi nemovité věci použijí přiměřeně ustanovení o koupi movitých věcí.

29. Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku (sněmovní tisk č. 362/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu, 2010-2013, dále též jen „důvodová zpráva“) k úpravě následků vadného plnění předmětu koupě uvádí, že návrh příslušných ustanovení vychází z dosavadní úpravy obchodního zákoníku, která je oproštěna od některých ustanovení generálního významu, přenesených do obecné části obligačního práva, a od ustanovení nadbytečných nebo kazuistických. Posun je zejména v tom, že osnova zesiluje právní postavení kupujícího, kterému bylo plněno vadně. Zejména se opouští dosavadní koncepce prekluze práv z vad. Opožděné ohlášení vad (notifikace, reklamace) nevede k zániku práva kupujícího; soud k němu *ex officio* nebude přihlížet a práva z vad kupujícímu v takovém případě nepřizná pouze, vznesli-li v tom směru prodávající námitku.

30. Ve vztahu k právní úpravě smluvního podtypu koupě nemovité věci důvodová zpráva uvádí, že osnova navrhuje stanovit v nezbytném rozsahu odchylky, které si vyžadují případy koupě nemovité věci. Podstatná je zejména základní úprava následků vadného plnění.

31. Právní úprava včasnosti oznámení vad předmětu koupě v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), jež se dle důvodové zprávy stala inspiračním zdrojem účinné právní úpravy, byla stanovena (s účinností do 31. 12. 2013) v § 428 obch. zák. pro smluvní typ kupní smlouvy v obchodních závazkových vztazích, jenž dopadal pouze na koupi movité věci (zboží); byla-li předmětem koupě nemovitost, řídila se kupní smlouva úpravou smluvního typu kupní smlouvy v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku, dále též jen („obč. zák.“) a (s účinností od 1. 1. 2001) obecnými ustanoveními obchodního zákoníku (k tomu srov. Například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 1998, sp. zn. [33 Cdo 237/98](#), a ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. [30 Cdo 595/2006](#)).

32. Dovolací soud při výkladu této právní úpravy v obchodním zákoníku dospěl k závěru, podle kterého není možné, aby soud v případě, že prodávající tak v soudním řízení namítne, přiznal právo z vad zboží, jestliže oznámení vad prodávajícímu bylo učiněno se zbytečným odkladem po zjištění, resp. Možném zjištění, vad (subjektivní lhůta) či k jejich oznámení došlo po uplynutí objektivní lhůty, ledaže prodávající věděl nebo musel vědět v době dodání zboží o skutečnostech, v jejichž důsledku k vadám došlo. V takovém případě je odpovědnost prodávajícího posuzována přísněji a ten nemůže uplatnit námitku o opožděném oznámení vad zboží. Tento závěr se týká jak subjektivní, tak i objektivní lhůty pro oznámení vad, neboť toto ustanovení nerozlišuje mezi subjektivními a objektivními lhůtami stanovenými v ustanoveních § 428 odst. 1 obch. zák. pro podání zprávy o vadách zboží (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. [32 Odo 1604/2006](#)).

33. Odlišně pak byla koncipována právní úprava včasnosti oznámení vad předmětu koupě podle občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, jež přitom nerozlišovala, zda se jednalo o věc nemovitou či movitou. Podle § 599 odst. 1 obč. zák. byl kupující povinen uplatnit vady předmětu koupě u prodávajícího bez zbytečného odkladu. Práv z odpovědnosti za vady se kupující mohl domáhat u soudu, jen jestliže vady vytkl nejpozději do šesti měsíců (nešlo-li o vady krmiv či zvířat), přičemž se jednalo o prekluzivní propadnou lhůtu (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2000, sp. zn. [30 Cdo 2175/2000](#)). Kromě toho dospěla rozhodovací praxe k závěru, že pojem „zboží“ uvedený v § 612 odst. 1 obč. zák. je třeba pro účely použití zvláštních ustanovení o prodeji zboží v obchodě (včetně ustanovení o právech kupujícího z vad předmětu koupě) vyložit tak, že zahrnuje i věci nemovité (srov. například

rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2006, sp. zn. [33 Odo 1314/2005](#), nebo ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. [26 Cdo 3075/2016](#)).

34. Podle účinné právní úpravy v § 2112 odst. 1 o. z. dovolací soud ve svém rozhodování dovodil, že předpokladem uskutečnění práv z odpovědnosti prodávajícího za vady je povinnost kupujícího mu vady oznámit (notifikovat). Předmětem oznámení je každé pochybení (vada) prodávajícího ohledně kvality a kvantity plnění (věci). Kupující musí vadu relativně přesně určit. Smysl tohoto požadavku spočívá v tom, že prodávající musí být uvědoměn takovým způsobem, aby jasně zjistil, jak má reagovat, tj. například dodatečným dodáním (výměnou) věci, opravou apod. Oznámení by mělo být určitým způsobem odůvodněno. V zásadě však oznámení nemusí obsahovat nic jiného než poukaz na vadu věci. Režim uplatňování práv z odpovědnosti za vady tedy předpokládá notifikaci (oznámení) vady jako jednostranný projev vůle, který adresuje kupující prodávajícímu. Zákonodárce tím sleduje zájem prodávajícího, neboť časově omezuje uplatňování nároku kupujícím. Notifikovat vadu musí kupující včas (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [33 Cdo 2488/2020](#)).

35. Z uvedeného plyne, že účinná právní úprava při posuzování včasnosti oznámení kupujícího o vadách předmětu koupě prodávajícímu koncepčně přebírá legislativní řešení zakotvené do 31. 12. 2013 v obchodním zákoníku (a nikoli v občanském zákoníku), jež je založeno ve smyslu § 2112 odst. 1 o. z. na kombinaci běhu subjektivní lhůty „bez zbytečného odkladu“ plynoucí od okamžiku, kdy kupující mohl skrytou vadu při dostatečné péči zjistit, a lhůty objektivní, jež je obecně stanovena v délce dvou let od odevzdání věci. V případě uplynutí některé z těchto lhůt nedochází k prekluzi práv z odpovědnosti za vady předmětu koupě, nýbrž soud přihlédne k námitce prodávajícího o opožděnosti oznámení vady (ledaže prodávající věděl nebo musel vědět v době odevzdání věci o skutečnosti, v jejímž důsledku k vadě došlo).

36. Z takto legislativně zakotveného řešení včasnosti oznámení vad předmětu koupě pak rovněž plyne, že stanoví-li § 2129 odst. 2 o. z. v případě smluvního podtypu závazku koupě nemovité věci povinnost kupujícího oznámit prodávajícímu skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem do pěti let od jejího nabytí (s důsledkem nepřiznání práva z vadného plnění na základě námitky prodávajícího, ledaže tento věděl nebo musel vědět v době odevzdání věci o skutečnosti, v jejímž důsledku k vadě došlo), upravuje se tím ve smyslu § 2131 o. z. odlišně oproti ustanovením o koupi movitých (a jiných nemovitých) věcí pouze běh objektivní lhůty pro oznámení vad. Tedy lhůty, jejíž počátek je vázán na objektivně existující skutečnost, kterou je nabytí předmětu koupě. Jinak řečeno, povinnost kupujícího vytknout skrytou vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při dostatečné péči zjistit (tj. v subjektivní lhůtě), není u koupě nemovitých věcí dotčena zvláštním pravidlem podle § 2129 odst. 2 o. z.

37. Opačný výkladový přístup, podle kterého by právní úprava v § 2129 odst. 2 o. z. měla mít za následek, že subjektivní lhůta pro oznámení vad předmětu koupě stanovená v § 2112 odst. 1 o. z. se v případě koupě nemovitosti vykazující skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem neuplatní, by tak byl především v rozporu se shora uvedeným záměrem zákonodárce vyjádřeným v důvodové zprávě k návrhu občanského zákoníku, podle kterého dotčená ustanovení vychází z dřívější úpravy stanovené v obchodním zákoníku. Ten přitom (na rozdíl od předchozího občanského zákoníku) koncepčně vycházel právě z kombinace subjektivní a objektivní lhůty pro oznámení vad plnění (stejně jako z povinnosti druhé strany

opožděnost takového oznámení namítnout), a to jak v případě závazku koupě (byť vzhledem k tehdejšímu pojetí obchodních závazků byla právní úprava smluvního typu koupě stanovena pouze pro věci movité), tak i v případě závazku díla (se zvláštní úpravou běhu objektivní lhůty, byla-li předmětem díla stavba podle § 562 odst. 1 obch. zák.).

38. Ostatně kombinaci subjektivní lhůty bez zbytečného odkladu poté, kdy měl nabyvatel možnost věc prohlédnout a vadu zjistit, a objektivní lhůty šesti měsíců od převzetí předmětu plnění pro oznámení (vytknutí) vadného plnění stanoví občanský zákoník rovněž jako základní východisko v rámci obecné úpravy závazkového práva o náležitostech plnění závazků (§ 1921 o. z.).

39. Kromě toho by výklad prosazovaný dovolateli zakládal rozpor s hodnotovým a teleologickým pozadím právního řádu v rámci rekodifikace soukromého práva (odstraňující dřívější paralelní úpravu závazkového práva v občanském a obchodním zákoníku) a jeho systematikou, neboť se z tohoto hlediska nejeví jako opodstatněné, aby v případě koupě nemovitosti vykazující vadu stavby spojené se zemí pevným základem nemusel kupující, na rozdíl od koupě věci movité (a to třeba i výrazně hodnotnější) a dokonce i na rozdíl od koupě jiné nemovité věci, oznámit vady předmětu koupě v subjektivní lhůtě bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při dostatečné péči zjistit. Úprava povinností kupujícího ve vztahu k běhu subjektivní lhůty pro oznámení vad by se tak v důsledku výkladu zákonné úpravy neodůvodněně lišila v návaznosti na to, zda je předmětem koupě věc movitá či věc nemovitá, a to navíc speciálně jen v případě takové nemovitosti, jež by vykazovala vadu stavby spojené se zemí pevným základem.

40. Není proto namístě dovozovat takový záměr zákonodárce, jenž by (pouze) v případě koupě nemovité věci vykazující skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem směřoval (oproti koupi jiných věcí, včetně jiných věcí nemovitých, a rovněž oproti obecné úpravě práv z vadného plnění závazků) k možnosti kupujícího (bezdůvodně) otálet s oznámením skryté vady prodávajícímu, a to až po dobu pěti let od jejího nabytí, byť by se o takové vadě kupující po nabytí věci dozvěděl nebo ji mohl při dostatečné péči zjistit.

41. Obdobný hodnotový rozpor by pak navíc nastával i ve vztahu k zákonné úpravě práv z vad díla, jehož předmětem je stavba či její část (resp. její zhotovení, údržba, oprava nebo úprava). Podle § 2629 odst. 1 o. z. (ve znění účinném do 5. 1. 2023) se pro včasnost oznámení skrytých vad stavby objednatelem rovněž uplatní subjektivní lhůta bez zbytečného odkladu poté, kdy mohl objednatel vadu při dostatečné péči zjistit, a objektivní lhůta pěti let od převzetí stavby. Ani v tomto směru tedy není důvod dovozovat, že by v rámci rekodifikovaného soukromého práva měla platit odlišná lhůta pro oznámení skrytých vad v případě nemovité věci vykazující vadu stavby spojené se zemí pevným základem jako předmětu koupě na straně jedné a v případě skrytých vad takové stavby jako zhotoveného díla na straně druhé.

42. Tento závěr je souladný i s názory publikovanými většinou v odborné literatuře, jež buď uvádí, že vedle obecné lhůty „bez zbytečného odkladu“ se při koupi uplatní pro skryté vady též objektivní lhůty, přičemž jednou z nich je též lhůta stanovená pro stavby spojené se zemí pevným základem v § 2129 odst. 2 o. z. (srov. ŠILHÁN, J. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2015, str. 495), nebo uzavírají, že pro skryté vady stavby spojené se zemí pevným základem platí pro oznámení vady lhůta pěti let od nabytí (tj. nabytí vlastnického práva ke stavbě) a v ostatním se úprava oznámení

skrytých vad neliší od úpravy stanovené v § 2112 o. z. [viz ZAPLETAL, J. § 2129. In PETROV, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, s. 2304], popřípadě se k problematice zvláště nevyjadřují [srov. HORÁČEK, T. § 2129. In ŠVESTKA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář. Svazek V, Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 882. KASÍK, P., BEDNÁŘ, V. § 2129. In HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 100. TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. Kupní smlouva v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 263].

43. Z hlediska mezinárodního srovnání pak nelze v rámci příbuzných jurisdikcí kontinentální Evropy vypořádat žádné ustálené (konvenční) řešení dané problematiky, když právní řády jednotlivých států obsahují v tomto směru značně rozdílné legislativní přístupy a vykazují specifika vyplývající z historického vývoje tamních právních úprav (k tomu srov. např. v Nizozemí čl. 7:23 občanského zákoníku, v Německu § 438 občanského zákoníku, v Rakousku § 933 obecného zákoníku občanského, popř. na Slovensku právní úpravu vycházející z původní federální legislativy). Ostatně i v mezinárodním právu, stejně jako na úrovni akademických unifikačních projektů, je problematika koupě nemovitých věcí, včetně práv kupujícího z vadného plnění, vyjímána (záměrně) z rámce regulované úpravy [srov. zejm. čl. 1 odst. 1 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, vyhlášené pod č. 160/1991 Sb., jejímž předmětem je koupě „zboží“ jako věcí movitých, k tomu srov. TICHÝ, L. CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 20, 22, srov. obdobně též čl. IV.A.–1:101 odst. 3 Společného referenčního rámce (Draft Common Frame of Reference), k tomu též srov. Von BAR, Ch. a kol. Principles, definitions and model rules of European private law. Mnichov: Sellier, 2009, str. 1236, 1252, k rozličným národním přístupům v této oblasti srov. tamtéž str. 1255 a násl., srov. též čl. 176 CEC (European Contract Code)].

44. Dovozené výkladové řešení se tedy ani nijak nepřičí jedné z hlavních zásad rekonstrukce soukromého práva (k tomu srov. bod 2.A.1. důvodové zprávy k návrhu občanského zákoníku), již je příklon účinné právní úpravy k evropské kontinentální konvenci. Tu však konkrétně v souvislosti s řešením předmětné otázky vypořádat nelze.

45. Lze tak uzavřít, že není-li stranami sjednáno jinak, uplatní se (rovněž) pro včasnost oznámení (vytknutí) vady koupené nemovité věci vykazující skrytou vadu stavby spojené se zemí pevným základem lhůta bez zbytečného odkladu poté, co kupující mohl při dostatečné péči tuto vadu zjistit, podle § 2131 o. z. ve spojení s § 2112 odst. 1 věta druhá o. z.

46. Proto dospěl-li odvolací soud v poměrech projednávané věci k závěru, že původní žalobce neoznámil žalovaným vady předmětné nemovitosti bez zbytečného odkladu po jejich zjištění podle § 2112 odst. 1 o. z., a tudíž v důsledku námitky žalovaných nelze žalobcům přiznat práva z vadného plnění podle § 2112 odst. 2 o. z., je jeho rozhodnutí při řešení této otázky správné.

47. Jelikož je dovolání přípustné, dovolací soud posoudil, zda řízení trpí vadami podle § 242 odst. 3 o. s. ř., a shledal, že řízení před soudy obou stupňů takovými vadami netrpí.

48. Žalobci v dovolání namítali, že soud prvního stupně pochybil, pokud neprovedl výslech jimi navržené svědkyně a nepřečetl k důkazu její čestné prohlášení. Odvolací soud k této námitce uvedl, že tyto důkazy byly navrženy až po tzv. koncentraci řízení. Žalobci namítají, že původní

žalobce před tzv. koncentrací řízení sice nenavrlh výslech svědkyně, která mohla podle jejich tvrzení prokázat včasné oznámení skrytých vad žalovaným, přičemž však oni o existenci svědkyně nevěděli a nemohli tedy ve smyslu § 118b o. s. ř. bez své viny tento důkaz včas navrhnout.

49. Odvolací soud nepochybil, pokud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o opožděnosti tohoto důkazního návrhu z důvodu tzv. koncentrace řízení. Podle § 107 odst. 4 o. s. ř. ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního účastníka řízení, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení. Jestliže dovolatelé vstoupili do řízení jakožto procesní nástupci původního žalobce, přičemž tzv. koncentrace řízení podle § 118b o. s. ř. nastala při jednání dne 5. 6. 2020, kterého se účastnil původní žalobce a který při tomto jednání výslech svědkyně a její čestné prohlášení nenavrlh, nepředstavuje vstup žalobců do řízení důvod pro prolomení účinků tzv. koncentrace řízení, neboť dle výše citovaného ustanovení jsou procesní nástupci povinni přijmout stav řízení, který je tu v době jejich nástupu do řízení.

č. 38

50. Jelikož se dovolatelům prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost rozhodnutí odvolacího soudu při řešení otázky, pro něž je dovolání přípustné, zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal vady řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), dovolání proti výroku I ve věci samé podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

51. Dovolání proti výrokům II a III rozsudku odvolacího soudu o nákladech odvolacího řízení dovolací soud odmítl podle § 243c odst. 1 o. s. ř.

č. 39

I. Oprávněné osoby, které se po mnoho let domáhají uspokojení svých restitučních nároků, a to v podobě vydání náhradního pozemku podle § 11a odst. 1 zákona o půdě, mají legitimní očekávání (čl. 1 odst. 1 Ústavy), že s nimi bude při aplikaci restitučních předpisů zacházeno obdobně jako s osobami, jejichž srovnatelné nároky byly již v minulosti uspokojeny. Ke změně judikatury v restitučních věcech nelze přistupovat lehkovážně, a to způsobem, který by namísto zmírnění či odstranění majetkových či jiných křivd vedl ve svých důsledcích k vyvolání křivd nových.

II. V řízení o vkladu vlastnického práva katastrální úřad přezkoumává rozsudek soudu ukládající povinné osobě vydat oprávněné osobě náhradní pozemek jen v rozsahu uvedeném v § 17 odst. 4 ve spojení s odstavcem 2 písm. a) katastrálního zákona.

III. V řízení podle části páté občanského soudního řádu (§ 244 a násl. o. s. ř.) není soud oprávněn „rušit“ rozhodnutí správního orgánu.

Zmírnění křivd (restituce), Katastr nemovitostí, Rozsudek částečný

§ 17 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb., § 17 odst. 4 zákona č. 256/2013 Sb., § 161 odst. 3 o. s. ř., § 250j odst. 2 o. s. ř., § 1114 o. z., § 11a odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2025, sp. zn. [24 Cdo 1825/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:24.CDO.1825.2025.1

Nejvyšší soud výrokem I zamítl dovolání České republiky – Státního pozemkového úřadu v rozsahu, v němž směřovalo proti výroku I rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2022, sp. zn. 5 Co 63/2022, pokud jím byl potvrzen výrok I rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2022, sp. zn. 79 C 41/2021, o povolení vkladu vlastnického práva. Výrokem II Nejvyšší soud rozhodl, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2022, sp. zn. 5 Co 63/2022, pokud byl jeho výrokem I potvrzen výrok II rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2022, sp. zn. 79 C 41/2021, o zrušení rozhodnutí katastrálního úřadu, se mění tak, že výrok II rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2022, sp. zn. 79 C 41/2021, zní: „Tento rozsudek zcela nahrazuje rozhodnutí Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště XY ze dne 15. 6. 2021, č.j. XY“.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Praze (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 13. 1. 2022, č. j. 79 C 41/2021-131, povolil vklad vlastnického práva k pozemkům parc. č. 1 v k. ú. H. parc. č. 1 v k. ú. K. a parc. č. 1 a 2 v k. ú. P. ve stanoveném spoluvlastnickém poměru (výrok I), zrušil

rozhodnutí správního orgánu (výrok II) a zavázal účastníci k povinnosti zaplatit žalobkyním náhradu nákladů řízení (výrok III).

2. Na základě před ním provedeného dokazování v řízení [odbyvajícím se podle části páté občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), v němž se po vydání zamítavého rozhodnutí shora označeného katastrálního úřadu žalobkyně podanou žalobou dožadovaly povolení vkladu vlastnického práva k blíže označeným pozemkům] učinil soud prvního stupně následující skutková zjištění. Vklad vlastnického práva ve prospěch žalobkyň měl být povolen na základě rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 15. 9. 2020, č. j. 3 C 149/2018-544, kterým bylo rozhodnuto o nahrazení projevu vůle státu (České republiky – Státního pozemkového úřadu) směřujícího k uzavření smlouvy o bezúplatném převodu výše uvedených pozemků. Tento rozsudek Okresního soudu v Rakovníku byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2021, č. j. 28 Co 26/2021–685, a právní moci nabyl dne 7. 4. 2021. Vkladovou listinou byl pravomocný rozsudek soudu prvního stupně, na jejímž základě byl dne 1. 6. 2021 podán návrh na povolení vkladu do katastru nemovitostí, v němž bylo katastrálnímu úřadu sděleno, že dne 31. 5. 2021 byla uzavřena smlouva o převodu předmětných pozemků, která byla dne 1. 6. 2021 zveřejněna v registru smluv ve smyslu zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv. Katastrální úřad pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště A. (dále též jen „katastrální úřad“) rozhodnutím ze dne 15. 6. 2021, uvedený návrh zamítl, přičemž vkladovou listinu (rozsudek Okresního soudu v Rakovníku ze dne 15. 9. 2020, č. j. 3 C 149/2018-544) zkoumal podle § 17 odst. 1 písm. b) zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katastrální zákon“) a dospěl k závěru, že ke dni podání návrhu na povolení vkladu vlastnického práva nebyla smlouva o bezúplatném převodu předmětných nemovitých věcí, která vznikla právní mocí uvedeného rozsudku, zveřejněna v registru smluv, proto nenabyla účinnosti. Katastrální úřad odůvodnil své rozhodnutí poukazem na nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), podle jehož závěrů rozsudky o nahrazení projevu vůle České republiky – Státního pozemkového úřadu k bezúplatnému převodu pozemků podle zákona o půdě představují rozhodnutí podle § 161 odst. 3 o. s. ř. a ve vkladovém řízení katastrální úřad proto přezkoumává, zda jsou splněny podmínky stanovené v § 17 odst. 1 katastrálního zákona.

3. Tento skutkový stav v rovině právního posouzení soud prvního stupně podřadil pod § 17 odst. 2 písm. a) a odst. 4, § 1114 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), a §11a zákona č. 229/1991 Sb., o půdě a jiném zemědělském majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“). Poukázal zejména na právní názor uvedený v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, č. j. [31 Cdo 2060/2010-121](#), který byl uveřejněn pod č. 19 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2014, v rozhodnutích Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 2669/2015](#), sp. zn. [28 Cdo 799/2015](#), sp. zn. [28 Cdo 4161/2017](#), sp. zn. [28 Cdo 509/2021](#) a sp. zn. [28 Cdo 979/2021](#) a v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1778/21](#), a jemu předcházejícím stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS – st. 54/21](#), publikovaném pod č. 408/2021 Sb. Naopak nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), označil za ojedinělý a na základě výše uvedeného stanoviska pléna Ústavního soudu za překonaný. Uvedl, že okamžikem nabytí vlastnického práva k nemovitosti na základě rozhodnutí soudu o nahrazení projevu vůle mezi osobou oprávněnou a Českou republikou – Státním pozemkovým úřadem podle zákona o půdě je den právní moci rozhodnutí soudu, konkrétně rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 15. 9. 2020, č. j. 3 C 149/2018-544,

kterým bylo rozhodnuto o nahrazení projevu vůle státu. Uzavřel, že správní řízení o povolení vkladu věcného práva do katastru nemovitostí je charakteristické tím, že návrh na vklad je posuzován pouze na základě přezkoumávání přiložených listin, tedy v případě veřejné listiny v rozsahu podle § 17 odst. 2 písm. a) katastrálního zákona. Rozsudky o nahrazení projevu vůle jsou autoritativním rozhodnutím soudu jako orgánu soudní moci, na které zákon o registru smluv nedopadá.

4. Vrchní soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) na základě odvolání podaného Českou republikou – Státním pozemkovým úřadem v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně v jeho celku potvrdil (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II). Odvolací soud v zásadě vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která považoval za správná a úplná.

č. 39

5. V rovině právního posouzení se odvolací soud nepatrně rozešel se soudem prvního stupně. Konkrétně v závěru ohledně konstatování, že nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), je překonán nálezem ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1778/21](#). Poznamenal, že nález ze dne 25. 10. 2021 se nezabýval účinky rozsudku o nahrazení projevu vůle, nýbrž se zabýval otázkou, zda mohou být vydány náhradní pozemky vzniklé na základě geometrického plánu, jenž je pak součástí příslušného rozsudku. Naproti tomu jako zcela správný označil názor soudu prvního stupně, že je-li vkladovou listinou rozsudek soudu, tedy listina veřejná, lze tuto listinu zkoumat pouze ve smyslu § 17 odst. 4 katastrálního zákona, a poukázal rovněž na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. [24 Cdo 1794/2019](#), ze dne 21. 8. 2019, sp. zn. [24 Cdo 3293/2018](#), a ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. [21 Cdo 3945/2011](#). Uzavřel, že otázkou, zda byl rozsudek Okresního soudu v Rakovníku ze dne 15. 9. 2020, č. j. 3 C 149/2018-544, resp. smlouva o bezúplatném převodu předmětných pozemků ve výroku tohoto rozsudku obsažená, zveřejněn v registru smluv, nebylo namístě se vůbec zabývat, když katastrální úřad a potažmo i soud v řízení podle části V. o. s. ř. listinu, na jejímž základě má být vklad povolen, zkoumá nikoliv z hlediska platnosti právního jednání jako takového, ale pouze z hlediska jeho formy, určitosti a srozumitelnosti smluvního projevu, smluvní volnosti a oprávnění účastníků nakládat s předmětem smlouvy. Předmětný rozsudek odvolací soud označil jako listinu vkladu schopnou, když obsahuje všechny podstatné náležitosti – přesné znění smlouvy o bezúplatném převodu předmětných pozemků, výši spoluvlastnických podílů. Navíc uvedl, že účastníky řízení o nahrazení projevu vůle vedeného Okresním soudem v Rakovníku byly žalobkyně i účastnice, a je proto nepochybné, že posléze vydaný rozsudek v daném řízení se na všechny účastníky vkladového řízení vztahuje.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podala účastnice (dále také jen „dovatelka“) dovolání. Z celkového obsahu dovolání vyplývalo, že dovatelka zastávala názor, že rozsudek nahrazující projev vůle uzavřít smlouvu o bezúplatném převodu náhradních pozemků ve smyslu zákona o půdě je rozsudkem ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř. a jeho právní mocí dochází pouze a jen k uzavření smlouvy. Jako takový tedy tento rozsudek pouze nahrazuje projev vůle jedné ze stran uzavřít smlouvu. Vkladovou listinou je pak v takovém případě smlouva, nikoliv rozsudek samotný. Katastrální úřad vkladovou listinu (smlouvu) proto musí zkoumat dle § 17 odst. 1 katastrálního zákona, a nikoliv tak, že vkladovou listinou je listina

veřejná (rozsudek), a tedy, že katastrální úřad je oprávněn přezkoumávat její správnost jen (omezeně) podle § 17 odst. 4 katastrálního zákona. Navrhla proto s podrobnější argumentací, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

7. Nejvyšší soud usnesením ze dne 29. 11. 2023, č. j. [24 Cdo 3580/2022-201](#), dovolání účastnice odmítl (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů dovolacího řízení (výrok II). Odkázal přitom ve stručnosti (srovnej § 243f odst. 3 o. s. ř.) na svou dlouholetou judikaturu, která důsledně vychází z toho, že jde-li v řízení o uspokojení restitučního nároku, pak rozsudek, ukládající tzv. povinné osobě povinnost uzavřít s oprávněnou osobou smlouvu o bezúplatném převodu (náhradního) pozemku, je sám o sobě titulem pro převod vlastnického práva a při jeho vkladu do katastru nemovitostí je katastrální úřad oprávněn zkoumat jej toliko z hledisek vytýčených v § 17 odst. 4 katastrálního zákona.

8. Proti usnesení Nejvyššího soudu podala Česká republika – Státní pozemkový úřad stížnost k Ústavnímu soudu, neboť měla za to, že rozhodnutími prvostupňového, odvolacího i dovolacího soudu bylo porušeno její ústavně a mezinárodněprávně garantované právo a ústavně zakotvené principy, a to zejména právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a dále princip demokratického (materiálního) právního státu, princip právní jistoty a princip soudní ochrany práv plynoucí z čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), čl. 2 odst. 1 Listiny a čl. 90 Ústavy.

9. Ústavní soud nálezem ze dne 18. 6. 2025, sp. zn. [IV. ÚS 296/24](#) (dále také jen „zrušovací nález“), rozhodl, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (výrok I), napadené usnesení zrušil (výrok II) a ve zbývajících částech ústavní stížnosti odmítl (výrok III).

10. Ústavní soud v odůvodnění zrušovacího nálezu shledal, stejně tak i jako ve svém nálezu ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. [IV. ÚS 164/24](#), na který v podrobnostech odkázal a který se týkal jiné věci, že je pro dovolací řízení relevantní otázkou konstrukce nabytí vlastnického práva k náhradním pozemkům, byť napadená rozhodnutí nevzešla ze sporu o určení vlastnického práva, nýbrž byla vydána (až) v řízení o povolení vkladu vlastnického práva, vedeného před soudem podle § 244 a násl. o. s. ř. Žaloba o nahrazení projevu má být brána jako žaloba na plnění podaná za účelem vydání rozhodnutí, na základě něhož by měla oprávněná osoba nárok na uzavření smlouvy; rozhodnutí soudu sice nahrazuje chybějící souhlas s ní, ale oprávněná osoba se rozhodnutím soudu nestává vlastníkem pozemku. Závěrem poukázal na zastávanou doktrínu minimalizace zásahů do rozhodovací praxe obecných soudů, kdy je to Nejvyšší soud, který se vzhledem ke své funkci sjednocovatele judikatury, musí „podrobněji vypořádat s nastolenou otázkou povahy rozhodnutí o nahrazení projevu vůle v intencích posuzované věci“.

11. Věc se proto po vydání zrušovacího nálezu Ústavního soudu vrátila zpět do stádia dovolacího řízení, Nejvyšší soud se proto znovu zabýval dovoláním účastnice.

12. Přípustnost dovolání účastnice odůvodnila odkazem na § 237 o. s. ř. tak, že „rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení

se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu a současně mají být předmětné právní otázky dovolacím soudem posouzeny odlišně od jeho dosavadní rozhodovací praxe“. Jako dovolací důvod označila nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem, konkrétně právní povahu a právní účinky rozhodnutí o nahrazení projevu vůle a návazně nesprávné právní posouzení, pokud vyústilo v závěr, podle něhož v případě vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě rozsudku o nahrazení projevu vůle je vkladovou listinou veřejnoprávní listina (rozsudek), podléhající přezkumu podle § 17 odst. 4 katastrálního zákona, a nikoliv soukromoprávní listina (smlouva). Poukázala na to, že rozsudek nahrazující projev vůle uzavřít smlouvu o bezúplatném převodu nemovitostí ve smyslu zákona o půdě je rozsudkem ve smyslu ust. § 161 odst. 3 o. s. ř., a jako takový tedy pouze nahrazuje projev vůle jedné ze stran uzavřít smlouvu, avšak vkladovou listinou je i v takovém případě smlouva (byť obsažená ve výroku rozsudku) a nikoliv rozsudek samotný. Upozornila na nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), a dissent ke stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 54/21](#), spočívající ve výtce plénu Ústavního soudu, které se odmítlo zabývat povahou a účinky rozsudku o nahrazení projevu vůle a navazující právní otázkou, co je vkladovou listinou při zápisu vlastnického práva na podkladě rozsudku o nahrazení projevu vůle do katastru nemovitostí (s tím, že podle většiny pléna Ústavního soudu nejde o otázku, jež by měla ústavní rozměr), a současně jako jednoznačně právně vadnou označila dovolatelka představu Nejvyššího soudu formulovanou v rozsudku ze dne 28. 4. 2021, č. j. [28 Cdo 979/2021-465](#), tedy že rozsudek o nahrazení projevu vůle k převodu pozemků podle § 11a odst. 1 zákona o půdě sám o sobě konstituuje vlastnické právo k převáděným pozemkům, a právě tento rozsudek, nikoliv smlouva, představuje ve smyslu § 17 odst. 4 katastrálního zákona ve spojení s § 1114 o. z. podklad pro deklaratorní zápis do katastru nemovitostí. Shrnula, že katastrální úřad musí smlouvu jako soukromou listinu zkoumat dle § 17 odst. 1 zákona o katastru, tj. musí mimo jiné rovněž zjišťovat, zda příslušná smlouva naplnila nějakou z výjimek z povinnosti zveřejnění ve smyslu § 3 zákona o registru smluv, a pokud ne, zda byla zveřejněna.

13. Ve své replice, po vydání zrušovacího nálezu Ústavního soudu, dovolatelka zopakovala přesvědčení o správnosti své dovolací argumentace a považuje za důvodné dovolání vyhovět. Konstatovala, že Ústavní soud na jednu stranu nevydal v projednávané věci závazné rozhodnutí v meritu věci, ale na druhou stranu se předmětný nález kloní spíše ve prospěch její dosavadní argumentace.

14. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání naopak uvedly, že v dovolání není řádně vymezena jeho přípustnost. Odůvodnění přípustnosti nemá oporu v § 237 o. s. ř., když není nijak uvedeno, natož prokázáno, jak se právní otázka, kterou soudu dovolatelka předkládá, vztahuje k ochraně jejích základních práv a svobod. Jde o vyřešení čistě teoretické otázky, která byla vyššími soudy několikrát řešena a zejména judikatura Nejvyššího soudu je v souvislosti s touto problematikou ustálena. Dovolání fakticky směřuje jen proti důvodům rozhodnutí, nikoliv proti samotnému výroku. Samotný požadavek zveřejňování rozsudků vydaných v řízení o nahrazení projevu vůle podle zákona o půdě, žalobkyně označily za neoprávněný, když zákon o registru smluv je veřejnoprávním předpisem. V registru smluv se povinně uveřejňují soukromoprávní smlouvy, jejichž stranou je Česká republika. Nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), označily žalobkyně jako excesivní, který později sám Ústavní soud zrevidoval nálezem ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1778/21](#), vydaným na základě předchozího stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 54/21](#).

Ztotožnily se se závěrem soudu prvního i druhého stupně, tedy že rozsudek vydaný podle zákona o půdě je svou povahou rozhodnutím státního orgánu o nabytí vlastnického práva a momentem nabytí vlastnického práva je den určený v tomto rozhodnutí, případně den, kdy toto rozhodnutí nabyde právní moci, jak je upraveno v § 1114 o. z., nikoli tedy ustanovením § 161 odst. 3 o. s. ř. Poukázaly na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2016, sp. zn. [21 Cdo 2669/2015](#), ze dne 3. 8. 2015, sp. zn. [28 Cdo 799/2015](#), ze dne 6. 2. 2018, sp. zn. [28 Cdo 4161/2017](#), ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 979/2021](#), rozsudek ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 509/2021](#). Navrhly, aby Nejvyšší soud dovolání účastnice jako nepřipustné odmítl nebo zamítl.

15. Po zrušovacím nálezu se žalobkyně opakovaně vyjádřily k dovolání účastnice s tím, že za klíčové považují poukázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 979/2021](#), kde se Nejvyšší soud vypořádal s názorem Ústavního soudu, vyjádřeným v nálezu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#). Nejvyšší soud v předmětném rozhodnutí popsal rozdíly mezi řízením o určení vlastnického práva a řízením o nahrazení projevu vůle k uzavření smlouvy o převodu vlastnického práva, přičemž jediný právně významný rozdíl spočívá v účincích vydaného pravomocného soudního rozhodnutí, které v prvním případě má deklaratorní povahu a ve druhém případě má povahu konstitutivní. Shodně však deklaratorní i konstitutivní rozhodnutí o vlastnickém právu k nemovité věci, jež je zapsána v katastru nemovitostí, nelze spojovat s teorií o právním důvodu a o způsobu nabytí vlastnického práva. Tyto závěry pak byly přezkoumány Ústavním soudem v nálezu ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1778/21](#), vydané na základě stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 54/21](#). Dle pléna Ústavního soudu tak posouzení, zda rozsudek soudu v řízení o nahrazení projevu vůle povinné osoby představuje ve smyslu § 17 odst. 4 katastrálního zákona podklad pro deklaratorní zápis do katastru nemovitostí, je zcela v pravomoci obecných soudů. Žalobkyně ve vztahu ke zrušovacímu nálezu uvádějí, že ačkoli v něm tedy Ústavní soud polemizuje nad tím, že rozhodnutí o nahrazení projevu nelze považovat za konstitutivní rozhodnutí o nabytí vlastnického práva oprávněné osoby, nemůže tento závěr ničeho změnit na závěru, že soudní rozhodnutí o nahrazení projevu vůle je veřejnou listinou, která je přímým titulem pro zápis vlastnického práva s deklaratorními účinky (§ 1114 o. z.). Poukázaly i na dissent ke zrušovacímu nálezu, resp. k nálezu ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. [IV. ÚS 164/24](#), kde je mimo jiné uvedeno, že: „Nynější nález porušuje závěry stanoviska [Pl. ÚS-st. 54/21](#) a snaží se oživit „mrtvý“ nález [III. ÚS 3804/19](#).... Ústavnost (nikoliv správnost či zákonnost) závěru, že rozhodnutí o nahrazení projevu vůle je konstitutivním aktem o nabytí vlastnického práva, nezpochybnila ani následná judikatura Ústavního soudu (srovnej celou řadu usnesení, např. ze dne 29. 8. 2023 sp. zn. [I. ÚS 2021/23](#), ze dne 6. 9. 2023, sp. zn. [I. ÚS 2078/23](#), ze dne 13. 3. 2024 sp. zn. [III. ÚS 163/24](#) nebo ze dne 4. 4. 2024 sp. zn. [III. ÚS 3086/23](#). Je též v souladu s judikaturou civilní (v první řadě rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. [31 Cdo 2060/2010](#), č. 19/2014 Sb. rozh. civ., nebo rozsudek ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 509/2021](#), č. 13/2022 Sb. rozh. civ., body 21, 24, 27, 28 a 32, či usnesení ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 979/2021](#), jehož ústavnost o půl roku později potvrdilo právě uvedené plenární stanovisko a v návaznosti na stanovisko též nález ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1778/21](#)).“ Dále poukázaly na usnesení Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 2021/23](#), [I. ÚS 2078/23](#), [III. ÚS 163/24](#) a [III. ÚS 3086/23](#). Žalobkyně připomněly rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, která je ustálena v názoru, že soudní rozhodnutí o nahrazení projevu vůle povinné osoby s převodem náhradních pozemků podle zákona o půdě představuje konstitutivní akt. Tento závěr byl

popsán v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. [21 Cdo 2669/2015](#), rozsudku ze dne 27. 8. 2018, sp. zn. [28 Cdo 4166/2017](#), rozsudku ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [28 Cdo 509/2021](#), usnesení ze dne 16. 11. 2021, sp. zn. [28 Cdo 3088/2021](#). Žalobkyně uzavřely, že zrušující nálezní podkopává systémový vztah mezi Ústavním a Nejvyšším soudem. Současně zdůraznily, že při vyřizování restitučních nároků má být postupováno v souladu se zájmy oprávněných osob (např. nálezní Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1895/14](#), kdy: „...je nezbytné postupovat v restitučních věcech citlivě, se snahou o nápravu křivd vyvolaných předchozím nedemokratickým režimem.“). Setrvaly proto na svém dříve prezentovaném návrhu, aby Nejvyšší soud dovolání účastnice odmítl, případně zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

č. 39

16. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.).

17. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), oprávněnou osobou (účastníkem řízení), za splnění podmínky § 241 o. s. ř.

18. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

19. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

20. V projednávané věci rozhodující procesní senát, i s ohledem na důvody zrušovacího nálezu Ústavního soudu, jednomyslně nedospěl k závěru, že je možno podané dovolání pro jeho nepřípustnost odmítnout (§ 243c odst. 2 ve spojení s § 237 o. s. ř.), tudíž bylo jeho povinností již jen z toho důvodu dovolání meritorně projednat a rozhodnout o něm rozsudkem (§ 243f odst. 4 část věty před středníkem o. s. ř.), aniž by bylo třeba vyvracet úvahy žalobkyň, že dovolání je údajně neprojednatelné, resp. že směřuje jen proti důvodům rozhodnutí. Současně je třeba doplnit, že Nejvyšší soud je při projednávání dovolání striktně vázán jeho rozsahem i důvody (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), pročez nebylo třeba se zabývat oponenturou žalobkyň na téma, zda měl katastrální úřad zkoumat potřebu zveřejnění smlouvy (rozsudku) podle § 3 zákona o registru smluv. To proto, že dovolatelka se o této otázce zmiňuje jen okrajově v bodu 28 dovolání, přičemž k dané otázce ani ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. nevymezuje obligatorní důvod přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., jelikož neoznačuje žádné rozhodnutí Ústavního soudu, které by danou otázku zveřejnění smlouvy odlišně řešilo, ani obdobné rozhodnutí Nejvyššího soudu, od něhož by se měl nyní dovolací soud odchýlit (srovnej důvody přípustnosti dovolání uvedené v čl. 5 dovolání). V tomto dílčím rozsahu je dovolání vadné a vytčené vady nebyly odstraněny v prekluzivní lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 a § 241b odst. 3 věta první o. s. ř.

21. V projednávané věci záviselo rozhodnutí odvolacího soudu na vyřešení právní otázky posouzení právní povahy a právních účinků rozhodnutí o nahrazení projevu vůle povinné (účastnice) uzavřít s oprávněnými (žalobkyněmi) smlouvu o bezúplatném převodu tzv. náhradních pozemků ve vlastnictví státu podle zákona o půdě. S touto, oproti mínění žalobkyň řádně formulovanou otázkou, souvisela navazující úvaha o tom, jak má katastrální úřad postupovat při rozhodování o vkladu vlastnického práva, tedy zda je v takovém případě vkladovou listinou veřejnoprávní listina (rozsudek), podléhající jen omezenému přezkumu podle § 17 odst. 4 katastrálního zákona, anebo soukromá [soukromoprávní] listina (smlouva) podléhající „plnému“ přezkumu dle § 17 odst. 1 zákona o katastru nemovitostí.

IV. Důvodnost dovolání

22. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které Nejvyšší soud provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), striktně vázán důvody v dovolání vymezenými (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je sice (z procesních důvodů rozebraných výše) přípustné, nicméně není v zásadě opodstatněné.

č. 39

23. Skutkový stav věci, na němž byl rozsudek odvolacího soudu založen, nebyl a s ohledem na zákonnou konstrukci dovolacího řízení, v němž je jediným dovolacím důvodem nesprávné právní posouzení věci, ani nemohl být dovoláním zpochybněn (§ 241a odst. 1 věta první o. s. ř.), a proto z něj Nejvyšší soud při dalších úvahách vychází.

24. O nesprávné právní posouzení věci (naplňující dovolací důvod podle § 241a odst. 1 věta první o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právního předpisu, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní předpis, sice správně vybraný, nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

25. Podle § 17 odst. 1 katastrálního zákona platí, že ve vkladovém řízení katastrální úřad zkoumá u vkladové listiny, která je soukromou listinou, zda a) splňuje náležitosti listiny pro zápis do katastru, b) její obsah odůvodňuje navrhovaný vklad, c) právní jednání je učiněno v předepsané formě, d) účastník vkladového řízení není omezen právními předpisy v oprávnění nakládat s nemovitostí, e) k právnímu jednání účastníka vkladového řízení byl udělen souhlas podle jiného právního předpisu, f) z obsahu listiny a z jeho porovnání s dosavadními zápisy v katastru není patrný důvod, pro který by bylo právní jednání neplatné, zejména zda z dosavadních zápisů v katastru nevyplývá, že účastníci vkladového řízení nejsou oprávněni nakládat s předmětem právního jednání, nejsou omezeni rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci ve smluvní volnosti týkající se věci, která je předmětem právního jednání, g) navrhovaný vklad navazuje na dosavadní zápisy v katastru; z tohoto hlediska není na překážku povolení vkladu, pokud logickou mezeru mezi zápisem v katastru a navrhovaným vkladem podle vkladové listiny navrhovatel doloží současně s návrhem na vklad listinami, které návaznost vkladové listiny na dosavadní zápisy v katastru doplní; tyto listiny však musí mít náležitosti vkladových listin.

26. Podle § 17 odst. 2 katastrálního zákona platí, že pokud je vkladová listina veřejnou listinou, katastrální úřad zkoumá, zda a) splňuje náležitosti listiny pro zápis do katastru, b) její obsah odůvodňuje navrhovaný vklad, c) navrhovaný vklad navazuje na dosavadní zápisy v katastru; odstavec 1 písm. g) se použije obdobně.

27. Podle § 17 odst. 4 katastrálního zákona platí, že jde-li o rozhodnutí soudu, zkoumá katastrální úřad splnění podmínek jen podle odstavce 2 písm. a) a dále, zda je toto rozhodnutí závazné i pro osoby, v jejichž prospěch je právo v katastru dosud zapsáno.

28. Podle § 161 odst. 3 o. s. ř. platí, že pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle nahrazují toto prohlášení.

29. Podle § 1114 o. z. rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se vlastnického práva nabývá dnem, který je v něm určen. Není-li v rozhodnutí takový den určen, nabývá se vlastnického práva dnem právní moci rozhodnutí.

30. Podle § 11a odst. 1 zákona o půdě oprávněným osobám uvedeným v § 4, kterým podle tohoto zákona nelze vydat pozemek odňatý způsobem uvedeným v § 6 odst. 1 a 2, převádí pozemkový úřad jiné pozemky na základě veřejných nabídek, není-li dále stanoveno jinak. Osoby, na které právo oprávněné osoby na bezúplatný převod jiného pozemku přešlo děděním nebo převodem práva podle § 13 odst. 8 písm. b), se pro účely tohoto zákona považují za oprávněné osoby.

31. Nejvyšší soud nijak nezpochybňuje ústavně zakotvené pravidlo o závaznosti vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu pro všechny orgány i osoby ve smyslu ustanovení článku 89 odst. 2 Ústavy České republiky. V judikatuře samotného Ústavního soudu je tato závaznost spojena, kromě výroku, s nosnými důvody jeho rozhodnutí (*ratio decidendi*) ve skutkově obdobných případech (k tomu srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 3. 2003, sp. zn. [Pl. ÚS 2/03](#), nálezy ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. [III. ÚS 252/04](#), nálezy ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#), nálezy ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. [Pl. ÚS 4/06](#), nálezy ze dne 13. 6. 2017, sp. zn. [IV. ÚS 2158/16](#), a nálezy ze dne 12. 6. 2019, sp. zn. [IV. ÚS 2503/18](#)). V případě precedenční závaznosti nálezu existuje možnost, aby obecný soud právní názory Ústavního soudu nerespektoval a přestěhl vlastní konkurující úvahy, na jejichž základě začne s Ústavním soudem vést tzv. ústavněprávní justiční dialog (srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. [II. ÚS 2941/17](#), nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2020, sp. zn. [II. ÚS 4162/19](#), nebo nálezy ze dne 21. 12. 2020, sp. zn. [II. ÚS 1711/20](#)). Jde-li o tzv. závaznost kasační, pak obecný soud je v zásadě vázán právním názorem soudu ochrany ústavnosti, to samozřejmě právě a jen tehdy, pokud tento soud takový kategorický právní názor ve svém rozhodnutí jednoznačně vyjevil.

32. Nejvyšší soud plně nepřisvědčuje po výtce eventuálnímu závěru Ústavního soudu, že rozhodnutím obecného soudu v řízení o nahrazení projevu vůle (účastnice) k uzavření smlouvy o bezúplatném převodu pozemku ve smyslu ustanovení § 11a odst. 1 zákona o půdě může dojít k porušení ústavně zaručeného práva dovolatelky na soudní ochranu podle ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tento eventuální závěr promítl Ústavní soud do sféry podústavního práva takovou interpretací a aplikací ustanovení § 11a odst. 1 zákona o půdě, § 161 odst. 3 o. s. ř. a § 1114 o. z., jejíž správnost dovolací soud nesdílí. Precedenční závaznost zrušujícího nálezu se jednak v této věci plně neuplatní, neboť konstitucionální tribunál úmyslně žádný závazný právní názor ve zrušujícím nálezu *expressis verbis* nevyjádřil, nýbrž toliko uložil Nejvyššímu soudu, aby se argumentací České republiky – Státního pozemkového úřadu, znovu a podrobněji zabýval. Ačkoliv Nejvyšší soud úvahy Ústavního soudu o potřebě opětovného přezkumu oponentní argumentace dovolatelky tímto rozsudkem respektuje, nenachází současně argumentační potenciál, jímž by bylo možno

zpochybnit úvahy žalobkyň o tom, že dosah zrušovacího nálezu významně oslabuje i disentní (odlišné) stanovisko člena tříčlenného IV. senátu Ústavního soudu, který věc projednal a rozhodl, ústavního soudce prof. JUDr. Zdeňka Kühna, Ph.D., LL.M., S.J.D. (jeho poukaz na odlišné stanovisko k nálezu sp. zn. [IV. ÚS 164/24](#), zejména tak co do jeho závěru, že i v této věci přijatý zrušující nálezh vybočuje z patřičné role Ústavního soudu v civilních věcech svou rezignací na jakoukoli snahu o ústavněprávní argumentaci a zůstal zcela pohroužen do práva podústavního; a dále i s poukazem na ústavnost – nikoli správnost či zákonnost – závěru, že rozhodnutí soudu o nahrazení projevu vůle je konstitutivním aktem o nabytí vlastnického práva, nezpochybněné judikaturou Ústavního soudu, např. usnesení ze dne 29. 8. 2023, sp. zn. [I. ÚS 2021/23](#), ze dne 6. 9. 2023, sp. zn. [I. ÚS 2078/23](#), ze dne 13. 3. 2024, sp. zn. [III. ÚS 163/24](#) nebo ze dne 4. 4. 2024, sp. zn. [III. ÚS 3086/23](#)).

33. Primárně, zrušující nálezh opomíjí, že řízení o nahrazení projevu vůle povinné osoby uzavřít s oprávněnou osobou smlouvu o bezúplatném převodu (náhradního) pozemku ve smyslu ustanovení § 11a odst. 1 zákona o půdě má zřetelný restituční rozměr a všechna ustanovení, jejichž užití ve věci přicházelo v úvahu, měla být interpretována s respektem ke smyslu a účelu restitučního zákonodárství se zapojením interpretační direktivy *ex favore restitutionis*, tedy i legislativní nedůslednosti restitučních předpisů nemohou jít oprávněným osobám k tíži (srovnej nálezh Ústavního soudu ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. [I. ÚS 755/06](#), a ze dne 4. 4. 2012, sp. zn. [I. ÚS 2758/10](#)). I v poměrech právě projednávané věci se jedná o aplikaci zákona restitučního, kterým se demokratická společnost snaží alespoň částečně zmírnit následky minulých majetkových a jiných křivd spočívajících v porušování obecně uznávaných lidských práv a svobod ze strany státu. Proto je namístě přistupovat k věci tak, aby nedocházelo k nevstřícnému, formalistickému přístupu soudu, který hrozí případnou další křivdou. Restituční nároky jsou nároky mimořádnými, a to do té míry, že to odůvodňuje i mimořádný postup soudů (srov. nálezh Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. [I. ÚS 1688/09](#)). Tento tolikrát proponovaný názor samotného Ústavního soudu je vlastní i soudu dovolacímu, a to nejen při projednávání této věci. Zmíněný princip není ničím jiným než vyjádřením výkladového imperativu interpretovat v případě pochybností restituční předpisy co nejpříznivěji ve prospěch restituentů, tedy osob oprávněných. Jsou-li proto možné dva či více výkladů právního pravidla obsaženého v restitučním předpise (či jiném předpise, jehož pomocí má být dosaženo účelu sledovaného restitučním zákonodárstvím), má být užit takový, který umožňuje vhodnější naplnění účelu a smyslu restitučních zákonů. Byť je třeba zdůraznit, že aplikace tohoto principu zřejmě nemůže být absolutní ani bezbřehá, není možné přehlédnout, že s sebou tento princip přináší evidentní hodnotové ukotvení směřující ke zmírnění napáchaných křivd. Je-li proto Ústavním soudem ve zrušovacím nálezu v bodu 18 zmíněn „problém“ nakolik je možné z ústavněprávního pohledu akceptovat aktuální závěry judikatury Nejvyššího soudu považující rozsudek o nahrazení souhlasu se smlouvou za konstitutivní rozhodnutí o nabytí vlastnického práva, protože bez dalšího přebírá závěry rozhodovací praxe vztahující se původně na restituce podle zákona č. 87/1997 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, je jím zcela opomíjen jeho dřívější nálezh ze dne 29. 10. 1997, sp. zn. [I. ÚS 67/97](#), kde je vyjádřen kategorický vzájemný vztah všech restitučních zákonů jako „spojitých nádob, které nestojí proti sobě, ale vedle sebe“. Řečeno jinak: účelem všech restitučních předpisů bylo napravení či alespoň zmírnění křivd spáchaných na oprávněných osobách (popř. jejich nástupcích určených formou speciální restituční posloupnosti), přičemž není racionálního důvodu (nejen k již zmiňované zásadě *ex favore restitutionis*), aby téhož cíle zřetelně sledovaného zákonodárcem bylo dosahováno prostředky z pohledu oprávněných

osob zcela rozdílnými, a to jen s ohledem na nedůslednost zákonodárce co do vymezení způsobu uspokojení toho kterého typu restitučního nároku (ať už přímého v podobě naturální restituce nebo substitučního v podobě náhradního pozemku či finanční náhrady). Součástí ústavního rámce nezávislosti soudů je jejich povinnost dbát rovnosti v právech, plynoucí z čl. 1 Listiny základních práv a svobod. Tomu korespondují základní práva, vyplývající z principu rovnosti. Rovnost v právech ve vztahu k obecným soudům, kromě jiného, zakládá tudíž právo na stejné rozhodování ve stejných případech a zároveň vylučuje libovůli při aplikaci práva. Za porušení principu rovnosti v právech nutno zejména považovat ty případy, kdy obecný soud neposkytne účastníkům ochranu v jejich základních právech a svobodách, ač již tato ve skutkově obdobných případech byla Ústavním soudem přiznána. Důsledkem takového postupu z hlediska ústavního je nerovnost v základních právech. Pro ústavněprávní posuzování respektování principu rovnosti v soudní aplikaci základních práv a svobod platí obdobně ta hlediska, jež Ústavní soud vyslovil v oboru kontroly norem, tj. vyloučení libovůle a dotčení některého ze základních práv a svobod (viz zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 10. 1998, sp. zn. [III. ÚS 187/98](#), a judikaturu v něm citovanou). Dovolací soud proto neshledává relevantní předpoklady pro změnu své dlouhodobě ustálené a pevné judikatury, jež nakonec vycházela i z rozhodovací činnosti samotného Ústavního soudu, a nečiní rozdíl mezi jednotlivými subjekty restitučních vztahů a mezi způsoby uspokojování nároků podle rozličných předpisů zmírňujících nakonec obdobné křivdy způsobené v rozhodném období.

34. V judikatuře dovolacího soudu ve vztahu k rozhodnutím soudů o nahrazení projevu vůle, jež vycházejí z obsahu tzv. restitučních předpisů, se ustálil právní názor, podle něhož se oprávněná osoba stává vlastníkem pozemku dnem právní moci rozhodnutí soudu. Tyto závěry shrnuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. [31 Cdo 2060/2010](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 19, ročník 2014. V uvedeném rozsudku Nejvyšší soud odkázal na svoji předchozí judikaturu, podle níž se může oprávněná osoba v případě neuzavření dohody s povinnou osobou domáhat obnovy svého vlastnického práva k původnímu majetku jak žalobou o vydání věci, tak i žalobou o uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání věci (stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 1993, sp. zn. [Cpjn 50/93](#)). V předmětném rozsudku byl vyjádřen názor, dle něhož když první žalobě dle soudní praxe odpovídá rozsudek, na jehož základě se přímo nabývá vlastnické právo k odňatému majetku, není dle Nejvyššího soudu žádného důvodu postupovat odlišně ani u rozsudku ukládajícího povinnost uzavřít dohodu. Nejvyšší soud shrnul, že „v obou případech jde o obnovu (restituci) vlastnického práva oprávněné osoby na základě pravomocného rozhodnutí soudu a je zřejmé, že v obou případech se má vlastnictví oprávněné osoby obnovit jen na základě účinků právní moci soudního rozhodnutí, aniž by tu měla být jakkoliv významná formálně procesní formulace žalobního petitu a výroku rozhodnutí soudu. Pravomocné rozhodnutí soudu o vydání nemovitosti a pravomocné rozhodnutí soudu o uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání věci shodně představují způsob nabytí vlastnictví k vydávané věci na základě právní skutečnosti – rozhodnutí státního orgánu, kdy se (obecně) vlastnictví nabývá dnem v něm určeným, a není-li určen, dnem právní moci rozhodnutí... Rozhodnutí soudu, jímž se ukládá povinné osobě uzavřít s oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti, tedy nemá povahu rozhodnutí ukládajícího prohlášení vůle ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř.; ve skutečnosti jde o rozhodnutí státního orgánu o nabytí vlastnictví...“ Do té doby byl v judikatuře Nejvyššího soudu panující pohled, že „...žalobou na plnění je i žaloba na nahrazení prohlášení vůle, kterou se žalobce domáhá uložení povinnosti uzavřít smlouvu. Tomuto typu žalob proto odpovídá, jak petit požadující uložení povinnosti uzavřít

smlouvu, tak petit, kterým se nahrazuje prohlášení vůle žalovaného uzavřít smlouvu“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. [33 Odo 553/2006](#)). Rozhodnutí soudu, jímž se Pozemkovému fondu České republiky, či České republice – Státnímu pozemkovému úřadu, ukládá uzavřít s oprávněnou osobou smlouvu o bezúplatném převodu náhradního pozemku dle zákona o půdě, je rozhodnutím podle zvláštního předpisu, přičemž jen s ohledem na zvláštní (restituční) charakter uplatňovaného práva, jde o rozhodnutí státního orgánu o nabytí vlastnictví, a nikoliv o rozhodnutí nahrazující prohlášení vůle dle ustanovení § 161 odst. 3 o. s. ř. (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2018, sp. zn. [28 Cdo 4166/2017](#)).

35. K této letité judikatuře se i v poměrech nyní účinného občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb.) a katastrálního zákona v poslední době znovu přihlásil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. [24 Cdo 3459/2022](#), uveřejněném – za účelem sjednocení soudní praxe – pod číslem 16/2024 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, když zdůraznil, že od rozhodnutí nahrazujícího projev vůle podle § 161 odst. 3 o. s. ř. je tak nutné důsledně odlišit rozhodnutí soudu, kterým se ukládá povinné osobě uzavřít smlouvu ve smyslu některého z restitučních předpisů. Právě a jen v těchto restitučních případech nejde o nahrazení projevu vůle, ale o rozhodnutí, kterým vzniká vlastnictví právní mocí takového rozhodnutí.

36. Nejvyšší soud nezastírá, že si je vědom úskalí, která jsou v restitučních souvislostech spojena se zvoleným řešením odlišného nazírání na povahu rozsudků nahrazujících projev vůle k uzavření dohody o vydání věci (i) podle zákona o půdě či jiných restitučních předpisů, a to co do východisek právně-teoretických; ani tyto především procesní pochybnosti (jež se okrajově objevují v separátních stanoviscích ke stanovisku pléna Ústavního soudu, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 54/21](#), v literatuře uvedený názor kritizuje např. PŘÍKOPA, Vojtěch. Restituce podle zákona o půdě. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2020. s. 29, ústící v závěr, že jde vždy o rozsudky deklaratorní nahrazující projev vůle jedné ze smluvních stran) však nic nemění na tom, že žalobkyně v době podání žaloby k Okresnímu soudu v Rakovníku v roce 2018, nepochybně vycházely, jako mnohé jiné oprávněné osoby, z tehdy dlouhodobě ustálené judikatury obecných soudů, a to v přesvědčení, že v případě, že bude jejich žalobě zcela nebo i jen zčásti vyhověno, stanou se dnem právní moci rozsudku vlastníci náhradních pozemků, o jejichž vydání usilovaly; tedy jinak řečeno, že translační účinky převodu nastanou nikoliv až navazujícím vkladem vlastnického práva podle očekávaného rozsudku do katastru nemovitostí. Přitom první pochybnosti o správnosti uvedeného nazírání obecných soudů mohly být pro širokou veřejnost spojovány teprve až s nálezem Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. [III. ÚS 3804/19](#), jehož závěry ovšem byly v krátké době překonány (či spíše nahrazeny) stanoviskem pléna téhož soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 54/21](#), přičemž s ohledem na v něm uvedenou úvahu, že posouzení účinků rozsudku o nahrazení projevu vůle směřujícího k uzavření /restituční/ dohody o vydání věci, je věcí nikoliv ústavního, ale jen „jednoduchého“ práva, kterýžto závěr nebyl dodnes kvalifikovaně (tedy opět rozhodnutím pléna soudu ochrany ústavnosti) překonán [k tomu srovnej závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 2514/22](#)], mohly být žalobkyně a mnohé další oprávněné osoby rovněž v přesvědčení, že do budoucna nebude uvedený závěr pléna Ústavního soudu (nota bene jen jeho jednotlivými senáty) přezkoumáván. Lze tedy k diskutované otázce uzavřít, že žalobkyně v době podání žaloby na vydání náhradního pozemku vycházely z přesvědčení o konstitutivních účincích rozsudku, jehož vydání se vůči

žalované domáhaly. K pochybnostem o tom, že z hlediska dogmatiky procesního práva nemohou být rozsudky nahrazující projev vůle smluvní strany rozsudky konstitutivními, možno jediné dodat, že opačný konstrukt byl odvozován především z extenzivnějšího výkladu restitučních předpisů a zásad, z nichž tyto předpisy vycházely (viz též argumentace v odstavci 33 tohoto rozsudku).

37. Zde se sluší připomenout, že změna rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi Nejvyššího soudu jako instance povolání i k sjednocování judikatury nižších soudů, je jevem ve své podstatě spíše nežádoucím, neboť je tím nepřímě narušen jeden z principů demokratického právního státu, a to princip předvídatelnosti soudního rozhodování (podrobněji viz náleze ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. [IV. ÚS 3500/18](#), body 19-22, náleze ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. [II. ÚS 387/18](#), bod 19, náleze ze dne 13. 12. 2011, sp. zn. [II. ÚS 727/11](#)). Zákon sice změnu judikatury nevylučuje (srovnej k tomu např. § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), je však třeba vždy náležitě posuzovat, je-li pro takovou změnu vážný a ospravedlnitelný důvod a pokud k takové změně dochází, zda se má vskutku vztahovat i na všechny dosud nerozhodnuté případy či zda ji lze z důležitých důvodů aplikovat jen na věc, v níž bude podána žaloba až po takovém judikatorním odklonu (jinak řečeno zda se má prosadit incidentní či naopak omezená retrospektivita, v odborné literatuře srovnej Kühn, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. Právní rozhledy, č. 6/2011, s. 191 a násl.). K dané materii se ostatně též v nedávné době vyjádřil Ústavní soud, když uvedl, že se proti mechanickému uplatňování incidentní retrospektivy jako absolutního pravidla vymezil v usnesení ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [Pl. ÚS 26/21](#), a ve v něm citovaných rozhodnutích: "Přesto není namístě kategorický závěr, že se nový právní názor musí použít vždy. Jiný postup bude přicházet v úvahu za předpokladu, že jej odůvodňují konkrétní okolnosti věci při zohlednění práv všech dotčených účastníků řízení, zejména jednali-li by tyto účastníci v důvěře ve správnost dosavadní judikatury a použití nového právního názoru by vedlo k nepřiměřenému zásahu do ústavně zaručených základních práv a svobod" [kromě v tomto bodu citovaných nálezů srovnej i náleze ze dne 5. 8. 2009, sp. zn. [I. ÚS 566/07](#), a náleze ze dne 13. 12. 2011, sp. zn. [III. ÚS 1976/09](#)]. Pravidlo uplatnění incidentní retrospektivy (použití nového právního názoru po změně judikatury i v již probíhajících řízeních) nelze aplikovat mechanicky. Zatímco je přípustná aplikace nové judikatury v případech, kdy je pro účastníky probíhajícího řízení příznivá nebo v zásadě neutrální, nelze akceptovat její uplatnění tam, kde účastníkům jejich práva ubírá, o to více, pokud jde o vztah vertikální (tedy mezi jednotlivcem a státem). Pro takový postup by v individuálním případě musely vyvstat závažné okolnosti, které by mohly ovlivnit vyvažování zájmů na ochranu práv jednotlivce proti legitimnímu cíli v daném případě. Významnou, nikoli však jedinou, okolností posuzovanou v rámci vyvažování bude i to, zda má jedinec k dispozici další procesní možnosti, jak se ochrany svých práv účinně domoci v souladu s novou judikaturou (srovnej náleze Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2025, sp. zn. [II. ÚS 1732/23](#)).

38. Vztaženo do poměrů přítomné věci lze shrnout, že i kdyby se měl prosadit právní závěr dovolatelky (který ovšem Nejvyšší soud principiálně nesdílí), to je, že by mělo být do budoucna na rozsudek ukládající povinné osobě povinnost uzavřít smlouvu o vydání náhradního pozemku nahlíženo jako na prostou soukromoprávní listinu podléhající tzv. plnému přezkumu ve vkladovém řízení (viz již výše), pak uvedený názor by ani tak nebylo možno vůči žalobkyním zpětně prosazovat v projednávané věci, kde žaloba o vydání náhradního pozemku byla podána k Okresnímu soudu v Rakovníku počátkem roku 2018 (a řízení bylo vedeno pod sp. zn.

3 C 149/2018), tedy v době, kdy závěry judikatury jak Nejvyššího soudu, tak Ústavního soudu byly jednoznačné a žalobkyně tak byly, stejně jako mnohé další oprávněné osoby, v legitimním očekávání, že rozsudek soudu nahrazující projev vůle v jejich restituční věci bude mít právothvorné účinky a s jeho právní mocí se bude pojit převod vlastnického práva k náhradnímu pozemku.

39. S ohledem na argumentaci účastnic považuje Nejvyšší soud za vhodné doplnit, že restituční předpisy byly přijaty za účelem odstranění či alespoň zmírnění majetkových a jiných křivd vzniklých v době tzv. nesvobody, a to po právní stránce způsobem přístupným, důstojným a nepochybným (srovnej stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 1993, sp. zn. [Cpjn 50/93](#)). Rozhodování o nárocích oprávněných osob bylo tehdy svěřeno namísto soudům orgánům správním (někdejšími okresními úřadům, resp. jejich pozemkovým úřadům, posléze institucionálně podřízeným Ministerstvu zemědělství a poté dovolatelce), a to též s vědomím toho, aby správní řízení, svázané krátkými pořádkovými lhůtami, proběhlo méně formálně než řízení soudní, bez větších prodlev a s nižšími náklady pro dotčené účastníky správního řízení. Přesto s ohledem na určitou složitost dané problematiky i množství uplatněných nároků bylo již od počátku zřejmé, že pro oprávněné osoby nepůjde o jednoduchou a rychlou cestu směřující k brzkému uspokojení jejich oprávněných nároků. Přesto se však z cesty stala spíše delší štreka, z ní pak maratonská trasa, na níž, oproti očekávání, byly oprávněné osoby v mnoha případech ještě konfrontovány s neočekávanými překážkami, jež jim stát (Pozemkový fond a posléze dovolatelka) kladl do cesty. Ať už šlo o nedostatečné ocenění uplatněných nároků (odmítnutí přecenění s ohledem na charakter původních pozemků), čímž došlo k faktické blokaci výběru náhradních pozemků, rovněž byly nedostatečně zařazovány vhodné náhradní pozemky do výběrových řízení, v některých případech byly na úkor restituentů bezdůvodně upřednostňovány v rámci přímé nabídky třetí osoby (srov. k tomu body 52, 66 a 70 nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. [Pl. ÚS 35/17](#)), kdy zákonodárce se rovněž pokoušel účelově zbavit oprávněné osoby možnosti naturální restituce prostřednictvím neústavního zákona č. 185/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (viz tentýž nálezu). Liknavost dovolatelky a naopak žádoucí aktivita žalobkyň v této věci je přitom patrná již ze zmiňovaného rozsudku Okresního soudu v Rakovníku, zejména jeho odstavců 3, 12, 13 a 39 až 40. Překonaly-li nakonec po několika desítkách let (sic!) od původního uplatnění restitučního nároku žalobkyně ony zákonem nepředvídané nástrahy jdoucí zcela proti smyslu restitučního zákonodárství a dostaly se konečně do cílové roviny tím, že se domohly vydání pravomocného rozsudku o nahrazení projevu vůle státu vydat jim blíže označené náhradní pozemky, tak má být jejich vleklá snaha opět zmařena či alespoň podstatně oddálena vynucenou změnou judikatorního pohledu na právní účinky vydaného soudního rozhodnutí. Nejvyšší soud považuje za zcela vyloučené neférově měnit po mnoha letech znovu pravidla hry, nadto zatížená mnohými fauly státu, a to navíc až v oné pomyslné cílové rovině. Postupuje tak nejen s ohledem na zásady restitučního zákonodárství, ale zejména s plným respektem k ústavnímu principu legitimního očekávání. Ke znakům právního státu neodmyslitelně patří hodnota právní jistoty a z ní vyvěrající princip ochrany důvěry občanů v právo, které jsou v nejobecnější podobě obsaženy v čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky. Povaha materiálního právního státu přitom obsahuje rovněž s ním spjatou maximu, podle níž, jestliže někdo jedná v oprávněné důvěře v nějaký zákon a v právo vůbec, nemá být v této své důvěře zklamán. Uvedená skutečnost je pak tou podstatnou okolností, pro níž by nebylo možno dovolání České republiky – Státního

pozemkového úřadu vyhovět, ani kdyby v teoretické rovině a bez ohledu na všechny právě uvedené skutečnosti skutečně vyvstala potřeba dlouholetou judikaturu obecných soudů změnit. Jinými slovy: uplatní se pro daný vertikální vztah mezi žalobkyněmi a státem onen výše nastíněný princip omezené retrospektivy (viz již citované usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2021 sp. zn. [Pl. ÚS 26/21](#), popř. též nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 2. 2024, sp. zn. [IV. ÚS 1638/23](#)), tedy tak či onak by dovolatelkou navrhovaná změna judikatury již nepostihovala případ žalobkyň. Platí i nadále, že pokud je zřejmé, že pro dovolatele by v navazujícím řízení i po zrušení rozsudku odvolacího soudu nemohlo být k dané otázce přijato příznivější rozhodnutí o věci samé, pak tato skutečnost činí dovolání v uvedeném rozsahu nedůvodným (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2018, sp. zn. [30 Cdo 5752/2016](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2019, sp. zn. [30 Cdo 3542/2018](#)).

č. 39

40. Ostatně sluší se rovněž už jen *obiter dictum* dodat, že dovolání účastnice řízení by bylo z téhož důvodu odsouzeno k nezdaru dokonce i tehdy, pokud by se měl bezezbytku převzít jí zastávaný názor, a to proto, že i kdyby katastrální úřad měl provést „plný přezkum“ rozsudku Okresního soudu v Rakovníku coby soukromé vkladové listiny, tak v řízení před katastrálním úřadem bylo v režimu onoho plného přezkumu jediným důvodem pro zamítnutí návrhu na vklad to, že smlouva (rozsudek) údajně nebyl zveřejněn v tzv. registru smluv, a smlouva tak nebyla v době podání návrhu na vklad podle mínění správního orgánu účinná. S touto otázkou se však soudy nižších stupňů pro Českou republiku nepříznivě vyrovnaly a dospěly k závěru, že smlouvy, kde vůle jedné strany byla nahrazena rozhodnutím soudu, se v registru smluv nezveřejňují [přičemž tak učinily v plné shodě s pozdějšími závěry Ministerstva vnitra v jeho stanovisku ze 4. 2. 2022 na č.l. 184 spisu a rovněž souladně se stanoviskem Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, který opačnou praxi jednotlivých katastrálních úřadů odmítl ve stanovisku z 16. 8. 2022 na č.l. 183 spisu]]. Podstatným proto zůstává, že v dovolání se pro jeho vady (viz odstavec 20 tohoto rozsudku) nepodařilo dovolatelce řešení otázky účinnosti smlouvy kvalifikovaně zpochybnit, čímž ovšem vyloučila možnost, aby se Nejvyšší soud danou otázkou, představující jediný důvod, pro který katastrální úřad zamítl návrh na vklad vlastnického práva, zabýval.

41. Nahlíženo prizmatem právě rozebraných závěrů, v posuzovaném případě, jak správně konstatoval odvolací soud, katastrální úřad návrh na povolení vkladu vlastnického práva k předmětným pozemkům zamítl nesprávně. Rozsudek v dané restituční věci jako listina veřejná se ve vkladovém řízení omezeně zkoumá pouze potud, splňuje-li vedle zápisové návaznosti náležitosti listiny pro zápis do katastru, a žádné jiné skutečnosti tak nebyl katastrální úřad oprávněn zkoumat.

42. Shrnuto, v poměrech projednávané věci došlo (přinejmenším) ve světle výše popsané judikatury k nabytí vlastnického práva žalobkyň k nemovitým věcem na základě rozhodnutí soudu o nahrazení projevu vůle mezi žalobkyněmi (oprávněné osoby) a účastnicí, a to s účinky ke dni právní moci rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 15. 9. 2020, č. j. 3 C 149/2018-544, ve znění rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2021, č. j. 28 Co 26/2021-685, tj. ke dni 7. 4. 2021.

43. Zbývá závěrem dodat, že akceptováním obranné linie dovolatelky by byla nastolena situace, kterou zapověděl ve svých rozhodnutích Ústavní soud [srov. nálezy ze dne 10. 12. 2008,

sp. zn. [I. ÚS 755/06](#), ze dne 4. 4. 2012, sp. zn. [I. ÚS 2758/10](#), nebo náleze ze dne 25. 1. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1920/20](#)], pokud akcentoval, že povaha restitučních nároků je specifická, pročez výklad abstrahující od hodnotových představ o reálné nápravě nespravedlností, je-li v možnostech státu, a nepřihlízející k důsledkům konkrétního restitučního vypořádání, které může restituent oprávněně pocítovat úkorně, je postupem, jenž hrozí vznikem křivdy další. K tomuto cíli by však výklad restitučních předpisů podle bytostného přesvědčení Nejvyššího soudu směřovat rozhodně neměl.

44. Z řečeného se tak podává, že v hranicích otázek vymezených v dovolání se účastníci řízení nepodařilo zpochybnit správnost právního posouzení, z něhož vycházel odvolací soud. Nejvyšší soud, řídě se zněním § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř., podané dovolání, pokud směřovalo k řešení otázky vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, jako nedůvodné zamítl.

45. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání již jinak (ve smyslu § 237 nebo § 238a o. s. ř.) přípustné, dovolací soud z úřední povinnosti přihlédne též k tzv. zmatečnostním vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud existenci jiné vady řízení, jež měla vliv na věcnou správnost napadeného rozsudku, přestože nebyla v dovolání ani namítána, shledal, a to ve vztahu k formulaci výroku I napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen výrok II rozsudku krajského soudu, o „zrušení“ rozhodnutí katastrálního úřadu. Nejde přitom o pouhý formulační nedostatek, nýbrž o zákonem zapovězený zásah do pravomoci správního orgánu, který v dané věci rozhodoval. Nejvyšší soud poukazuje na znění § 250j odst. 2 o. s. ř., kdy rozsudek soudu „nahrazuje“ rozhodnutí správního orgánu. Rozsudek soudu nahrazuje rozhodnutí správního orgánu v konečné podobě vždy v rozsahu, v jakém se žalobce domáhal projednání a rozhodnutí věci v občanském soudním řízení, popř. v jakém to vyplývá z § 250f o. s. ř. Uvedený následek musí být výslovně uveden ve výroku rozsudku, a to natolik konkrétně, aby bylo nepochybné, zda rozhodnutí správního orgánu je nahrazováno zcela nebo v jaké jeho (přesně označené) části. Je nutno si uvědomit, že nové projednání věci soudem tak navazuje na řízení před správním orgánem, aniž by bylo jeho výsledky vázáno, a zaručuje, že spor nebo jiná právní věc budou – v takovém rozsahu, v jakém o nich bylo před správním orgánem skončeno řízení – soudem definitivně uzavřeny a že nemohou být vráceny správnímu orgánu k dalšímu projednání a rozhodnutí (srovnej DRÁPAL, Ljubomír. § 244 [Podmínky projednání věci soudem] a § 250j [Rozhodnutí o věci rozsudkem] In: DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. Občanský soudní řád I, II. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1988, marg. č. 3. a s. 2056, marg. č. 2). Tím se řízení podle části páté o. s. ř. zásadně odlišuje od správního soudnictví. V případě podání tzv. správní žaloby totiž neztrácí správní orgán, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, svou pravomoc ve věci jednat a rozhodnout a může poskytnout navrhovateli i po podání žaloby ke správnímu soudu tzv. dodatečné uspokojení, když podle § 62 odst. 2 soudního řádu správního platí, že dokud [správní] soud nerozhodl, může odpůrce [tedy správní orgán] vydat nové rozhodnutí nebo opatření, popřípadě provést jiný úkon, jimiž navrhovatele uspokojí, nezasáhne-li tímto postupem práva nebo povinnosti třetích osob. Naproti tomu v řízení podle části páté o. s. ř., tedy ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem (o sporu nebo jiné právní věci, která vyplývá ze soukromého práva), je správní řízení ukončeno pravomocným rozhodnutím správního orgánu a je-li posléze podána žaloba podle § 244 a násl. o. s. ř., je tím jednou provždy vyloučena pravomoc správního orgánu ve věci znovu jednat a rozhodnout, a to nově ve prospěch (od té doby výlučně) pravomoci soudu v občanském soudním řízení, který tutěž

věc projedná „znovu“, aniž by byl ovšem oprávněn vydané správní rozhodnutí jakkoliv měnit či rušit. I v případě úplného nebo částečného vyhovění žalobě podle § 250j odst. 1 a 2 o. s. ř. tu vedle sebe nadále koexistují jak původní správní rozhodnutí, tak i později vydané rozhodnutí soudu, které v tom rozsahu, v němž slovy zákona „nahrazuje“ rozhodnutí správního orgánu, mu *via facti* „pouze“ odnímá jeho právní účinky. Přestože jinak soudy obou stupňů dospěly ve svých rozhodnutích ke zcela správnému právnímu závěru (body 33 a 34 rozsudku krajského soudu), avšak toliko nesprávně použily ve vztahu k rozhodnutí správního orgánu pojem „zrušení“ namísto správného pojmu „nahrazení“, Nejvyšší soud s odvoláním na zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení postupoval ve smyslu § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. tak, že sám změnil v potřebném rozsahu rozsudek odvolacího soudu a změnou rozsudku soudu prvního stupně jím zcela nahradil rozhodnutí katastrálního úřadu.

č. 40

I. Dovoluje-li povaha uplatněného majetkového nároku pokračovat v řízení, je procesním nástupcem zůstavitele zemřelého po 1. 1. 2014, ať vystupoval ve sporném řízení jako žalobce nebo žalovaný, osoba, která vykonává správu jeho pozůstalosti. Nebude-li ihned zřejmé, kdo spravuje pozůstalost, učiní soud v rámci sporného řízení dotaz na soudního komisaře a v řízení bude pokračovat na základě usnesení vydaného za použití § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř. s osobou spravující pozůstalost, popř. sporné řízení přeruší do doby, než bude v pozůstalostním řízení najisto postaveno či rozhodnuto o tom, kdo spravuje pozůstalost (§ 156 a § 157 z. ř. s.). Soudní komisař je povinen – jakmile potřeba výkonu správy vyjde najevo a není-li zřejmé ani po jím učiněném šetření dotazem u dědiců, kdo v dané věci správu pozůstalosti vykonává – vydat bez větších prodlev usnesení o tom, kdo je povinen ke správě pozůstalosti (§ 156 z. ř. s.), nebo usnesení o jmenování správce pozůstalosti (§ 157 z. ř. s.).

č. 40

II. Při rozhodování o procesním nástupnictví ve vztahu k osobě spravující pozůstalost se soud ve sporném řízení nezabývá mírou odpovědnosti správce ani budoucích dědiců za dluhy zůstavitele (§ 1703 o. z.).

III. Je-li v průběhu sporného řízení pravomocně rozhodnuto o dědickém právu po zůstaviteli (§ 184 a § 185 z. ř. s.), pokračuje soud na základě usnesení podle § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř. na místě osoby spravující pozůstalost, popř. na místě zůstavitele, s dědici, kteří převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde. Má-li být takto pokračováno s dědici na místě původního žalovaného, soud ve sporném řízení musí přihlížet i k tomu, zda dědic ke dni rozhodování o nástupnictví odpovídá za závazky zůstavitele neomezeně (§ 1704 o. z.), nebo zda dědici (některému z nich) svědčí ze zákona (§ 1685 o. z.) nebo na základě učiněného prohlášení (§ 1675 o. z.) výhrada soupisu (§ 1688 o. z.) a s tím omezená odpovědnost za dluhy zůstavitele (§ 1706 o. z.), popř. zda této výhody nepozbyl [§ 1688 odst. 1 písm. a) a odst. 2 věta první o. z.]. Bylo-li dědiců více, pak též přihlédně k jejich odpovědnosti za dluhy zůstavitele z hledisek uvedených v § 1699, § 1704, § 1706, § 1707 a § 1713 o. z.; v rozsahu, v němž dědic či dědicové za dluhy zůstavitele neodpovídají, řízení (zčásti) zastaví.

Pozůstalost (o. z.), Procesní nástupnictví, Přerušení řízení

§ 107 odst. 1 o. s. ř., § 107 odst. 2 o. s. ř., § 156 z. ř. s., § 157 z. ř. s., § 1703 o. z., § 1405 o. z., § 1677 odst. 1 o. z., § 149 z. ř. s., § 150 z. ř. s., § 151 z. ř. s., § 152 z. ř. s., § 158 z. ř. s.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 09. 2025, sp. zn. [24 Cdo 1778/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:24.CDO.1778.2025.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně b) zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 2. 2025, sp. zn. 71 Co 12/2025, a usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne

14. 11. 2024, sp. zn. 13 C 197/2024, opravené usnesením téhož soudu ze dne 12. 12. 2024, sp. zn. 13 C 197/2024, a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně a) a žalobkyně b) se podanou žalobou domáhaly toho, aby žalovaná zaplatila „ve prospěch Okresního soudu ve Frýdku-Místku“ žalobkyni a) částku 5 000 000 Kč jako bolestné a částku 5 000 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou mimořádnými psychickými útrapami; žalobkyně b) která je dcerou žalobkyně a) požadovala, coby tzv. sekundární oběť, náhradu nemajetkové újmy ve výši 5 000 000 Kč. Žalobkyně podrobněji popsaly, že dne 14. 12. 2021 ošetřující lékař – pracovník žalované neposkytl v souvislosti s operabilním nádorem zjištěným u žalobkyně a) *lege artis* této pacientce adekvátní péči a oznámil jí za přítomnosti žalobkyně b), že zemře; posléze jí však byla odpovídající péče poskytnuta v jiném zdravotnickém zařízení, kde jí byla provedena hysteroskopie s následným propouštěním do domácí péče, ústící v další návaznou operaci vedoucí (tehdy) k déletrvající remisi zdravotního stavu žalobkyně a). V průběhu řízení o podané žalobě žalobkyně a) dne 21. 10. 2024 zemřela.

2. Okresní soud ve Frýdku-Místku (dále jen „soud prvního stupně“) usnesením ze dne 14. 11. 2024, č. j. 13 C 197/2024-43, ve znění později provedené opravy, rozhodl, že se řízení přerušuje do pravomocného skončení pozůstalostního řízení po žalobkyni a) A. K., vedeného u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 47 D 1095/2024. K odůvodnění svého rozhodnutí vyložil, že z důvodu úmrtí žalované a) [správně ovšem žalobkyně a) – poznámka Nejvyššího soudu] nelze v řízení ihned pokračovat a je nutno vyčkat výsledku pozůstalostního řízení, v němž bude vyřešena otázka právního nástupnictví po žalované a). Platí totiž, že pokud poškozený za svého života uplatní nárok na náhradu nemajetkové újmy na přirozených právech u soudu, stává se po jeho smrti tento nárok součástí pozůstalosti (§ 1475 odst. 2 o. z.). Soud prvního stupně proto s odvoláním na § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř. řízení přerušil, přičemž o tom, jestli bude v řízení o nároku žalobkyně a) pokračováno a případně s kým, rozhodne samostatným usnesením po pravomocném skončení pozůstalostního řízení. Rovněž vysvětlil, z jakého důvodu nemá smysl v řízení pokračovat toliko ve vztahu k žalobkyni b), coby tzv. sekundární oběti.

3. Krajský soud v Ostravě (dále jen „odvolací soud“) na základě podaného odvolání žalobkyně b) v záhlaví označeným rozhodnutím usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Přisvědčil především jeho úvaze, že nárok žalobkyně a) „na nemajetkovou újmu“ (přesněji na její náhradu – poznámka Nejvyššího soudu) byl uplatněn u soudu ještě za jejího života a stal se tak součástí pozůstalosti. Z tvrzení samotné žalobkyně b) vyplynulo, že dosud neproběhlo šetření u notářky, a nebyl tak ani zjištěn skutečný okruh dědiců. Za této situace nelze podle názoru odvolacího soudu vycházet pouze z nepodloženého tvrzení žalobkyně b). Do skončení pozůstalostního řízení není postaveno najisto, kdo je skutečně dědicem zůstavitelky, na koho uplatněná pohledávka přešla. Na tom nic nemění tvrzení žalobkyně b), že přichází v úvahu jako jediná dědička, když nemusí být seznámena se všemi podstatnými okolnostmi pozůstalostního řízení, jakož i stavem pozůstalosti. Nárok byl uplatněn u soudu, nehrozí zde nebezpečí z prodlení, a pokud bude skutečně potvrzeno tvrzení žalobkyně b), nelze ani předpokládat,

že bude pozůstalostní řízení probíhat nepřiměřeně dlouhou dobu. Rozhodnutí o přerušení řízení tak nebude na újmu ani celkové délce řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Usnesení odvolacího soudu žalobkyně b) napadla dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že odvolací soud posuzoval otázku vhodnosti přerušení řízení o náhradu škody a nemajetkové újmy do skončení pozůstalostního řízení po zemřelém účastníkovi řízení, která podle jejího názoru dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena. Dovolatelka přitom nesouhlasí s právním závěrem odvolacího soudu, že nelze pokračovat v řízení, dokud nebude skončeno pozůstalostní řízení po zemřelé žalobkyni a), neboť zde existují právní skutečnosti, ze kterých „nezpochybnitelně plyne, že procesním nástupcem po žalobkyni a) A. K. může být jen a pouze dovolatelka, nakolik je jediným zákonným dědicem zůstavitelky“, dědictví neodmítla, nehodlá je odmítnout a je připravena pokračovat v řízení jako právní nástupkyně své matky. Přerušením civilního řízení do doby skončení pozůstalostního řízení se řízení o náhradu škody zbytečně protáhne. Dovolatelka má navíc vážné zdravotní problémy, které jí znemožňují vykonávat pracovní činnost, a je proto odkázána na podporu státu. V důsledku toho je ve složité životní a existenční situaci, a řízení o nárocích, které uplatňuje, má pro ni zásadní význam, nedůvodné přerušení řízení přitom podle jejího přesvědčení představuje nejen zásah do práva na spravedlivý proces, ale ocitá se i v rozporu s principem hospodárnosti řízení a se zásadou rychlosti soudního řízení dle § 6 o. s. ř. Dovolatelka poukázala rovněž na rozhodnutí Ústavního soudu (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 988/07), podle něhož formalistický přístup k otázkám procesního nástupnictví může představovat porušení práva na spravedlivý proces, zejména za situace, kdy je totožnost dědice zcela zřejmá. V dosavadním řízení se soud prvního stupně a následně i odvolací soud dopustily podle mínění dovolatelky pochybení, když se vůbec nevypořádaly s podstatnými skutečnostmi tvrzenými žalobkyní b) v odvolání, a potvrdil-li odvolací soud prvostupňové rozhodnutí, i když celkem zřejmě nevycházelo z řádně a úplně zjištěného skutkového stavu věci. Soudy sice správně dovodily, že povaha uplatněného nároku umožňuje v řízení pokračovat, nicméně již náležitě nevážily, zda je namístě v řízení ihned pokračovat nebo jej přerušit (§ 107 o. s. ř.) Z usnesení Okresního soudu ve Frýdku – Místku, vydaného prostřednictvím pověřené soudní komisařky JUDr. Jany Matýskové, notářky v Třinci ze dne 3. 3. 2025, sp. zn. 47 D 1095/2024-67, podle dovolatelky plyne, že žalobkyně b) je jediným dědicem po zemřelé A. K. Formalistický přístup soudu prvního stupně a běžná praxe soudů obecně, vyčkávací až na „pravomocné rozhodnutí o pozůstalostním řízení“, dovolatelku poškozuje tím, že ji zbytečně odnímá právo činit v rámci sporného řízení procesní úkony ve věci či jiné úkony k obraně svého práva. Žalobkyně b) proto navrhovala, aby Nejvyšší soud změnil napadené usnesení odvolacího soudu tak, že v řízení se pokračuje s procesním nástupcem po žalobkyni a) A. K., kterým je žalobkyně b), alternativně bylo navrhováno, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

5. K podanému dovolání se podrobně vyjádřila žalovaná, která je považuje za nedůvodné, resp. nepřípustné, v dovolání totiž není jasně formulována otázka procesního práva, jíž by měl Nejvyšší soud vyřešit. V dalších částech svého dovolání pak již dovolatelka podle přesvědčení žalované popisuje svou verzi skutkového stavu a jeho vlastní právní hodnocení, které je však značně odlišné od skutkového stavu a jeho právního hodnocení zjištěného a učiněného jak soudem prvního stupně, tak i odvolacím soudem, a nepředstavuje tak nic jiného,

než pouhou polemiku se skutkovými či právními závěry odvolacího soudu (potažmo i soudu prvního stupně). Dovolatelka usiluje o další „přezkum“ právního hodnocení zjištěného skutkového stavu, tj. o opětovné posouzení konkrétních skutkových zjištění, resp. s poukazem na svá nová skutková tvrzení a nové důkazy se zcela nepřipustně snaží o to, aby skutkový stav byl zjištěn odlišně a právní hodnocení soudu na základě tohoto změněno. Žalovaná v této souvislosti poukázala na právní věty formulované mimo jiné v judikatuře Nejvyššího soudu, kupř. v usnesení ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), a doplňuje, že pouhá polemika s právním názorem odvolacího soudu bez dalšího nezakládá přípustnost dovolání (zde odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. [30 Cdo 2884/2014](#), a další). Ani v rovině věcné argumentace nepovažuje žalovaná dovolání žalobkyně b) za opodstatněné, když kupř. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. [30 Cdo 2817/2004](#), se uvádí, že nejsou-li známi dědicové zemřelého účastníka řízení, může soud v řízení ihned pokračovat, jen je-li tu nebezpečí z prodlení, a to s opatrovníkem, kterého neznámým dědicům ustanovil a který bude dědice zastupovat do doby, než budou v dědickém řízení zjištěni; jinak řízení přeruší; obdobný závěr je zastáván v usnesení ze dne 28. 2. 2024, sp. zn. [22 Cdo 2527/2023](#), kde je vysvětleno, že pokračovat v těchto a v jim podobných případech již před skončením dědického řízení lze toliko výjimečně, je-li najisto postaveno, který z dědiců právo převezme (např. podle závěti, která nebyla v dědickém řízení napadena či zpochybněna). V daném případě však dovolatelka ani netvrdila, že by notář v pozůstalostním řízení po žalobkyni a) učinil, byť jediný úkon, kupř. právě za účelem zjištění okruhu dědiců či dohledání případné závěti a jejího obsahu. Další pokračování v řízení v nadepsané věci tak dle žalované vyžaduje množství zjištění, která by měla vyplynout primárně z poukazovaného pozůstalostního řízení po žalobkyni a), ohledně něhož ani sama žalobkyně b) neuváděla, v jakém stavu by se mělo nacházet, resp. že by vůbec byl již zjištěn alespoň okruh procesních nástupců (dědiců) po žalobkyni a). Dovolatelka k tomuto ničeho nedoložila, ačkoli minimálně v písemném či elektronickém kontaktu s notářem jí dle žalované ničeho nebránilo. Nelze ani opomenout, že meritem v nadepsané věci jsou (údajné) nároky ve výši mnoha milionů korun českých, o to více je nezbytné klást důraz na zachování práv (všech dosud neznámých) dědiců žalobkyně a). V neposlední řadě pak nemá žalovaná za to (ve shodě s odvolacím soudem), že by v dané věci existovalo či hrozilo jakékoliv nebezpečí z prodlení, což ostatně žalobkyně ani dovolatelka netvrdila. Poukaz dovolatelky na zásadu rychlosti soudního řízení pak nemůže jít na úkor právní jistoty a spravedlivého rozhodnutí, resp. poskytnutí práva na spravedlivou a řádnou soudní ochranu ve vztahu ke konkrétním, všem dosud neznámým dědicům žalobkyně a). Pokud dovolatelka uplatňuje nové skutečnosti, jedná tak ve zřejmém rozporu s ust. § 241a odst. 6 o. s. ř. (viz kupř. odkazované usnesení Okresního soudu ve Frýdku – Místku vydané dne 3. 3. 2025 pod č.j. 47 D 1095/2024-67, které bylo vydáno až po „vyhlášení“ napadeného usnesení odvolacího soudu).

6. Dlouhodobě ustálená soudní judikatura (již od rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. [5 Cz 12/73](#) ze dne 20. 4. 1973) vychází podle žalované z toho, že pro úvahu, zda lze v řízení, u něž není nárok spjat s konkrétním účastníkem řízení, pokračovat, je nutno podle povahy věci posoudit, zda je namístě přerušení řízení, nebo lze v řízení pokračovat ihned, a rozhodnout, s kým bude v řízení pokračováno. Krom povahy předmětu řízení je pak možno při posuzování, zda lze v řízení pokračovat bez přerušení řízení, vzít v úvahu i další okolnosti, např. stav řízení, v němž jsou zjišťováni právní nástupci zemřelého účastníka řízení, ale také nemožnost předjímat výsledek řízení o dědictví. Nejvyšší soud současně ve své rozhodovací činnosti zdůrazňuje, že přezkoumat úvahu (odvolacího) soudu o přerušení nebo nepřerušení

řízení lze v dovolacím řízení pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti. Předmětem dovolacího řízení, které se připouští jen pro řešení významných právních otázek, totiž nemůže být přezkum závěrů odvolacího soudu o tom, zda v té které konkrétní věci je z hlediska hospodárnosti řízení namísto řízení přerušit či nikoliv (viz kupř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. [28 Cdo 1626/2019](#), ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. [22 Cdo 572/2014](#), či ze dne 15. 3. 2016 sp. zn. [28 Cdo 4352/2015](#)). I s poukazem na tuto judikaturu žalované není zřejmé, jak žalobkyně b) dospěla k závěru, že předmětná (avšak nijak konkrétně neformulovaná) otázka procesního práva by dosud neměla být v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena. Žalovaná závěrem navrhovala, aby Nejvyšší soud dovolání žalobkyně b) jako nepřipustné, popř. zjevně bezdůvodné, odmítl, a pro případ, že by bylo shledáno přípustným, jej zamítl, a aby „uložil žalobkyni b) uhradit žalované náhradu nákladů řízení u dovolacího soudu“.

7. Vedlejší účastník na straně žalované ve stručném vyjádření považoval procesní postup soudů obou stupňů za správný a navrhoval, aby Nejvyšší soud dovolání žalobkyně b) zamítl.

č. 40

III. Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), (dále jen „o. s. ř.“).

9. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení, za splnění podmínky § 241 o. s. ř.

10. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

11. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

12. V projednávané věci záviselo rozhodnutí odvolacího soudu – mimo jiné – na vyřešení právní otázky, jak mají soudy v občanském soudní řízení ve smyslu § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř. postupovat, došlo-li ve vztahu k nároku, který smrtí věřitele obecně nezaniká, v průběhu řízení ke smrti žalobce (některého ze žalobců), zejména kdy a za jakých podmínek je možno takové řízení přerušit a kdy naopak v něm lze pokračovat. Dovolání shledal Nejvyšší soud ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. v uvedeném rozsahu přípustným, neboť při řešení dané otázky se odvolací soud částečně odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu, nadto judikatura dovolacího soudu je ve vztahu k osobám, které zemřely po 1. 1. 2014, co do možnosti a vhodnosti přerušení řízení v důsledku jejich smrti nejednotná (rozdílná).

IV.

Důvodnost dovolání

13. Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které Nejvyšší soud provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), striktně vázán důvody v dovolání vymezenými (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

14. Především Nejvyšší soud nesdílí procesní výhrady žalované na adresu projednatelnosti dovolání. Jakkoliv je třeba, aby dovolání splňovalo i obligatorní náležitosti vymezené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy mimo jiné i označení řešené právní otázky a uplatnění některého z přípustných důvodů přípustnosti dovolání, pak není na újmu věcného posouzení dovolání, že dovolatel uplatnil jiný důvod přípustnosti dovolání (ve smyslu § 237 o. s. ř.), než který nakonec shledal Nejvyšší soud. Z obsahu posuzovaného dovolání (nahlíženo materiálně) je současně zřejmé, že žalobkyně b) nesouhlasí s vyřešením procesní otázky vhodnosti či možnosti přerušení řízení v důsledku smrti jiného žalobce a má (oproti mínění soudů nižších stupňů) za to, že je možno v řízení pokračovat na místě žalobkyně a) přímo s dovolatelkou [dosud žalobkyní b)]; ostatně napadené usnesení odvolacího soudu spočívá právě a jen na vyřešení této jediné otázky. Přípustnost dovolání pak od 1. 1. 2013 není naopak spjata s tím, že má řešení dovoláním otevřené otázky žalobkyně b) akcentovaný „zásadní právní význam“. Lze proto shrnout, že dovolání je způsobilé svého věcného projednání před Nejvyšším soudem.

15. O nesprávné právní posouzení věci (naplňující dovolací důvod podle § 241a odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně vybranou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

16. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 2335/2021](#), které bylo za účelem sjednocení soudní praxe uveřejněno pod číslem 68/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 68/2022“), připomenul, že jestliže účastník řízení ztratí po zahájení řízení způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí soud podle povahy věci, zda v řízení může pokračovat. Není-li možné v řízení ihned pokračovat, soud řízení přeruší. O tom, s kým bude v řízení pokračováno, soud rozhodne usnesením (§ 107 odst. 1 o. s. ř.). Z uvedených zákonných ustanovení sice soudy obou stupňů správně vycházely, ale nesprávně (neúplně) je vyložily s ohledem na jejich vazbu k těm ustanovením hmotného a procesního práva, která [s účinností od 1. 1. 2014, pokud jde o účastníky zemřelé po tomto dni] upravují správu majetku zemřelého zůstavitele a způsob uplatňování nároků či naopak pohledávek s tímto majetkem spojených.

17. Povolal-li zůstavitel správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti, spravuje pozůstalost až do potvrzení nabytí dědictví správce pozůstalosti, jinak vykonavatel závěti. Nepovolal-li zůstavitel žádného z nich, spravuje pozůstalost dědic, je-li dědiců více a neujednájí-li si nic jiného, spravují pozůstalost všichni dědicové [§ 1677 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“)]. Kdo spravuje pozůstalost, vykonává její prostou správu (§ 1678 odst. 1 o. z., k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 1286/2021](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2023, sp. zn. [28 Cdo 2243/2023](#)).

18. Kdo vykonává prostou správu cizího majetku, činí vše, co je nutné k jeho zachování (§ 1405 o. z.). Správce uplatňuje při prosté správě všechna práva týkající se spravovaného majetku a řádně s ním hospodaří. Správce nesmí bez souhlasu beneficianta změnit účel spravovaného majetku (§ 1406 o. z.).

19. Dokud soud nepotvrdí dědici nabytí dědictví, mohou věřitelé vymáhat plnění jen vůči tomu, kdo spravuje pozůstalost, a domáhat se uspokojení jen z majetku náležejícího do pozůstalosti (§ 1703 o. z.). Naproti tomu uplatňuje-li osoba či osoby spravující pozůstalost pohledávky zůstavitele po jeho smrti, činí tak vlastním jménem na účet budoucích dědiců (resp. se někdy ne zcela přesně hovoří o tom, že tak činí ve prospěch „pozůstalosti“), aniž by byly zákonem v možnosti ochrany majetkových zájmů budoucích dědiců jakkoliv omezeny, vystupují-li vůči třetím osobám, uvedou, že jednájí jako osoby spravující pozůstalost (popř. že jsou správci dědictví či vykonavatelé závěti) konkrétního zůstavitele. Má-li být tato činnost správce pozůstalosti (či jiné osoby spravující pozůstalost) úspěšná, nemůže se např. při přijímání plnění spojeného se spravovaným majetkem obejít bez možnosti tato plnění také vymáhat procesními prostředky, včetně podávání žalob, resp. exekučních návrhů (srovnej již výše zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 2335/2021](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 2261/2021](#)). Dospěla-li již dříve judikatura dovolacího soudu k závěru, že osoba spravující pozůstalost je v rámci prosté správy oprávněna podávat žaloby, nedávalo by rozumný smysl, aby tatáž osoba byla vyloučena z možnosti pokračovat v soudním řízení iniciovaném ještě za života zůstavitele; k témuž závěru lze dospět i pomocí metody logického výkladu *a maiori ad minus*.

20. Dovolací soud dále poukazuje na to, že posouzení, zda lze v řízení pokračovat, pokud po jeho zahájení některý z účastníků zemřel, závisí podle ustanovení § 107 odst. 1 o. s. ř. na povaze projednávané věci. Dlouhodobě ustálená soudní judikatura (již od rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 4. 1973, sp. zn. [5 Cz 12/73](#), uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 66, ročník 1973) vychází z toho, že pro úvahu, zda lze v řízení pokračovat, je zpravidla rozhodující, nedochází-li smrtí žalobce k zániku uplatněného nároku (např. nárok na výživné, který je vázán výlučně na samotného účastníka řízení) nebo k zániku právního vztahu, o němž mělo být v řízení rozhodováno (např. řízení o rozvod manželství). Pokud nejde o tyto případy (a tak je tomu i v souzené věci, kde zemřelá žalobkyně uplatnila nárok ještě za svého života), soud opět podle povahy věci posoudí, zda je namístě přerušování řízení, nebo zda lze v řízení pokračovat ihned, a rozhodne, s kým bude v řízení pokračováno. Povahu předmětu řízení při posuzování, zda lze v řízení pokračovat bez přerušování řízení, ostatně zdůrazňují i rozhodnutí dovolacího soudu, která ve svém vyjádření k dovolání označila žalovaná (na doložení toho, že se od v nich uvedených názorech dovolacího soudu odvolací soud neodchýlil), navíc poukazují i na další okolnosti, které je třeba vzít v úvahu, např. stav řízení, v němž jsou zjišťováni (budoucí) právní nástupci zemřelého účastníka řízení, ale také nemožnost předjímat výsledek řízení o dědictví. Pokud v označených rozhodnutích dovolací soud vyslovil, že pokračování v řízení před skončením řízení o dědictví není namístě, bylo to dáno právě povahou projednávané věci, navíc se jedná o rozhodnutí vydaná v době dřívější právní úpravy správy dědictví (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, který podrobněji správu dědictví neupravoval). Soudní praxe vycházela před 1. 1. 2014 z toho, že ztratila-li způsobilost být účastníkem řízení fyzická osoba a spočívalo-li právní nástupnictví na dědickém právu, soud zpravidla řízení přerušil do skončení řízení o dědictví. Jen zcela výjimečně bylo možno v řízení pokračovat ještě před

skončením řízení o dědictví. Buď v případech jediného dědice, anebo v případech povolání či ustanovení správce dědictví zůstavitele, který se stal procesním nástupcem účastníka řízení (komentář k § 107 o. s. ř. in: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. 7. vydání. Praha, 2006, str. 485). Současná právní úprava vychází ze zcela odlišných východisek.

21. Podpůrně lze procesní nástupnictví osoby spravující pozůstalost na místo zemřelé žalobkyně dovodit z ustanovení § 1703 o. z., podle něhož dokud soud nepotvrdí dědici nabytí dědictví, mohou věřitelé vymáhat plnění jen vůči tomu, kdo spravuje pozůstalost, a domáhat se uspokojení jen z majetku náležejícího do pozůstalosti. Může-li být na základě výslovného znění zákona osoba spravující pozůstalost po smrti dlužníka věřiteli žalována, tím více musí platit, že s osobou spravující pozůstalost lze pokračovat v řízení, v jehož průběhu žalovaný zemřel. Obdobně pak platí, že není žádného důvodu k tomu, aby ten, kdo spravuje pozůstalost, mohl být do skončení řízení o pozůstalosti podle výslovného znění zákona žalováným ohledně případných dluhů zůstavitele, na druhé straně by však neměl reciproční možnost „nově“ žalovat případného dlužníka zůstavitele ohledně plnění „ve prospěch pozůstalosti“ (k tomu rovněž srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 2261/2021](#); usnesení ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 2238/2021](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 1286/2021](#), nebo již výše uvedené rozhodnutí [R 68/2022](#)). A stejně tak musí platit, že může-li osoba spravující pozůstalost podat sama žalobu proti dlužníkům zůstavitele, může v řízení vystupovat jako procesní nástupce zemřelého žalobce.

22. Lze tedy k této dílčí otázce shrnout, že dovoluje-li povaha uplatněného nároku pokračovat v řízení, je procesním nástupcem zůstavitele, ať již vystupoval v řízení jako žalobce nebo žalovaný, osoba, která vykonává správu jeho pozůstalosti. Nebude proto zpravidla v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení (§ 1 a 6 o. s. ř.), pokud soudy při úmrtí účastníka mechanicky přistoupí k přerušení sporného řízení až do doby pravomocného skončení pozůstalostního řízení. Výjimkou bude zejména situace, kdy pozůstalost bude předlužena a bude možno očekávat nařízení její likvidace.

23. Na osobu, která do doby právní moci usnesení o dědickém právu [viz § 184 a 185 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dále jen „z. ř. s.“] spravuje pozůstalost [ať už jí je vykonavatel závěti, zůstavitelem či soudem jmenovaný správce pozůstalosti, popř. jediný v úvahu přicházející dědic, nebo všichni v úvahu přicházející dědicové společně nebo některý z nich určený jejich vzájemnou dohodou či rozhodnutím soudu] „je třeba nahlížet jako na (dočasný, do potvrzení nabytí dědictví – viz § 1677 odst. 1 o. z.) procesního nástupce zemřelého žalobce, a pokud je zde procesní subjekt, který může na místě zemřelého účastníka ve sporu pokračovat, odpadla tím překážka, pro kterou bylo řízení případně přerušeno, a v řízení lze tak pokračovat (§ 107 odst. 1 věta třetí o. s. ř.), srovnej k tomu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [24 Cdo 1660/2021](#), v němž bylo řízení rovněž přerušeno do „skončení dědického řízení“.

24. Vzhledem k tomu, že v dané věci smrt žalobkyně a) nepochybně nebyla spojena se zánikem práva na uspokojení soudně uplatněného tvrzeného nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy, nelze mít za to, že by bylo třeba v každém případě řízení z toho důvodu přerušit, ale soud prvního stupně neměl (oproti mínění dovolatelky) zjišťovat, kdo přichází v úvahu „jako dědic“ po zůstavitelce (žalobkyni a/), ale měl správně dotazem u soudního komisaře zjišťovat, která osoba či osoby vykonávají správu pozůstalosti ve smyslu § 156 až 160 z. ř. s. Pokud by v rámci

sporného či pozůstalostního řízení vznikly pochybnosti o tom, kdo správu pozůstalosti vykonává, bylo by na soudním komisaři, aby takové pochybnosti bez většího prodlení odstranil způsobem předvídaným v § 156 z. ř. s., tedy usnesením autoritativně určil, kdo vykonává správu pozůstalosti, a pokud by to nebylo možné, bylo by namístě postupovat podle § 157 odst. 1 písm. a), popř. písm. c) z. ř. s., tedy soudní komisař by byl povinen jmenovat správce (ať už celé či jen části) pozůstalosti.

25. Není-li v počáteční fázi pozůstalostního řízení známa osoba spravující pozůstalost a nesnese-li věc odkladu, není pojmově ani vyloučeno v rámci sporného řízení výjimečně ustanovit neznámé osobě spravující pozůstalost opatrovníka (k tomu přiměřeně srovnej odst. 18 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2025, sp. zn. [24 Cdo 729/2025](#)).

26. V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2025, sp. zn. [24 Cdo 1220/2025](#), bylo zdůrazněno, že „trvat na skutečnosti, že odpadnutím překážky pro další pokračování v řízení v projednávané věci by bylo jen a pouze pravomocné rozhodnutí soudu o dědictví po zemřelé žalobkyni, považuje dovolací soud za přepjatý formalismus odporující zásadě rychlosti a hospodárnosti řízení“. Platí proto, že smrt žalobce (některého ze žalobců), k níž došlo v průběhu zahájeného soudního řízení po 1. 1. 2014 u nároků, které jsou předmětem aktiv pozůstalosti, nebude zpravidla důvodem pro přerušení řízení podle § 107 odst. 2 o. s. ř., kdy na místě zemřelého žalobce bude možno pokračovat na základě usnesení o procesním nástupnictví s osobou spravující pozůstalost, výjimečně též s opatrovníkem neznámé osoby spravující pozůstalost. Obdobným způsobem bude možno pokračovat v případě, že v průběhu řízení zemře žalovaný.

27. Jde-li o aktiva a pasiva pozůstalosti, vychází zákon z předpokladu, že by měla být řádně spravována, a to v závislosti na jejich rozsahu a struktuře, pokud možno co nejdříve po smrti zůstavitele, a to kontinuálně až do právní moci rozhodnutí o dědictvém právu či jiného rozhodnutí, jímž se pozůstalostní řízení končí, popř. do doby nařízení likvidace pozůstalosti, v jejímž rámci je stanoven odchylný způsob správy (viz § 197 a násl. z. ř. s.). Pozůstalost musí být spravována jako celek, není však vyloučeno, aby ji (nebo jen její určitou část) spravovaly různé osoby.

28. Zejména v počáteční fázi pozůstalostního řízení nemusí být zcela zřejmé, které osoby mají pozůstalost spravovat (zejména nebyl-li zůstavitelem povolán správce pozůstalosti či vykonavatel závěti, kteří by se správy ujali), a to v situaci, kdy buď není ještě znám okruh dědiců nebo další osoby přicházející v úvahu jako dědicové, kteří dědictví neodmítli a jejichž dědická práva nebyla alespoň zčásti popřena, buď nejsou známy nebo výkon správy pozůstalosti odmítly či nejsou k němu zjevně způsobilé a nebo více v úvahu přicházejících dědiců je ohledně výkonu správy ve zjevném rozporu. V takovém případě lze sporné řízení, jeví-li se to jako vhodné, přerušit podle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. do doby, než bude v pozůstalostním řízení zjištěna či jmenována osoba vykonávající správu pozůstalosti; nesnese-li věc odkladu, lze podle analogie § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanovit opatrovníka neznámé osobě spravující pozůstalost, s nímž bude soud ve sporném řízení jednat až do doby, než bude zjištěno, kdo správu pozůstalosti vykonává.

29. Uvedený postup soudů rozhodujících ve sporném řízení však nezabavuje povinnosti soudního komisaře učinit bez větších prodlev opatření, aby o správu pozůstalosti bylo v přiměřené době po smrti zůstavitele postaráno, a to některým ze způsobů předjímaných

v ust. § 156 a 157 z. ř. s., a to jakmile potřeba výkonu správy vyjde najevo. Řečeno jinak: pokud správu nevykonává vykonavatel závěti či správce pozůstalosti jmenovaný zůstavitelem, který funkci přijal, pak se (nevyjde-li v řízení najevo opak), přichází-li v úvahu jen jediný dědic zůstavitele, který dědictví neodmítl, vychází z toho, že správu vykonává tento dědic, popř. společně více v úvahu přicházejících dědiců nebo na základě jejich dohody či rozhodnutí soudního komisaře podle § 156 z. ř. s. některý či někteří z nich. Není-li takto spravována celá pozůstalost, soudní komisař i bez návrhu jmenuje (byť i jen na určitou dobu nebo jen k určité části pozůstalosti) správce pozůstalosti podle § 157 a 158 z. ř. s., a to na náklady pozůstalosti; půjde tedy o náklady řízení ve smyslu § 127 o. s. ř., věta první in fine z. ř. s., o nichž soud rozhodne v rozhodnutí, jímž se řízení končí, a jejich úhradu uloží dědicům podle § 108 z. ř. s.

č. 40

30. V soudní praxi nejsou rovněž pochybnosti, že usnesení o tom, s kým bude v řízení pokračováno na místě zemřelé fyzické osoby jako s dědicem (a tedy po 1. 1. 2014 i s osobou spravující pozůstalost), soud přijímá vždy s výhradou možné změny poměrů (*cum clausula rebus sic stantibus*). Znamená to, že soud znovu usnesením rozhodne o tom, s kým bude v řízení pokračováno (a tím fakticky nahradí své předchozí usnesení), vždy, jakmile po vydání usnesení dojde ke změně v osobě, která spravuje pozůstalost, nebo se změní okolnosti rozhodné pro závěr o dědickém právu, popř. o tom, komu jako dědici svědčí právo nebo povinnost, o něž v řízení jde (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. [21 Cdo 220/2009](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. [24 Cdo 1331/2019](#)). Současně nelze opomenout, že jsou-li v řízení vymáhány dluhy zůstavitele (včetně příslušenství), musí z rozhodnutí soudu, kterým se ukládá osobě spravující pozůstalost povinnost k jakémukoliv plnění, vyplývat, že se po dobu trvání pozůstalostního řízení může oprávněný domoci uspokojení jen z majetku náležejícího do pozůstalosti (§ 1703 o. z.). Je-li však v průběhu sporného řízení pravomocně rozhodnuto o dědickém právu po zůstaviteli (§ 184 a 185 z. ř. s.), pokračuje soud na základě usnesení podle § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř. na místě osoby spravující pozůstalost, popř. na místě zůstavitele, s dědici, jež převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde. Má-li být takto pokračováno s dědici na místě původního žalovaného, soud ve sporném řízení musí přihlížet i k tomu, zda dědic ke dni rozhodování o nástupnictví odpovídá za závazky zůstavitele neomezeně (§ 1704 o. z.) nebo zda dědici (některému z nich) svědčí ze zákona (§ 1685 o. z.) nebo na základě učiněného prohlášení (§ 1675 o. z.) výhrada soupisu (§ 1688 o. z.) a s tím omezená odpovědnost za dluhy zůstavitele (§ 1706 o. z.), popř. zda této výhody nepozbyla [§ 1688 odst. 1 písm. a) a odst. 2 věta první o. z.]. Bylo-li dědiců více, pak též přihlédne k jejich odpovědnosti za dluhy zůstavitele z hledisek uvedených v § 1699, § 1704, § 1706 a § 1707 a § 1713 o. z.; v rozsahu, v němž dědic či dědicové za dluhy zůstavitele neodpovídají, řízení (zčásti) zastaví. Otázku, zda a v jakém rozsahu jednotliví právní nástupci zůstavitele odpovídají za dluhy zůstavitele, je třeba v úplnosti vyřešit již při rozhodování o procesním nástupnictví dědiců, a nikoliv až v rozhodnutí o věci samé (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. [21 Cdo 220/2009](#) nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. [31 Cdo 1170/2012](#), uveřejněné pod číslem 30/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

31. Pokud Nejvyšší soud již za současné právní úpravy dospěl i k protichůdným procesním závěrům ústícím bez dalšího v možnost přerušení řízení až do doby skončení pozůstalostního řízení (rozhodnutí o dědickém právu) a částečně konvenujícím úvahám soudů nižších stupňů v této věci, s nimiž se ztotožnila i žalovaná a vedlejší účastník ji v řízení podporující (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. [22 Cdo 596/2019](#), nebo usnesení

ze dne 28. 2. 2024, sp. zn. [22 Cdo 2527/2023](#)), pak dostatečně nerefletoval zákonem nově nastolené změny v hmotněprávní i procesněprávní úpravě, v ostatním pak žalovaná odkazuje buď na usnesení, jež byla vydána ve vztahu k osobám zemřelým před 31. 12. 2013, nebo se týkala přerušení řízení nikoliv podle § 107 o. s. ř., ale z důvodů uvedených v § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., tedy z důvodů jiného probíhajícího řízení, a tedy dopadala na zcela jiné procesní situace. Nejvyšší soud (procesní senát rozhodující v této věci) pak neměl povinnost ani při zjištěném judikatorním rozkolu na půdě dovolacího soudu věc předkládat velkému senátu svého občanskoprávního a obchodního kolegia, neboť uvedený rozpor se týkal řešení po výtce procesní a nikoliv hmotněprávní otázky (srovnej § 20 zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů), kdy je zvažovaný postup zákonem podmíněn jednomyslným souhlasem všech členů procesního senátu, jenž v této věci ovšem dosažen nebyl.

č. 40

32. Jestliže shora naznačeným způsobem soud prvního stupně nepostupoval, neboť (např. dotazem na soudního komisaře) nezjišťoval, kdo vykonává správu pozůstalosti zemřelé žalobkyně a), jeho právní posouzení není správné (úplné). Uvedené pochybení pak nenapravit v rámci instančního přezkumu ani odvolací soud, který v dané fázi řízení své úvahy nepřesně spojil (v souladu s právní úpravou účinnou jen do 31. 12. 2013) po výtce jen s osobou budoucího dědice. Doplnit dlužno, že zkoumání podmínek řízení a bezprůtahový postup v řízení je úkolem soudů (§ 1, 6 a § 100 o. s. ř.), které mají postupovat z povinnosti úřední i bez návrhu tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta, když v tomto směru nejsou nijak limitovány procesní aktivitou účastníků řízení. Soudy proto měly v projednávané věci zjistit stav pozůstalostního řízení dotazem u soudní komisařky, včetně ověření okruhu osob spravujících pozůstalost zemřelé žalobkyně a), a neměly se spoléhat na údaje předestřené toliko žalobkyní b).

33. Lze proto uzavřít, že právní posouzení dovoláním předestřené otázky procesního nástupnictví po zemřelé žalobkyni a) ze strany odvolacího soudu a s tím související možnosti přerušení řízení do doby rozhodnutí o dědickém právu je neúplné, a tedy i nesprávné.

34. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání již jinak (ve smyslu § 237 nebo § 238a o. s. ř.) přípustné, dovolací soud z úřední povinnosti přihlédne též k tzv. zmatečnostním vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud existenci zmatečnostních vad nebo jiných vad řízení, jež by mohly mít vliv na věcnou správnost napadeného rozsudku neshledal.

35. Odtud plyne, že usnesení odvolacího soudu je založeno na nesprávném právním posouzení věci, čímž je současně naplněn dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., a protože Nejvyšší soud současně neshledal, že by byly splněny podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí nebo zamítnutí dovolání nebo pro změnu usnesení odvolacího soudu, nemohl postupovat jinak než usnesení odvolacího soudu zrušit (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Doplnuje – v souladu s jinak výstižnou argumentací žalované – že sám nemohl napadené usnesení změnit, neboť nebyl oprávněn přihlédnout k tvrzením nově uplatněným dovolatelkou, popř. k jím vyžádanému sdělení soudní komisařky o navazujícím průběhu pozůstalostního řízení, neboť k nim došlo až po vyhlášení rozhodnutí

odvolacího soudu, což je okamžik, jenž je v dovolacím řízení rozhodný pro prověření správnosti rozhodnutí odvolacího soudu (srovnej § 243f o. s. ř.)

36. Důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu přitom přiměřeně platí i pro usnesení soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

37. V dalším řízení jsou soudy obou stupňů vázány vysloveným právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první, ve spojení s § 226 o. s. ř.).

38. Na soudu prvního stupně nyní bude, aby si dotazem u soudní komisařky ověřil stav pozůstalostního řízení a zjistil, kdo vykonává správu pozůstalosti, a těmto zjištěním uzpůsobil v intencích výše uvedených závěrů svůj další procesní postup.

č. 41

Schválí-li dodatečně dědici práv zůstavitele jako žalobce v řízení o nároku na náhradu nemajetkové újmy podání žaloby osobou, která bez zástupčího oprávnění tento nárok jménem zůstavitele za jeho života uplatnila, je tím odstraněn nedostatek podmínky řízení spočívající v nepředložení plné moci.

Zastoupení, Dědění, Náhrada nemajetkové újmy (o. z.)

§ 19 o. z., § 23 o. z., § 440 o. z., § 103 o. s. ř., § 104 o. s. ř., § 32 o. s. ř., § 107 o. s. ř., § 29 o. s. ř., § 1475 o. z., § 2009 o. z., § 20 o. s. ř.

č. 41

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2025, sp. zn. [25 Cdo 2258/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:25.CDO.2258.2024.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobců změnil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 4. 2024, sp. zn. 19 Co 31/2024, tak, že usnesení Okresního soudu v Semilech ze dne 15. 1. 2024, sp. zn. 5 C 10/2021, se zrušuje a věc se vrací Okresnímu soudu v Semilech k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Z. E. [nyní žalobkyně b)] podala v tvrzeném zákonném zastoupení (současně se označila jako opatrovnice) dne 7. 10. 2021 u Okresního soudu v Semilech jménem Z. H. (dále též jen „původní žalobce“) žalobu o pojistné plnění na náhradu nemateriálních újem při ublížení na zdraví, které utrpěl jako chodec při střetu s vozidlem dne 18. 8. 2021. K zastupování Z. H. u soudu zmocnila JUDr. Martina Mikysku a současně soudu avizovala, že opatrovnickému soudu navrhla, aby omezil Z. H. ve svéprávnosti a ustanovil ji jeho opatrovnící. Doplnila, že se Z. H. nachází ve vážném zdravotním stavu a že není schopen udělit plnou moc ke svému zastupování. Dne 11. 12. 2021 Z. H. zemřel, a proto opatrovnický soud řízení o omezení jeho svéprávnosti a opatrovnictví zastavil. Usnesením ze dne 23. 11. 2022, č. j. 5 C 10/2021-74, Okresní soud v Semilech mimo jiné podle § 107 o. s. ř. rozhodl, že v řízení bude pokračováno s dědici Z. H., a to V. P., Z. E. a T. E.

2. Okresní soud v Semilech usnesením ze dne 15. 1. 2024, č. j. 5 C 10/2021-151, zamítl návrh žalované na zastavení řízení. Za nespornou označil skutečnost, že v době podání žaloby původní žalobce s ohledem na svůj zdravotní stav (při dopravní nehodě zaviněné řidičem vozidla utrpěl polytrauma, zejména vážný úraz hlavy – kraniotrauma, ležel ve vážném zdravotním stavu v nemocnici s nejasnou a nejistou prognózou) nebyl schopen jakéhokoli relevantního právního jednání, tedy ani vlastního jednání vedoucího k podání žaloby nebo k udělení plné moci zástupci k podání žaloby. Nebyl soudním rozhodnutím omezen ve svéprávnosti, avšak ze zdravotních důvodů nemohl sám právně jednat, takže byl pouze omezeně procesně způsobilý, což představuje odstranitelný nedostatek podmínky řízení

ve smyslu § 104 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (dále jen „o. s. ř.“). Žalobkyně b) nemohla Z. H. zastupovat na základě § 49 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, dále jen „o. z.“, protože nebyla ani jednou z tam vyjmenovaných osob, a protože podání žaloby na náhradu nemajetkové újmy nepředstavuje obvyklou záležitost. Navíc se podle § 50 o. z. ke vzniku zastoupení vyžaduje souhlas soudu. Nebyla ani jeho zástupkyní na základě plné moci nebo opatrovnící, neboť řízení o omezení svéprávnosti a opatrovnictví Z. H. soud z důvodu úmrtí zastavil, aniž o omezení svéprávnosti a ustanovení opatrovníka pravomocně rozhodl. Podle soudu však nemůže jít k tíži původního žalobce, resp. současných žalobců a) až c), že opatrovnícký soud nerozhodl o omezení svéprávnosti, ustanovení opatrovníka ani schválení podání žaloby v této věci ani za dva měsíce od podání návrhu. Jestliže hmotněprávní úprava obsažená v občanském zákoníku vylučuje, aby práva výlučně vázaná na osobu zůstavitele jako věřitele zanikla jeho smrtí, byla-li uplatněna u orgánu veřejné moci (§ 1475 odst. 2 ve spojení s § 2009 odst. 2 o. z.), pak dle soudu prvního stupně není možné odlišným způsobem po procesní stránce přistupovat k případům, kdy před úmrtím původního poškozeného dojde ke vzniku zákonného zastoupení hmotněprávním opatrovníkem (který za poškozeného neschopného právně jednat podá žalobu na náhradu nemajetkové újmy), oproti případům, kdy přes návrh v úvahu přicházejících dědiců (o nichž je posléze postaveno najisto, že dědici poškozeného dle výsledku pozůstalostního řízení skutečně jsou) není opatrovnícké řízení z důvodu úmrtí poškozeného dokončeno, a pouze proto žalobu na náhradu újmy podanou jménem poškozeného za jeho života nelze projednat a v důsledku toho dojde k zániku nároků ve smyslu § 1475 odst. 2 o. z. Soud uzavřel, že nedostatek podmínky řízení v podobě absence procesní způsobilosti původního žalobce byl posléze v řízení odstraněn, jestliže dle pravomocného rozhodnutí v řízení o pozůstalosti jsou právními nástupci původního žalobce i ohledně jeho pohledávky uplatněné v tomto řízení právě žalobci a) až c), přičemž žalobkyně b) zmocnila k podání žaloby právního zástupce, který pak podle tohoto zplnomocnění příslušné procesní kroky včetně podání žaloby činil, a zároveň bylo pravomocně rozhodnuto o pokračování v řízení s uvedenými žalobci jako dědici původního žalobce.

3. K odvolání žalované Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 16. 4. 2024, č. j. 19 Co 31/2024-166, usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že řízení zastavil, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Se soudem prvního stupně se ztotožnil v závěru, že procesní postup žalující strany založil odstranitelný nedostatek podmínky řízení spočívající v nedostatku zastoupení osoby postižené duševní poruchou. Avšak k odstranění této vady řízení mohlo podle odvolacího soudu dojít jedině postupem soudu, jímž by byla v žalobě označenému žalobci ustanovena podle § 29 odst. 3 o. s. ř. opatrovníkem osoba, která jeho jménem žalobu podala. K tomu však nedošlo, takže se okamžikem úmrtí Z. H. stal z odstranitelného nedostatku podmínek řízení nedostatek neodstranitelný, neboť již neexistoval právní prostředek, jehož prostřednictvím by bylo možno zhojit nedostatek jeho zastoupení; soud prvního stupně proto měl řízení podle § 104 odst. 1 věty první o. s. ř. zastavit. Skutečnost, že soud takto nepostupoval, vyčkal na výsledek dědického řízení po Z. H. a poté rozhodl podle § 107 o. s. ř. o pokračování v řízení s jeho dědici, nemohla daný procesní stav věci (neodstranitelný nedostatek podmínky řízení) zvrátit. V § 107 o. s. ř. je totiž upraven postup soudu v případě, že některý z účastníků ztratil způsobilost být účastníkem řízení během řízení, tj. v období od jeho zahájení do jeho pravomocného skončení, a řeší z toho vyplývající tzv. procesní nástupnictví. V řízení, v němž se účastenství zakládá podle § 90 o. s. ř. (ve sporném řízení), je tedy možné podle § 107 o. s. ř. postupovat jen, jestliže osoba, která byla v žalobě označena

za účastníka řízení, měla způsobilost být účastníkem řízení alespoň v den zahájení řízení, což v projednávané věci nebylo splněno. Usnesení soudu o procesním nástupnictví po zemřelém Z. H. vydané podle § 107 o. s. ř. tudíž nemohlo vyvolat v tomto ustanovení předjímané následky, a to i přesto, že nabylo právní moci.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Usnesení odvolacího soudu v celém jeho rozsahu napadli žalobci dovoláním. Jeho přípustnost spatřují v řešení dosud v judikatuře neřešené otázky způsobu uplatňování nároků na náhradu nemajetkové újmy podle § 2958 ve spojení s § 1475 odst. 2 a § 3069 o. z. osobou tzv. primárně poškozenou a postupu soudů v řízení s takovým předmětem řízení, ve vazbě na souběžné uplatňování právních institutů omezení svéprávnosti podle § 55 a násl. o. z. a opatrovnictví podle § 465 a násl. o. z. osoby tzv. primárně poškozené, přičemž základní procesní otázkou v řízení byla aplikace § 29 odst. 1 a zejména § 3 o. s. ř. Namítali rovněž odklon od ustálené judikatury Nejvyššího soudu ve vztahu k postupům soudů při odstraňování nedostatku podmínek řízení podle § 104 odst. 2 o. s. ř., jde-li o odstranitelný nedostatek podmínky řízení, a dále k aplikaci § 107 odst. 1 o. s. ř. v případech, kdy účastník po zahájení řízení ztratí způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.), kterou při zahájení řízení měl, jestliže ke ztrátě došlo v důsledku úmrtí účastníka řízení. Odvolací soud dále rozhodl v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu při aplikaci § 107 odst. 2 o. s. ř. ve všech případech, kdy v dědickém řízení rozhodne o tom, kdo z dědiců vstupuje do práv, o něž v řízení jde. Takový dědic pak vstupuje i do procesních práv zůstavitele (odkazují na sp. zn. [25 Cdo 1630/2023](#)). Jako dovolací důvod dovolatelé uvádí nesprávné právní posouzení věci. Zdůrazňují, že dědicové vstupují nejen do všech hmotných, ale i procesních práv a povinností zemřelého, a tvrdí porušení základního práva na přístup k soudu zaručeného čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Namítají, že délka opatrovnického řízení nemůže jít k tíži primárně poškozeného ani jeho dědiců a že procesní právo má napomáhat k uplatňování práva hmotného. Postup soudu prvního stupně i postup spočívající v ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř. považují dovolatelé za rovnocenný, přičemž poukazují na dikci tohoto ustanovení, podle kterého soud může ustanovit opatrovníka, ale nemusí. Dále se podle nich musí rozlišovat mezi procesní subjektivitou a způsobilostí. Původní žalobce měl procesní subjektivitu a nedostatek procesní způsobilosti patří mezi odstranitelné nedostatky podmínky řízení ve smyslu § 104 o. s. ř. I kdyby byl názor odvolacího soudu správný, nemůže jít k tíži původního žalobce ani jeho právních nástupců, že soud podle § 29 odst. 3 o. s. ř. nerozhodl. Dovolatelé nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že v daném případě nastala situace, kdy by soud mohl postupovat podle § 107 o. s. ř. V den podání žaloby měl původní žalobce způsobilost být účastníkem řízení ve smyslu § 19 o. s. ř., navíc byl plně svéprávný, a tudíž měl i plnou procesní způsobilost ve smyslu § 20 o. s. ř. Jeho skutečný zdravotní stav byl však v rozporu s právním nahlížením na jeho osobu optikou § 20 o. s. ř. Dědické řízení se týkalo i hmotných práv původního žalobce na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, a proto se jeho výsledek musel promítnout i do procesních práv žalobců, kteří vstoupili do práv původního žalobce se zpětnými časovými účinky ke dni podání žaloby. Tím došlo ke zhojení nedostatku spočívajícího v tom, že žalobu o vlastní nároky nemohl podat sám poškozený nebo že k podání žaloby nemohl zmocnit někoho jiného. Protože odvolací soud nezohlednil dopady dědického řízení, rozhodl v rozporu s § 107 o. s. ř. a nedůvodně řízení zastavil podle § 104 odst. 1 o. s. ř.,

navrhují dovolatelé, aby dovolací soud napadené usnesení změnil tak, že se rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzuje.

5. Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že je považuje za nedůvodné a nepřipustné. Řízení podle ní nikdy nebylo (řádně) zahájeno, takže nebyly splněny podmínky řízení, a proto bylo řízení správně zastaveno. Žalobu nepodala k tomu oprávněná osoba, z čehož plyne, že v řízení nelze pokračovat ani s procesními nástupci. Žalobci zastávaný názor by vedl k tomu, že by kdokoli a kdykoli mohl za jiného zahájit řízení, a to bez jeho vůle nebo vědomí. Nesouhlasí s tím, že dovolatelům nemůže jít délka opatrovnického řízení k tíži, navíc opatrovnické řízení netrvalo nepřiměřeně dlouho. Navrhla, aby dovolací soud dovolání odmítl nebo zamítl a rozhodl o náhradě nákladů dovolacího řízení.

č. 41

III.

Připustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání bylo podáno včas, osobami oprávněnými – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenými advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro posouzení otázky následků podání žaloby osobou bez zástupčího oprávnění jménem žalobce, který následně zemřel, jež dosud nebyla dovolacím soudem řešena. Dovolání je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

7. Podle § 32 o. s. ř. každý, kdo v řízení vystupuje jako zástupce účastníka, popřípadě jako jeho další zástupce, musí své oprávnění doložit již při prvním úkonu, který ve věci učinil.

8. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. [29 Cdo 2352/2000](#), vyložil, že občanský soudní řád neobsahuje ustanovení, ve kterém by vypočítával všechny podmínky řízení. Teorie procesního práva tradičně řadí mezi podmínky řízení (ve smyslu § 22 až 29 o. s. ř.) i oprávnění k zastupování (Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl, 6. vydání, Praha, C. H. Beck, 2003, s. 348; nebo Winterová, A. a kol. Občanské právo procesní. 2. vydání, Praha, ISV nakladatelství, 1996, s. 102). Týž názor je konstantně a dlouhodobě sdílen i soudní praxí. Závěr, podle kterého nedostatek procesní plné moci je nedostatkem podmínky řízení, který lze odstranit (§ 104 odst. 2 o. s. ř.), formuluje např. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 10. 1982, sp. zn. 3 Cz 73/82, uveřejněný ve Sborníku IV Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1986, s. 719–720; nebo usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. [48/1998](#) Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dále jen „Sb. rozh. obč.“ Ve druhém z citovaných rozhodnutí Nejvyšší soud též vysvětlil, že učinila-li určitá osoba procesněprávní úkon za jiného jako jeho zástupce, neuplatňuje v řízení sama (svým jménem) procesní práva, ale jedná za zastoupeného. Opatřením soudu k odstranění nedostatku průkazu zastoupení je zpravidla výzva tomu, kdo vystupuje jako zmocněnec, popřípadě účastníku, aby ve stanovené lhůtě předložil písemnou plnou moc, nebo aby k udělení plné moci došlo ústně do protokolu; to platí jak v případě, že plná moc nebyla v řízení doložena vůbec, tak v případě, že byla předložena s takovými nedostatky, pro které ji nelze považovat za platnou (shodně srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 1996, sp. zn. 2 Cdon 1007/96).

9. Skutečnost, že zastoupení není přes odpovídající opatření soudu doloženo, se v případě, že šlo o zastoupení při procesním úkonu, jímž se zahajuje řízení, může projevit dvojím způsobem. V případě, že podání, jímž se zahajuje řízení, je podepsáno i účastníkem řízení (osobou, jejímž jménem ten, kdo vystupuje jako zmocněnec, v řízení jedná), pohlíží soud nadále na uvedeného účastníka jako na osobu, jež v řízení zastoupěna není. Je-li ovšem takové podání podepsáno jen tvrzeným zástupcem účastníka, vede okolnost, že se uvedený nedostatek podmínky řízení nezdařilo odstranit, k zastavení řízení. Je tomu tak – v intencích výše citovaného rozhodnutí – proto, že bez průkazu zastoupení nelze připustit, aby údajný zmocněnec vykonával v řízení práva osoby, která (dovedeno do důsledku) ani nemusí vědět, že někdo zneužil jejího jména (srov. shodně i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. [29 Odo 733/2001](#), uveřejněného pod č. 30/2003 Sb. rozh. obč.).

10. Ustálená soudní praxe dovozuje, že dodatečné doložení oprávnění jednat za účastníka činí zhojenými i ty úkony, k nimž došlo předtím (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2000, sp. zn. 20 Cdo 416/98, ze dne 31. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1888/98, nebo ze dne 6. 11. 2009, sp. zn. [23 Cdo 3294/2009](#)). Rozhodovací praxe dovolacího soudu se ale dosud nezabývala otázkou, zda se smrtí tvrzeně zastoupeného stává z odstranitelného nedostatku podmínky řízení nedostatek neodstranitelný, či nikoliv. Zemřelá osoba totiž již pochopitelně tvrzenému zástupci plnou moc dodatečně nevystaví. Zde dovolací soud připomíná svou judikaturu, která připouští, že některé procesní úkony mohou mít nejen procesní, ale i hmotněprávní účinky, a z tohoto hlediska je lze považovat i za právní jednání (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. [30 Cdo 2585/2007](#)). I když má podání žaloby povahu procesního úkonu, má současně i významné hmotněprávní dopady (srov. § 648 nebo § 1475 odst. 2 o. z.). Za těchto okolností se proto uplatní § 440 o. z., který upravuje následky jednání osoby, která k tomu není oprávněna, za jiného.

11. Podle § 19 odst. 1 o. z. každý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu. Zákon stanoví jen meze uplatňování přirozených práv člověka a způsob jejich ochrany.

12. Podle § 23 o. z. člověk má právní osobnost od narození až do smrti.

13. Podle § 440 odst. 1 o. z. překročil-li zástupce zástupčí oprávnění, zavazuje právní jednání zastoupeného, pokud překročení schválí bez zbytečného odkladu. To platí i v případě, kdy za jiného právně jedná osoba, která k tomu není oprávněna.

14. Podle § 440 odst. 2 o. z. není-li právní jednání bez zbytečného odkladu schváleno, je osoba, která právně jednala za jiného, zavázána sama. Osoba, se kterou bylo jednáno a která byla v dobré víře, může na jednajícím požadovat, aby splnil, co bylo ujednáno, anebo aby nahradil škodu.

15. Důsledkem jednání bez zástupčího oprávnění, resp. překročení zástupčího oprávnění, není neplatnost právního jednání učiněného (neoprávněným) zástupcem; takové jednání toliko zastoupeného nezavazuje, přičemž zastoupenému zůstává právo je dodatečně (bez zbytečného odkladu) schválit (ratihabovat) a tím je učinit závazným i pro sebe. Jestliže zastoupený v souladu s § 440 o. z. dodatečně neschválí právní jednání zástupce (neprojeví v tomto smyslu svou vůli), dává najevo, že nechce být jednáním zástupce vázán. V případě absence dobré víry třetí osoby, že zástupce byl oprávněn za zastoupeného jednat,

je zastoupený jediný, koho je třeba v dané situaci chránit před důsledky jednání zástupce. Za této situace odpovídá spravedlivému uspořádání vztahů (mezi zastoupeným, zástupcem a třetí osobou), aby zastoupený nebyl nucen činit žádné aktivní kroky k tomu, aby se z učiněného právního jednání „vyvázal“. Tedy, aby mohl zůstat pasivní. Současně uvedený výklad zastoupenému umožňuje, aby ve všech případech, kdy bude právní jednání považovat za pro sebe výhodné, je dodatečně schválil (postupem podle § 440 o. z.). K tomu srov. závěry vyslovené v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. [31 Cdo 1640/2022](#), uveřejněného pod č. 54/2023 Sb. rozh. obč. Oprávnění dodatečně schválit jednání učiněné bez zástupčího oprávnění má majetkovou povahu (Melzer, F. § 440 In: Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419–654, Praha: Leges, 2014, marg. č. 12) a smrtí oprávněného přechází na jeho právní nástupce, neboť se nejedná o oprávnění, jehož výkon by se vázal jen na osobu oprávněného.

č. 41

16. V posuzovaném případě podala Z. E. [nyní žalobkyně b)] v zastoupení JUDr. Mikyskou jménem Z. H. žalobu na náhradu jemu způsobené újmy na zdraví, aniž by jí svědčilo zástupčí oprávnění, neboť nebyla jeho smluvní zástupkyní, zákonnou zástupkyní ani opatrovnící. Nastal tak odstranitelný nedostatek podmínky řízení, o jehož odstranění se měl pokusit soud. Než k odstranění nedostatku podmínky řízení došlo, Z. H. zemřel, čímž došlo k přechodu jeho oprávnění dodatečně ratihabovat podání žaloby osobou, jež k tomu nebyla oprávněna, na jeho právní nástupce. Není proto správný názor odvolacího soudu, že úmrtím původního žalobce se z odstranitelného nedostatku podmínky řízení stal nedostatek neodstranitelný.

17. Nelze přisvědčit ani argumentu, že by nebylo možné podle § 107 o. s. ř. postupovat, protože k okamžiku podání žaloby neměl původní žalobce způsobilost být účastníkem řízení. Podle § 19 o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává, přičemž právní osobnost má člověk podle § 23 o. z. od narození až do smrti. Z. H. měl k okamžiku podání žaloby dne 7. 10. 2021 právní osobnost, neboť zemřel až dne 11. 12. 2021. Jestliže žalobci vstoupili mimo jiné i do procesních práv původního žalobce a jako takoví by procesní úkon podání žaloby jednou z dědiček za Z. H. schválili, byl by nedostatek podmínky řízení od počátku odstraněn. Jde o obdobnou situaci jako v případě vad žaloby (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2002, sp. zn. [21 Cdo 1440/2001](#), ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. [29 Odo 84/2002](#), ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. [26 Cdo 4802/2010](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2008, sp. zn. [25 Cdo 1717/2006](#)). Jinak řečeno, schválili-li dodatečně dědici práv zůstavitele jako žalobce v řízení o nároku na náhradu nemajetkové újmy podání žaloby osobou, která bez zástupčího oprávnění tento nárok jménem zůstavitele za jeho života uplatnila, je tím nedostatek podmínky řízení záležející v nepředložení plné moci odstraněn. Dovolací soud poznamenává, že výklad odvolacího soudu zakládá nerovnost mezi právními nástupci zemřelého v případě, že je schopen činit právní úkony, a v případě, že v důsledku protiprávního jednání jiné osoby se dostane do takového zdravotního stavu, kdy tyto úkony není schopen činit. Je proto třeba přijmout takový výklad, který by tuto nerovnost odstranil; situace je vyvolána změnou hmotněprávních předpisů, na kterou procesní předpis nereagoval.

18. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. V posuzované věci soud prvního

stupně pochybil, jestliže k námitce žalované ohledně nedostatku podmínky řízení usnesením rozhodl, že se návrh žalované na zastavení řízení zamítá. Soud prvního stupně se v souladu s § 103 o. s. ř. zabýval (z úřední povinnosti) tím, zda jsou splněny podmínky řízení – v daném případě podmínky na straně účastníka (žalobce). Dospěl-li však k závěru, že nedostatek podmínky řízení byl posléze odstraněn, měl v řízení pokračovat a svůj právní závěr o odstranění nedostatku podmínky řízení zdůvodnit až v rozhodnutí o věci samé. Procesní předpis totiž ukládá soudu povinnost rozhodnout – zastavit řízení – pouze v případě, že jde o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, anebo není-li odstranitelný nedostatek podmínky řízení odstraněn (§ 104 o. s. ř.). Má-li soud za to, že jsou podmínky řízení splněny, nevydává o tom žádné rozhodnutí (ani k návrhu účastníka) a v řízení pokračuje.

19. Lze uzavřít, že usnesení odvolacího soudu je z výše vyložených důvodů nesprávné. Avšak vzhledem k tomu, že je třeba odklidit nadbytečně vydané rozhodnutí soudu prvního stupně, postupoval dovolací soud podle § 243d odst. 1 písm. b) a odst. 2 o. s. ř. a usnesení odvolacího soudu změnil tak, jak je ve výroku uvedeno¹.

č. 41

20. Soud prvního stupně posoudí, zda právní nástupci Z. H. postupem podle § 440 o. z. a ve lhůtě tam stanovené jednání Z. E. [nyní žalobkyně b)] schválili. Blíže k formě schválení a délce i běhu lhůty bez zbytečného odkladu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. [27 Cdo 4593/2017](#), uveřejněný pod číslem 37/2020 Sb. rozh. obč., a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2022, sp. zn. [33 Cdo 83/2022](#). V případě kladného závěru bude pokračovat v řízení o věci samé.

21. Soudy jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

¹ Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu změnil tak, že usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

č. 42

Písemnost doručovanou podle § 50 odst. 1 o. s. ř. není možné považovat za doručenou dnem jejího vhození do schránky, není-li na ní doručujícím orgánem vyznačeno datum vhození.

Doručování, Žaloba pro zmatečnost

§ 50 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 4 o. s. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 07. 2025, sp. zn. [27 Cdo 1526/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:27.CDO.1526.2024.1

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2023, sp. zn. 4 Co 72/2023, jakož i usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2023, sp. zn. 70 Co 279/2021, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem pro zmeškání ze dne 28. 1. 2021, č. j. 16 C 380/2020-66, Obvodní soud pro Prahu 5 částečně zastavil řízení (I. výrok), uložil žalované zaplatit žalobkyni 79 765,50 Kč s příslušenstvím (II. výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení.
2. Usnesením ze dne 1. 4. 2021, č. j. 16 C 380/2020-73, Obvodní soud pro Prahu 5 zamítl návrh žalované na zrušení rozsudku pro zmeškání. Proti tomuto usnesení podala žalovaná odvolání, které Obvodní soud pro Prahu 5 usnesením ze dne 13. 5. 2021, č. j. 16 C 380/2020-79, pro opožděnost odmítl.
3. Usnesením ze dne 13. 8. 2021, č. j. 70 Co 279/2021-111, Městský soud v Praze k odvolání žalované potvrdil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 13. 5. 2021, č. j. 16 C 380/2020-79 (první výrok), a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).
4. Proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 8. 2021, č. j. 70 Co 279/2021-111, podala žalovaná žalobu pro zmatečnost, kterou Obvodní soud pro Prahu 5 usnesením ze dne 6. 4. 2022, č. j. 16 C 380/2020-146, zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Usnesením ze dne 27. 9. 2022, č. j. 70 Co 263/2022-165, Městský soud v Praze k odvolání žalované usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 6. 4. 2022, č. j. 16 C 380/2020-146, zrušil a věc postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu „věcně“ příslušnému.
5. Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 1. 2023, č. j. 70 Co 279/2021-184, zamítl žalobu pro zmatečnost (výrok I.), zamítl návrh žalované na odklad vykonatelnosti rozsudku pro zmeškání (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.). Dospěl přitom k závěru, podle něhož žalovaná přes výzvu nepředložila soudu obálku, v níž jí bylo doručováno usnesení

Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 4. 2021, č. j. 16 C 380/2020-73, a která jí byla provozovatelem poštovních služeb v souladu s § 50 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), vhozena do schránky, ačkoli tvrdila, že na této obálce nebylo vyznačeno datum vhození písemnosti do schránky. Vyšel-li proto odvolací soud, který rozhodoval o odvolání proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 13. 5. 2021, č. j. 16 C 380/2020-79, z doručky založené na čísle listu 73, jež je veřejnou listinou, a uzavřel-li, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 4. 2021, č. j. 16 C 380/2020-73, bylo žalované doručeno dne 16. 4. 2021, a proto odvolání podané k poštovní přepravě až dne 11. 5. 2021 bylo opožděné, je tento jeho závěr „po skutkové i právní stránce“ v souladu se zákonem.

6. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 5. 10. 2023, č. j. 4 Co 72/2023-215, k odvolání žalované potvrdil usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok). Odvolací soud dospěl k závěru, podle něhož „žalovaná neprokázala, že jí zásilka byla vhozena do její schránky později než na ní uvedeného dne, a pokud podala odvolání proti usnesení obvodního soudu v řízení nalézacím až dne 11. 5. 2021, tedy po zákonné lhůtě, pak tento soud v řízení nalézacím postupoval správně, když odvolání pro opožděnost odmítl a k jí podanému odvolání Městský soud v Praze toto usnesení potvrdil“.

č. 42

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že napadené usnesení závisí na vyřešení otázky doručování podle § 50 o. s. ř., kterou odvolací soud posoudil v rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu.

8. Soudy obou stupňů se podle dovolatelky dostatečně nezabývaly jejími námitkami stran doručování, ačkoli dovolatelka do spisu založila obálku, v níž jí bylo doručováno usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 4. 2021, č. j. 16 C 380/2020-73, a na níž v rozporu s § 50 odst. 1 o. s. ř. „nebylo vyznačeno datum vhození písemnosti do schránky, naopak zde byla uvedena lhůta 14. 5.“.

9. Odkazujíc na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. [IV. ÚS 3026/20](#), dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že v rozporu s těmito závěry při posuzování, zda došlo k řádnému doručení písemnosti, neuplatnil materiální přístup, pro který je podstatné, že se adresát mohl s obsahem doručované písemnosti seznámit.

10. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

11. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou, splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

12. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky procesního práva týkající se výkladu § 50 odst. 1 o. s. ř., která v judikatuře dovolacího soudu dosud nebyla v popsanych souvislostech řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Podle § 50 odst. 1 o. s. ř. nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky; písemnost se považuje za doručenou vhozením do schránky, datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti.

14. Při doručování jiné písemnosti, než určené do vlastních rukou umožňuje zákon doručení i v případě, že doručující orgán adresáta písemnosti na adrese pro doručování nezastihne. V takovém případě postačí, vhodí-li doručující orgán písemnost do adresátem užívané schránky. Doručující orgán přitom musí datum vhození písemnosti do schránky vyznačit jak na doručence, kterou následně vrátí soudu, tak i na obálce, do níž je doručovaná písemnost vložena a kterou vhodí do schránky.

15. Smyslem a účelem zákonného požadavku na vyznačení data vhození na doručence a na písemnosti je informování soudu (vyznačením data na doručence) a adresáta písemnosti (vyznačením data na obálce, do níž je písemnost vložena) o tom, jakým dnem se považuje písemnost za doručenou jejímu adresátovi. Tato informace je nezbytná zejména k tomu, aby soud i doručujícím orgánem nezastižený adresát písemnosti věděli, odkdy počíná adresátovi písemnosti běžet lhůta pro podání opravného prostředku proti doručovanému rozhodnutí (§ 204 odst. 1, § 234 odst. 1 a § 240 odst. 1 o. s. ř.), popř. kdy se doručované usnesení stává vykonatelným (§ 171 o. s. ř.), anebo kdy nabývá právní moci (§ 159 ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř.).

16. S ohledem na popsany smysl a účel zákonného požadavku na vyznačení data vhození na písemnosti není možné považovat písemnost za doručenou dnem jejího vhození do schránky, není-li na ní doručujícím orgánem vyznačeno datum vhození.

17. V usnesení ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. [21 Cdo 489/2005](#), Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěry, podle nichž:

1) Žaloba pro zmatečnost podaná podle § 229 odst. 4 o. s. ř. je právním prostředkem ke zrušení usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo zastaveno odvolací řízení. I když to zákon (na rozdíl od zmatečností podle § 229 odst. 1, 2 a 3 o. s. ř.) výslovně neuvádí, ze znění § 229 odst. 4 o. s. ř. bez pochybností vyplývá, že důvodem žaloby (zmatečností) v těchto případech je skutkově nebo právně chybný, a tedy v rozporu se zákonem učiněný, závěr o tom, že odvolání muselo být odmítnuto nebo že odvolací řízení muselo být zastaveno. Skutkově nebo právně chybný závěr o tom, že byly splněny zákonem stanovené předpoklady pro odmítnutí odvolání nebo pro zastavení odvolacího řízení, tu představuje porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, a tedy důvod ke zrušení napadeného usnesení odvolacího soudu.

2) Žaloba pro zmatečnost je opravným prostředkem, který směřuje k tomu, aby zjištěná zmatečnost byla odstraněna a aby tímto způsobem byla zjednána náprava v procesněprávních

vztazích účastníků řízení. Je-li důvodem žaloby pro zmatečnost podle § 229 odst. 4 o. s. ř. skutkově nebo právně chybný závěr odvolacího soudu o tom, že byly splněny zákonem stanovené předpoklady pro odmítnutí odvolání nebo pro zastavení odvolacího řízení, pak tu zákon nemá na mysli pouhé posouzení, zda odvolací soud měl pro své rozhodnutí po skutkové stránce dostatek podkladů, zda je správně vyhodnotil, zda jeho usnesení bylo přezkoumatelným způsobem zdůvodněno, nebo zda je postiženo jinou vadou, která by mohla mít vliv na správnost závěrů o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení; zákon tu naopak předpokládá, že na základě žaloby pro zmatečnost podané podle § 229 odst. 4 o. s. ř. bude přezkoumána (posouzena) věcná správnost závěrů odvolacího soudu a že tím bude zajištěno, že obstojí jen taková rozhodnutí odvolacího soudu o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení, která jsou po skutkové a právní stránce v souladu se zákonem.

3) Bylo-li odvolání usnesením odvolacího soudu odmítnuto pro opožděnost, z výše uvedeného vyplývá, že žaloba pro zmatečnost podaná proti tomuto usnesení je důvodná, bude-li zjištěno, že odvolání ve skutečnosti opožděné nebylo, a že tedy odvolací soud rozhodl o odmítnutí odvolání v rozporu se zákonem, tj. na základě neúplných, nesprávných nebo jinak vadných skutkových zjištění nebo nesprávného právního posouzení věci. Zákon tu nemá na mysli jen „případy, kdy odvolací soud učinil na základě provedených důkazů skutkově a právně chybný závěr o včasnosti odvolání, event. pro závěr o včasnosti odvolání si neopatřil dostatek podkladů“, aniž by bylo možné přezkoumat „věcnou správnost rozhodnutí o odmítnutí odvolání“ nebo „skutková zjištění, která vedla k právnímu závěru o odmítnutí odvolání“, ale z pohledu důvodu žaloby pro zmatečnost věcnou správnost usnesení odvolacího soudu.

4) V řízení o žalobě pro zmatečnost podané podle § 229 odst. 4 o. s. ř. soud není vázán nejen právním názorem odvolacího soudu zaujatým v původním řízení (v žalobou napadeném usnesení), ale ani jeho skutkovými zjištěními. V zájmu toho, aby k odmítnutí odvolání pro opožděnost došlo jen v souladu se zákonem, může soud v řízení o žalobě pro zmatečnost zopakovat dokazování provedené v původním řízení (zejména má-li za to, že je třeba důkaz výsledkem účastníků nebo svědků hodnotit jinak než v původním řízení) nebo provést další důkazy, které v původním řízení ani nebyly navrženy. Při právním posouzení věci soud přihlíží nejen k tomu, co bylo zjištěno nebo vyšlo najevo v původním řízení, ale i za řízení o žalobě pro zmatečnost.

18. V poměrech projednávané věci dovolatelka v žalobě pro zmatečnost tvrdila (a své tvrzení též doložila předložením obálky na čísle listu 115 spisu), že doručující orgán v rozporu s § 50 odst. 1 o. s. ř. nevyznačil datum vhození písemnosti do schránky na obálce, do níž byla písemnost vložena. Dovolatelka se proto z doručované písemnosti nemohla dozvědět, jakým dnem se písemnost považuje za doručenou a odkdy jí začala běžet lhůta pro podání odvolání proti doručovanému usnesení. Závěr odvolacího soudu, který vychází z údajů na doručence vrácené soudu doručujícím orgánem a podle něhož usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 4. 2021, č. j. 16 C 380/2020-73, bylo dovolatelce doručeno dne 16. 4. 2021 a lhůta pro podání odvolání proti tomuto usnesení počala běžet dne 17. 4. 2021, je tudíž nesprávný.

19. Jelikož řešení dovoláním otevřené otázky, na niž napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu zrušil, včetně závislého výroku o náhradě nákladů odvolacího řízení [§ 242 odst. 2 písm. a) a § 243e

odst. 1 o. s. ř.]. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

20. Není-li s ohledem na výše uvedené v projednávané věci možné vyjít z fikce doručení uvedené v § 50 odst. 1 o. s. ř., proveďte soud potřebná šetření ke zjištění, kdy se dovolatelka s doručovanou písemností skutečně seznámila, tj. kdy došlo k naplnění materiální funkce doručení (k tomu srov. judikatorní závěry citované např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2022, sp. zn. [27 Cdo 348/2021](#)). Nepodaří-li se soudu tuto skutečnost zjistit, nemůže dospět k závěru o opožděnosti podaného odvolání. Takový závěr je totiž možné učinit pouze v případě, bude-li bez jakýchkoli pochybností postaveno na jisto, že zákonem stanovená lhůta k podání odvolání marně uplynula.

č. 42

21. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

22. V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o náhradě nákladů řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

č. 43

Rozhodne-li soud se souhlasem účastníků ve věci bez jednání podle § 115a o. s. ř., neuplatní se poučovací povinnost soudu dle § 119a o. s. ř. Absence tohoto poučení nebrání uplatnění systému neúplné apelace v odvolacím řízení.

*Incidenční spory, Dokazování, Koncentrace řízení, Poučovací povinnost soudu
§ 115a o. s. ř., § 119a odst. 1 o. s. ř., § 118a o. s. ř., § 205a písm. e) o. s. ř.*

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 07. 2025, sen. zn. [29 ICdo 146/2023](#),
ECLI:CZ:NS:2025:29.ICDO.146.2023.3

č. 43

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 2023, č. j. 59 ICm 2113/2015, 101 VSPH 560/2019-199 (KSPA 59 INS 11383/2010).

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 24. 4. 2019, č. j. 59 ICm 2113/2015-93, Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „insolvenční soud“) zamítl žalobu, jíž se žalobkyně (J. K.) domáhala vůči žalované (Mgr. Ing. Petře Hýskové, jako insolvenční správce dlužníka Š. K.) vyloučení v rozsudku blíže specifikovaných spoluvlastnických podílů na nemovitostech v katastrálním území O. zapsaných na LV č. 1 a č. 2 (dále též jen „nemovitosti“) z majetkové podstaty dlužníka (bod I. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud dospěl k závěru, že původní insolvenční správce dlužníka Mgr. David Letošník (dále též jen „D. L.“) dostatečně identifikoval nemovitosti v soupisu majetkové podstaty, a to číslu pozemkových parcel, označením obce a katastrálního území, v němž se nacházejí. Nebylo tedy pochyb o tom, jaký majetek byl zahrnut do majetkové podstaty. Na základě provedeného dokazování soud dále konstatoval, že společné jmění dlužníka a žalobkyně bylo prokazatelně předluženo, a proto nebylo možné jej vypořádat. Veškerý majetek náležející do společného jmění manželů byl proto správně v souladu s § 274 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), zahrnut do majetkové podstaty.

3. Kromě toho insolvenční soud zohlednil, že dlužník užíval část nemovitostí ke své podnikatelské činnosti, což dovodil z toho, že „adresa sídla“ dlužníka jako osoby samostatně výdělečně činné je shodná s jeho bydlištěm a odpovídá adrese, na které se nacházejí nemovitosti zapsané na LV č. 1, přičemž tato skutečnost byla žalobkyni jako jeho manželce nepochybně známa. Jestliže proti tomuto využití nemovitostí nevznesla žádné námitky, lze důvodně předpokládat, že s ním souhlasila. V takovém případě podle § 270 odst. 2 insolvenčního zákona platí, že část společného jmění manželů, kterou dlužník použil

se souhlasem manžela k podnikání, spadá při vypořádání společného jmění manželů do majetkové podstaty dlužníka vždy.

4. K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku tak, že se zamítá žaloba, již se žalobkyně proti žalované domáhala vydání výtěžku zpeněžení spoluvlastnického podílu na nemovitostech zapsaných na LV č. 1 pro obec a katastrální území O. ve výši 1 119 642,86 Kč, jinak tento rozsudek změnil tak, že je žalovaná povinna vydat žalobkyni výtěžek zpeněžení spoluvlastnického podílu na nemovitostech zapsaných na LV č. 2 pro obec a katastrální území O. ve výši 5 075 500 Kč a ve výši 1 005 500 Kč (první výrok). Zároveň rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý a třetí výrok).

5. Šlo přitom již o druhé rozhodnutí odvolacího soudu poté, co Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 29. 6. 2022, sen. zn. [29 ICdo 97/2020](#), zrušil rozsudek ze dne 14. 11. 2019, č. j. 59 ICM 2113/2015, 101 VSPH 560/2019-122 (KSPA 59 INS 11383/2010), kterým odvolací soud k odvolání žalobkyně potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku.

6. Nejvyšší soud přitom dospěl k závěru, že odvolací soud se řídil nesprávným názorem, že k nastolení účinků dle § 274 insolvenčního zákona postačí, že insolvenční správce sepiše majetek ve společném jmění dlužníka a jeho (bývalého nebo současného) manžela do majetkové podstaty, aniž dá při soupisu najevo, že tak činí právě z důvodu předlužení společného jmění dlužníka a jeho (bývalého nebo současného) manžela, a rovněž že nevěnoval ve skutkové rovině pozornost tomu, zda vlastní soupis nemovitostí do majetkové podstaty dlužníka dovozoval uzavřít, že šlo o soupis provedený podle § 274 insolvenčního zákona [že tato okolnost z něj byla seznatelná před případným uplynutím lhůty podle § 150 odst. 4 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“)].

7. Odvolací soud předeslal, že nemovitosti (včetně spoluvlastnických podílů dlužníka) byly po vydání odvoláním napadeného rozhodnutí insolvenčního soudu žalovanou zpeněženy, a to nemovitosti zapsané na LV č. 1 za celkovou kupní cenu 5 225 000 Kč a nemovitosti zapsané na LV č. 2 postupně dvěma kupními smlouvami za celkové kupní ceny 2 011 000 Kč a 10 151 000 Kč. Platí tedy, že žalobkyně se již nemůže domáhat vyloučení nemovitostí z majetkové podstaty, na což reagovala návrhem na připuštění změny žaloby podáním ze dne 5. 4. 2023. Tomuto návrhu odvolací soud vyhověl usnesením vydaným v průběhu odvolacího jednání konaného dne 20. 4. 2023.

8. Odvolací soud po doplnění dokazování – zejména soupisem majetkové podstaty dlužníka – uzavřel, že původní soupis ani jeho následné aktualizace neobsahují (v intencích závěrů Nejvyššího soudu) řádnou identifikaci právního důvodu soupisu sporných nemovitostí, které do něj byly pojaty. Podle odvolacího soudu tak ke dni 2. 5. 2015 (neboť usnesení o úpadku spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka nabylo právní moci dne 2. 5. 2012) nastala nevyvratitelná domněnka tzv. zákonného vypořádání společného jmění manželů (dlužníka a žalobkyně) ve smyslu § 150 odst. 4 obč. zák. Tato domněnka se však neuplatní ve vztahu ke všem sporným nemovitostem, konkrétně pak k nemovitostem zapsaným na LV č. 1, neboť dlužník využíval tyto nemovitosti ke své podnikatelské činnosti, přičemž žalobkyni byla tato skutečnost nepochybně známa a s tímto užíváním musela dát souhlas. Odvolací soud proto ve shodě s insolvenčním soudem dospěl k závěru, že nemovitosti zapsané na LV č. 1 byly (i v rozsahu jejich předmětných podílů) do majetkové podstaty dlužníka sepsány důvodně,

neboť tam náležely dle § 270 odst. 2 insolvenčního zákona. Žaloba ohledně jejich vyloučení z majetkové podstaty dlužníka tudíž nemůže být opodstatněná, a není tak důvodná ani žaloba o vydání výtěžku jejich zpeněžení.

9. Ohledně nemovitostí zapsaných na LV č. 2 však odvolací soud dovodil, že došlo k jejich vypořádání na podkladě zákonné nevyvratitelné domněnky podle § 150 odst. 4 obč. zák., neboť žádné důkazy, jež měly soudy k dispozici, nenasvědčovaly tomu, že by i tyto nemovitosti dlužník užíval k podnikatelské činnosti, a že tak mohly být sepsány do majetkové podstaty podle § 270 odst. 2 insolvenčního zákona. Žalovaná se přitom v řízení před insolvenčním soudem proti podané žalobě nebránila tvrzením, že dlužník i tyto nemovitosti používal se souhlasem žalobkyně ke své podnikatelské činnosti. Svá tvrzení v tomto směru (včetně příslušných důkazů) poprvé uvedla v odvolacím řízení ve vyjádření ze dne 1. 3. 2023. Jde ovšem o tvrzení a důkazy, k nimž v odvolacím řízení nelze přihlídnout, neboť byly soudu předestřeny v rozporu se zásadou neúplné apelace. Odvolací soud proto uzavřel, že žalobkyně se stala spoluvlastníkem nemovitostí zapsaných na LV č. 2 v rozsahu ideální $\frac{1}{2}$; náleží jí tedy $\frac{1}{2}$ výtěžku z jejich zpeněžení.

č. 43

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti rozsudku odvolacího soudu (podle obsahu dovolání proti části jeho prvního výroku, kterou bylo žalované uloženo vydat žalobkyni výtěžek zpeněžení spoluvlastnického podílu na nemovitostech zapsaných na LV č. 2) podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že dovolání závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Uplatňuje dovolací důvod spočívající v nesprávném právním posouzení věci a navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

11. Dovolatelka především uvádí, že ona i soudy obou stupňů sdílely názor, že majetek náležející do společného jmění manželů dlužníka a žalobkyně byl do majetkové podstaty sepsán pro předlužení společného jmění manželů. Argumentace obou účastníků se přitom vztahovala výhradně k aplikaci § 274 insolvenčního zákona. Žalovaná proto dříve neuplatňovala jiné důvody pro zařazení nemovitostí do soupisu majetkové podstaty, neboť je nepovažovala za významné. Až v rozhodnutí dovolacího soudu byl pro tuto věc přijat přelomový závěr, podle něhož byl tento právní názor označen za nesprávný. V důsledku toho nabyl na významu argument účelového určení nemovitostí k podnikání dlužníka a s tím související aplikace § 270 odst. 2 insolvenčního zákona. Dovolatelka proto ve svém podání ze dne 1. 3. 2023 uvedla relevantní tvrzení na podporu této nové argumentace a navrhla řadu důkazů. Odvolací soud však k těmto tvrzením a důkazům nepřihlédl s poukazem na § 119a a § 205a o. s. ř.

12. Argumentaci odvolacího soudu dovolatelka považuje za nesprávnou. V projednávané věci rozhodl insolvenční soud bez nařízení jednání podle § 115a o. s. ř.; účastníci řízení tedy nebyli poučeni podle § 119a odst. 1 o. s. ř. Odvolací soud měl proto podle dovolatelky přihlídnout k výjimce ze zásady neúplné apelace odvolacího řízení vyplývající z § 205a písm. e/ o. s. ř., což ale neučinil. Navíc odvolací soud v navazujícím odvolacím řízení sám znovu provedl důkazy, aniž účastníkům poskytl možnost reagovat na tuto zásadní změnu procesní a důkazní situace.

Dovolatelka je proto přesvědčena, že odvolací soud měl účastníkům umožnit argumentaci navazující na právní názor dovolacího soudu bez ohledu na to, že řízení probíhalo podle § 115a o. s. ř. Tím, že tak neučinil, zkrátil procesní práva účastníků.

13. Žalobkyně ve vyjádření uvedla, že otázku předestřenou dovoláním nemá za podstatnou. Žalovaná se nemůže dovolávat poučovací povinnosti soudu dle § 119a o. s. ř., když se sama dobrovolně vzdala ústního projednání věci. Navíc se žalovaná v rámci dovolání domáhá odlišného skutkového posouzení věci. Navrhuje proto, aby dovolání bylo odmítnuto.

III.

Přípustnost dovolání

14. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

15. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v dané věci.

16. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.).

17. Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 o. s. ř. pro řešení otázky týkající se uplatnění systému neúplné apelace v odvolacím řízení za situace, kdy soud ve věci samé rozhodl bez nařízení jednání, a účastníkům se tak nedostalo poučení dle § 119a odst. 1 o. s. ř. V posouzení této právní otázky jde o věc dovolacím soudem v daných souvislostech neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají.

19. Nejvyšší soud se proto dále zabýval – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

20. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

21. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

22. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou podstatná následující ustanovení občanského soudního řádu (v rozhodné podobě, tj. ve znění účinném již od 29. 5. 2015):

Podle § 115a o. s. ř. k projednání věci samé není třeba nařizovat jednání, jestliže ve věci lze rozhodnout jen na základě účastníky předložených listinných důkazů a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí.

Podle § 119a odst. 1 o. s. ř. před skončením jednání je předseda senátu povinen účastníky přítomné při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a. Ustanovení § 118b a § 175 odst. 4 část první věty za středníkem tím nejsou dotčena.

Podle § 118a o. s. ř. ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevyličil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy (odstavec 1). Má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vyličení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně podle odstavce 1 (odstavec 2).

Podle § 205a písm. e/ o. s. ř. skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1.

č. 43

23. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že smyslem poučení podle § 119a odst. 1 o. s. ř. je, ve vazbě na princip neúplné apelace v odvolacím řízení, poskytnout účastníkům ještě „poslední“ možnost ke splnění povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti v řízení před soudem prvního stupně. Při tomto poučení musí předseda senátu respektovat a účastníkům věc takto vysvětlit, že podle § 118b, 118c a 175 odst. 4 věty první o. s. ř. bylo řízení koncentrováno již dříve a že možnost uvést v těchto věcech nové skutečnosti a důkazy vyplývá jen z výjimek v těchto ustanoveních obsažených. Poučovací povinnost podle odstavce 1 směřuje jen vůči účastníkům, kteří jsou u jednání přítomni (osoby, které se jednání nezúčastnily, se toho, že jim nebylo poskytnuto poučení podle § 119a odst. 1 o. s. ř., mohou úspěšně dovolávat jen tehdy, kdyby soud jednal v jejich nepřítomnosti v rozporu s § 101 odst. 3 o. s. ř.), a jeho poskytnutí musí být uvedeno v protokolu o jednání. K řádné protokolaci tohoto úkonu soudu zpravidla postačuje, poznamená-li se v protokolu s odkazem na § 119a odst. 1 o. s. ř., včetně údaje o tom, zda a jak účastníci (jejich zástupci) na poučení reagovali. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2003, sp. zn. [29 Odo 715/2002](#).

24. Poučení podle § 119a odst. 1 o. s. ř. tak může směřovat jen vůči účastníkům přítomným při jednání (případně prostřednictvím jejich zástupců). A naopak nemůže být poskytnuto účastníkům nepřítomným u jednání, a to ani v případě, rozhoduje-li soud prvního stupně ve věci v souladu se zákonem bez nařízení jednání podle § 115a o. s. ř. (k tomu srov. obdobně rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 1. 2002, sen. zn. [11 Cmo 294/2001](#), uveřejněný pod číslem 61/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 20 Co 566/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 3, ročník 2004, pod číslem 50). Pouze v případě, že soud prvního stupně rozhodne ve věci po skončení jednání, aniž splní poučovací povinnost podle § 119a odst. 1 o. s. ř. (kterou splnit měl), může odvolatel (dle § 205a písm. e/ o. s. ř.) v odvolání uplatnit nové skutečnosti a nové důkazy bez jakéhokoliv omezení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2010, sp. zn. [21 Cdo 4069/2009](#)). Tento závěr přijala i komentářová literatura; srov. např. Šebek, R. § 205a [Omezení odvolacích důvodů]. In: Svoboda, K. a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 27.

25. Současně platí, že odvolací řízení je založeno na systému neúplné apelace. Ustanovení § 205a odst. 1 o. s. ř. obsahuje jednak obecný zákaz uvádění nových skutečností a důkazů v odvolání, a dále stanoví výjimky z tohoto zákazu. Nastane-li některá z výjimek uvedená v tomto zákonném ustanovení, jsou způsobilým odvolacím důvodem – a to v rozsahu, v jakém z těchto výjimek vyplývají – také skutkové a důkazní novoty (k tomu srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sp. zn. [33 Cdo 1226/2014](#)).

26. V poměrech projednávané věci dovolatelka zejména namítá, že všechny nemovitosti užíval dlužník v souvislosti s podnikáním, přičemž toto tvrzení neměl odvolací soud odmítnout s odkazem na § 205a o. s. ř.

27. Z výše shrnutých ustálených judikatorních závěrů nicméně vyplývá, že rozhodne-li soud se souhlasem účastníků ve věci bez jednání, neuplatní se poučovací povinnost soudu dle § 119a o. s. ř. Absence tohoto poučení v případě postupu podle § 115a o. s. ř. nebrání uplatnění systému neúplné apelace v odvolacím řízení.

28. I v tomto řízení insolvenční soud rozhodl ve věci bez nařízení jednání (v souladu s § 115a o. s. ř.); proto neměl (nemohl mít) povinnost dle § 119a o. s. ř. a z absence takového poučení potom nelze vyvozovat výjimku z principu neúplné apelace. Závěr odvolacího soudu, že k tvrzením dovolatelky ohledně účelového určení nemovitostí zapsaných na LV č. 2 nelze v odvolacím řízení přihlídnout, neboť tato tvrzení (i případné důkazní návrhy) mu byly předloženy v rozporu se zásadou neúplné apelace, je tak ve světle podaného výkladu správný. Nejvyšší soud nadto nemá pochyb, že v předmětném řízení nebyla dána ani jiná výjimka ve smyslu § 205a o. s. ř.

29. Na uvedeném nic nemění ani to, že odvolací soud v dané věci rozhodoval o odvolání proti rozsudku insolvenčního soudu opakovaně (po kasačním zásahu Nejvyššího soudu). Z žádného ustanovení občanského soudního řádu neplyne, že by se v takovém případě neuplatnil princip neúplné apelace.

30. Dovolatelka dále namítá, že odvolací soud neumožnil účastníkům reagovat na zásadní změnu procesní a důkazní situace v důsledku „přelomového“ kasačního rozhodnutí dovolacího soudu. Má za to, že účastníci nebyli soudem řádně poučeni podle § 118a odst. 2 o. s. ř., a tedy že jim nebyla dána možnost při změně právního posouzení uplatnit jiná skutková tvrzení a předložit další důkazní návrhy.

31. Z ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu vyplývá, že nebylo-li účastníku poskytnuto poučení ve smyslu § 118a o. s. ř., ač se tak mělo z objektivního hlediska stát, je řízení před soudem prvního stupně postiženo vadou. To platí i tehdy, měla-li absence takového poučení původ v jiném právním posouzení věci. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. [29 Cdo 1829/2011](#), uveřejněný pod číslem 59/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

32. Poučení dle § 118a odst. 2 o. s. ř. je poučením pro případ jiné (než účastníkem očekávané) právní kvalifikace věci. Jde např. o situaci, kdy je soud názoru, že požadované plnění není plněním podle smlouvy (jak očekává účastník), ze skutkového stavu věci však lze dovodit nárok na vydání bezdůvodného obohacení [k čemuž ale ještě chybí (v některých případech může chybět) vylíčení skutkových okolností případu ohledně výše bezdůvodného obohacení].

Srov. např. odstavec 18 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 3071/2018](#), uveřejněného v časopise Soudní judikatura, číslo 9, ročníku 2020, pod číslem 89.

33. O takový případ v dané věci zjevně nejde. Dovolatelka jako insolvenční správce je v tomto sporu žalovanou. Bylo proto na ní, aby již v řízení před insolvenčním soudem uvedla všechny argumenty, jimiž se chtěla bránit excindační žalobě. Žalobkyně již od počátku řízení (v žalobě) zpochybňovala správnost sepisu nemovitostí do majetkové podstaty dlužníka a poukazovala též na údajné formální nedostatky soupisu. Již v žalobě též uváděla, že dotčený majetek byl součástí nevypořádaného společného jmění manželů (žalobkyně a dlužníka). Co do právního posouzení věci se žalobkyně dovolávala uplatnění § 268 odst. 1 a 2 a § 274 insolvenčního zákona a § 150 odst. 4 obč. zák.

34. Z uvedeného plyne, že odvolací soud ani Nejvyšší soud (ve zrušujícím rozhodnutí) věc po právní stránce neposuzovaly jinak než insolvenční soud (stejně jako insolvenční soud se věcí zabývaly jen v mezích tvrzené nedůvodnosti soupisu nemovitostí do majetkové podstaty). Důvod postupovat ve vztahu k dovolatelce podle § 118a odst. 2 o. s. ř. tedy odvolací soud neměl. Pro účely posouzení správnosti závěru, zda byly nemovitosti důvodně sepsány do majetkové podstaty dlužníka, totiž doplnění rozhodných skutečností nebylo zapotřebí.

35. Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněné dovolací argumentace nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř. zamítl.

č. 44

Insolvenční dlužník se nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel v postavení zástavního věřitele ani tehdy, je-li ve smyslu § 1335 odst. 1 o. z. zástavou pohledávka zástavního dlužníka za insolvenčním dlužníkem (coby zástavním věřitelem).

Řízení o incidenční žalobě, kterou se insolvenční správce dlužníka (coby zástavního věřitele) domáhá vůči popírající oddělené insolvenční správce téhož dlužníka (coby poddlužníka ze zastavené pohledávky) určení pravosti a výše zajištěné pohledávky, insolvenční soud zastaví podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

č. 44

Incidenční spory (odporové spory), Podmínky řízení, Zástavní právo (o. z.), Podzástavní právo, Pohledávka přednostní

§ 9 IZ, § 14 IZ, § 15 IZ, § 16 IZ, § 40 IZ, § 159 odst. 1 písm. a) IZ, § 160 IZ, § 198 IZ, § 104 odst. 1 o. s. ř., § 1335 o. z.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2025, sen. zn. [29 ICdo 116/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:29.ICDO.116.2025.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně změnil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 3. 2025, sp. zn. 206 ICM 3401/2023, 106 VSPH 813/2024 (MSPH 95 INS 12575/2022), tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2024, sp. zn. 206 ICM 3401/2023, se mění tak, že se řízení zastavuje.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 10. 10. 2024, č. j. 206 ICM 3401/2023-20, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“):

1. Odmítl žalobu, kterou se žalobkyně (JUDr. Jiřina Lužová (dále jen „J. L.“), jako insolvenční správce dlužníka Sberbank CZ, a. s. v likvidaci (dále též jen „banka“) domáhala vůči žalované [JUDr. Kateřině Martínkové, LL.M., MBA (dále jen „K. M.“), jako oddělené insolvenční správce dlužníka] určení pravosti pohledávek ve výši 675 479,78 Kč (dílčí pohledávka č. 13) a 2 751 546,92 Kč (dílčí pohledávka č. 14), přihlášených přihláškou pohledávky P796 do insolvenčního řízení vedeného u insolvenčního soudu na majetek dlužníka (I. výrok).

2. Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (II. výrok).

2. Insolvenční soud – vycházejí z § 160 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že je pojmově vyloučeno, aby dlužník jako (zástavní) věřitel uplatňoval přihláškou pohledávky ve svém insolvenčním řízení. Žalobu proto odmítl jako podanou neoprávněnou osobou.

3. K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 13. 3. 2025, č. j. 206 ICM 3401/2023, 106 VSPH 813/2024-35 (MSPH 95 INS 12575/2022):

1. Potvrdil usnesení insolvenčního soudu (první výrok).

2. Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

4. Odvolací soud – vycházejí z § 9, § 14 odst. 1, § 160, § 165, § 173 a § 198 odst. 1 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

5. Práva a povinnosti náležející věřitelům nemůže vykonávat dlužník a naopak. Je proto vyloučeno, aby dlužník (respektive jeho insolvenční správce) uplatňoval (sám vůči sobě) pohledávky přihláškou. Toto právo náleží pouze věřitelům.

6. Procesní legitimace k podání přihlášky pohledávek proto dlužníku (ani jeho insolvenčnímu správci) nesvědčí. Na místě je tedy odmítnout žalobu podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona jako podanou neoprávněnou osobou.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

Může insolvenční správce dlužníka vystupovat zároveň v postavení (zástavního) věřitele tohoto dlužníka v souladu s hmotným právem a podat přihlášku (podmíněně) pohledávky?

Může tedy insolvenční správce svým jménem uplatnit pohledávku ve prospěch majetkové podstaty dlužníka proti pohledávce (prostředkům) na bankovním účtu vedeném tímto dlužníkem?

Z pohledu hmotného práva jde o posouzení, zda se v insolvenčním řízení prosadí pravidlo uvedené v § 1335 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“).

8. Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

9. Dovolatelka je přesvědčena, že jí svědčí aktivní legitimace k podání přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení. Dovojuje, že má-li zástavní věřitel právo podat žalobu proti poddlužníku, pak je logické, že má i aktivní legitimaci k přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení poddlužníka. V té souvislosti odkazuje na důvodovou zprávu k občanskému zákoníku (vládní návrh zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období 2010-2013 jako tisk č. 362), na komentářovou literaturu a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. [29 Odo 820/2001](#) [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 76/2004 Sb. rozh. obč., který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

10. Skutečnost, že banka vystupuje současně jako zástavní věřitel, poddlužník i insolvenční dlužník, je dána pouze shodou okolností, kterou nelze ospravedlnit popření práva banky na uplatnění pohledávky v postavení zástavního věřitele. Nelze připustit, aby právo banky jako zástavního věřitele nemohlo být v insolvenčním řízení uspokojitelné obdobně jako jiné podmíněné pohledávky, jestliže nesporně existuje, bylo by vynutitelné nebýt probíhajícího insolvenčního řízení, jeho uplatnění insolvenční zákon nevylučuje a je v souladu se zásadami insolvenčního řízení.

11. Faktickým důsledkem opačného postupu by bylo zvýhodnění dlužníka z úvěrové smlouvy, který je v prodlení s plněním svých závazků a je přihlášen coby věřitel pohledávky ze zastaveného účtu, jestliže úvěrová pohledávka nebude vymahatelná pro nedostatek majetku úvěrového dlužníka. V takovém případě by byl úvěrový dlužník uspokojován v rámci rozvrhu bez ohledu na to, zda svůj dluh vůči bance splní a plnění ostatním věřitelům by se snížilo o zůstatek na (běžném) účtu úvěrového dlužníka.

III.

Přípustnost dovolání

12. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

13. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

15. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

16. Pro právní posouzení věci jsou rozhodující následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

17. Dne 20. 9. 2021 uzavřela banka se společností SW-MOTECH s. r. o. (dále jen „společnost S“) smlouvu o úvěru, na jejímž základě poskytla banka společnosti S úvěr ve výši 466 000 EUR.

18. Zástavní smlouvou z téhož dne bylo splnění dluhu zajištěno zřízením zástavního práva banky k pohledávce společnosti S z běžného účtu vedeného bankou ve výši zůstatku na tomto běžném účtu.

19. Usnesením ze dne 26. 8. 2022 zjistil insolvenční soud úpadek banky a prohlásil konkurs na její majetek a ustanovil žalobkyni insolvenční správkyní banky.

20. Dne 26. 10. 2022 přihlásila žalobkyně do insolvenčního řízení vedeného na majetek banky mimo jiné i předmětné pohledávky (dílčí pohledávky č. 13 a č. 14) jako vázané na podmínku, že společnost S řádně a včas nesplní dluh z úvěrové smlouvy.

21. Usnesením ze dne 12. 6. 2023 insolvenční soud ustanovil žalovanou oddělenou insolvenční správkyní banky, a to (mimo jiné) i pro přezkum pohledávky P796.

22. Na zvláštním přezkumném jednání, jež se konalo dne 27. 9. 2023, popřela žalovaná dílčí pohledávky č. 13 a č. 14 co do pravosti i výše.

23. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou ve shora ustaveném skutkovém rámci rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a občanského soudního řádu:

§ 9 (insolvenčního zákona)

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou

- a/ insolvenční soud,
- b/ dlužník,
- c/ věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,
- d/ insolvenční správce, popřípadě další správce,
- (...)

§ 14 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

(...)

§ 15 (insolvenčního zákona)

Nejde-li o přihlášené věřitele, jsou jiné osoby uplatňující své právo v insolvenčním řízení účastníky tohoto řízení jen pro dobu, po kterou insolvenční soud o tomto právu jedná a rozhoduje.

§ 16 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak.

(...)

§ 40 (insolvenčního zákona)

(...)

(3) Insolvenční správce jedná svým jménem na účet dlužníka, pokud na něho přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Označuje se způsobem, z něhož je patrné, že tak činí při výkonu funkce insolvenčního správce; součástí jeho označení je i nezaměnitelné označení dlužníka, s jehož majetkovou podstatou nakládá.

(4) Jednáním podle odstavce 3 jsou zejména právní úkony, jimiž insolvenční správce zpeněžuje majetkovou podstatu nebo s ní jinak nakládá, a jeho úkony v incidenčních sporech, jakož i v dalších sporech, kterých se účastní místo dlužníka.

(...)

§ 160 (insolvenčního zákona)

(1) Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.

(...)

(4) Žalobu podanou podle odstavce 1 opožděně nebo osobou, která k tomu nebyla oprávněna, insolvenční soud odmítne. Stejně postupuje, má-li žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat.

(5) Brání-li projednání žaloby podle odstavce 1 nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, nebo který se nepodařilo odstranit, insolvenční soud řízení o této žalobě zastaví.

§ 198 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy

o přezkumu podle § 410 odst. 3 písm. a/; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2 nebo § 410 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.

(...)

§ 1335 (o. z.)

(1) Zastavit lze pohledávku, kterou lze postoupit jinému. Je-li zástavou pohledávka zástavního dlužníka za zástavním věřitelem, pohledávka a dluh nezanikají splynutím osoby věřitele a dlužníka.

(...)

§ 104 (o. s. ř.)

(1) Jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

(...)

24. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka (26. 8. 2022) a později nedoznala změn. S přihlédnutím k části první článku II (Přechodná ustanovení) bodu 1. zákona č. 252/2024 Sb. se přitom pro dané insolvenční řízení (a spory jím vyvolané) uplatní i v době od 1. 10. 2024 insolvenční zákon ve znění účinném do 30. 9. 2024) [s výjimkou nastavenou pro § 75 a § 109 odst. 1 písm. c/ a § 412a odst. 3 insolvenčního zákona v části první článku II (Přechodná ustanovení) bodu 2. a 3. zákona č. 252/2024 Sb.].

25. Ustanovení § 1335 odst. 1 o. z. v citované (rozhodné) podobě platilo již v době uzavření zástavní smlouvy (20. 9. 2021) a později rovněž nedoznalo změn. Ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. platí v nezměněné podobě od podání žaloby v této věci (od 27. 10. 2023).

26. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřené právní otázce následující závěry:

27. Již z textu § 14 odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá (i se zohledněním pravidla obsaženého v § 15 insolvenčního zákona) okruh účastníků insolvenčního řízení, jimiž jsou na jedné straně dlužník a na straně druhé věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku. Odtud je především zjevné, že přihláška pohledávky coby procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení (§ 2 písm. h/ insolvenčního zákona), není procesním nástrojem, na jehož účincích v insolvenčním řízení by mohla nebo měla jakkoliv participovat osoba,

která se onoho řízení účastní jako dlužník (srov. shodně odstavec 50 odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2023, sp. zn. [29 Cdo 1570/2022](#), uveřejněného pod číslem 96/2023 Sb. rozh. obč.). K tomu lze doplnit, že není-li dlužník osobou, jež by mohla (měla) jakkoli participovat na účincích spojených s podáním přihlášky pohledávky, pak přirozeně zároveň platí, že rovněž není osobou, jež by tento nástroj mohla sama použít (jeho užití dlužníku nepřísluší).

28. Řečené platí i pro pohledávky, jež věřitelé (dlužníka) uplatňují v insolvenčním řízení jinak než podáním přihlášky (srov. ke kategorizaci pohledávek uplatňovaných v insolvenčním řízení např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. [29 NSČR 16/2011](#), uveřejněného pod číslem 54/2012 Sb. rozh. obč.). Insolvenční dlužník tudíž nemůže v insolvenčním řízení vystupovat zároveň jako svůj vlastní věřitel.

Č. 44

29. Budiž uvedeno, že povahu (charakter) žaloby má nejen návrh oprávněné osoby na zahájení incidenčního sporu podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu (§ 160 odst. 1 část věty za středníkem insolvenčního zákona), nýbrž i (již) samotná přihláška pohledávky (věřitelem); srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2019, sen. zn. [29 ICdo 133/2018](#), nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sen. zn. [29 ICdo 137/2021](#).

30. Na závěr, podle kterého se dlužník nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel, nemá vliv ani hmotněprávní úprava zastavení pohledávky promítnutá v textu § 1335 o. z. K významu tam obsaženého pravidla srov. v literatuře např. výklad podaný k předmětnému ustanovení v díle Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. V něm se na dané téma uvádí, že:

„Druhá věta § 1335 odst. 1 (o. z.) odpovídá na otázku, zda může zástavní věřitel vzít do zástavy pohledávku, které odpovídá jeho vlastní dluh (*pignus indebiti*). Na první pohled se případ jeví paradoxním – jaký smysl by mělo použít protipohledávku jen jako zajišťovací prostředek vlastní pohledávky, když lze stejného efektu dosáhnout pohodlněji a jistěji započtením? Nesmíme však zapomenout, že započtení není vždy možné – například se nemusí jednat o pohledávky stejného druhu, může chybět znak vzájemnosti (zástavní dlužník může zajišťovat pohledávku jiné osoby), započtení může být vyloučeno z důvodu nedostatku likvidity [§ 1987 odst. 2 (o. z.)], nebo s ohledem na promlčení pohledávky [§ 1989 odst. 1 (o. z.)].

Komentované pravidlo zajišťuje, že když zástavní věřitel, který je dlužníkem zastavené pohledávky, je rovněž jejím věřitelem (nebo se jím v době trvání zástavního práva stane), nedojde splynutím k zániku pohledávky ani dluhu; jde o speciální pravidlo vůči § 1993 odst. 1 (o. z.). Praktickým příkladem je zastavení pohledávky klienta z bankovního účtu, který vede banka (poddlužník), vůči té samé bance (zástavnímu věřiteli). V praxi je například časté, že když stavební spořitelna poskytne překlenovací úvěr, zajistí jej zástavním právem k pohledávce na výplatu doposud uspořené částky.“

31. Takto pojatá hmotněprávní úprava však ani v mimoinsolvenčních poměrech neslouží (nemůže sloužit) tomu, aby banka coby zástavní věřitel, která je dlužníkem ze zastavené pohledávky [zástavní dlužník je věřitelem banky a banka je jeho dlužníkem (tedy

poddlužníkem)], realizovala zástavní právo v rámci občanského soudního řízení sporného tím způsobem, že se jako žalobce (hmotněprávně osobní a zástavní věřitel) bude domáhat úhrady zastavené pohledávky (za účelem uspokojení zástavou zajištěného dluhu, který má vůči osobnímu dlužníku, jenž je i dlužníkem zástavním) sama po sobě v postavení žalovaného (hmotněprávně v postavení poddlužníka), byť jinak (kdyby zástavní věřitel byl osobou odlišnou od poddlužníka) by šlo o správný postup (k tomu srov. obdobně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2018, sp. zn. [29 Cdo 2772/2016](#), uveřejněného pod číslem 72/2019 Sb. rozh. obč.).

32. V mimoinsolvenčních poměrech v občanském soudním řízení sporném nemůže být (z povahy věci) žalobcem i žalovaným stejná osoba; srov. k tomu např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2001, sp. zn. [20 Cdo 1921/99](#), uveřejněného pod číslem 24/2002 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 24/2002“). Na tomto závěru není důvod čehokoli měnit ani v poměrech insolvenčních (kde věřitelovu žalobu nahrazuje přihláška).

33. Závěr odvolacího soudu, podle kterého je vyloučeno, aby dlužník (hmotněprávně v postavení poddlužníka) vystupoval ve vlastním insolvenčním řízení současně jako svůj vlastní věřitel (hmotněprávně v postavení zástavního věřitele), je tedy správný.

34. O tom, že jako žalobce i žalovaný vystupuje v předmětném incidenčním sporu jeden a týž subjekt, nemá Nejvyšší soud pochyb ani u vědomí faktu, že majetkovou podstatu dlužníka tu „na dlužnické straně“ (na straně dlužníka coby poddlužníka) formálně „hájí“ oddělená insolvenční správkyne K. M., která popřela „pohledávku dlužníka vůči sobě samému“, a „na věřitelské straně“ (na straně dlužníka coby zástavního věřitele) pohledávku formálně „uplatňuje“ insolvenční správkyne J. L., která přihlásila „pohledávku dlužníka vůči sobě samému“. Pro obě sporné strany totiž platí, že obě správkyne jednají sice svým (odlišným) jménem, leč shodně vždy na účet dlužníka (srov. § 40 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona a v judikatuře např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2025, sen. zn. [29 NSČR 64/2024](#)).

35. Oba soudy nicméně pochybily v tom, že závěr, že dlužník nemůže vystupovat ve vlastním insolvenčním řízení současně jako svůj vlastní věřitel, měly za důvod pro odmítnutí incidenční žaloby (podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona) jako podané osobou, která k tomu nebyla oprávněna.

36. To, že ve sporu vystupuje jako žalobce i žalovaný stejný subjekt (zde rozdílné fyzické osoby, které ale vždy jednají „na účet“ stejného dlužníka), však způsobuje neodstranitelný nedostatek jedné z podmínek řízení ve smyslu § 104 odst. 1 o. s. ř. (srov. shodně opět důvody [R 24/2002](#)), jenž vede k zastavení řízení o podané žalobě (§ 160 odst. 5 insolvenčního zákona).

37. Nejvyšší soudu tudíž uzavírá (dílčí závěry přijaté shora shrnuje tak), že:

1. Insolvenční dlužník se nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel v postavení zástavního věřitele, ani tehdy, je-li ve smyslu § 1335 odst. 1 o. z. zástavou pohledávka zástavního dlužníka za insolvenčním dlužníkem (coby zástavním věřitelem).

2. Řízení o incidenční žalobě, kterou se insolvenční správkyň dlužníka (coby zástavního věřitele) domáhá vůči popírající oddělené insolvenční správkyňi téhož dlužníka (coby poddlužníka ze zastavené pohledávky) určení pravosti a výše zajištěné pohledávky, insolvenční soud zastaví podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

38. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), změnil napadené rozhodnutí podle § 243d odst. 1 písm. b/ o. s. ř., když odvolací soud formálně rozhodl nesprávně a dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout. Ke změně přikročil Nejvyšší soud v tom duchu, že odmítnutí žaloby podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona změnil na zastavení řízení o žalobě podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona (ve spojení s § 104 odst. 1 o. s. ř.).

č. 45

Při zvažování, zda je trestní řízení pro poškozeného, jenž po zahájení trestního stíhání vůči obviněnému uplatnil nárok na náhradu újmy, nepřiměřeně dlouhé, a zda je proto dán nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí zákona č. 82/1998 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), soud zohledňuje až dobu od uplatnění nároku na náhradu újmy.

Odvolání daru (o. z.), Odvolání daru pro nouzi (o. z.) [Odvolání daru (o. z.)]

§ 2068 o. z., § 1 zákona č. 110/2006 Sb.

č. 45

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 08. 10. 2025, sp. zn. [31 Cdo 1434/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:31.CDO.1434.2025.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 70 Co 292/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se domáhal po žalované zaplacení částky 160 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou mu v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 7 T 107/2019, dále jen „posuzované řízení“, v němž žalobce vystupoval jako osoba poškozená.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 28. 7. 2023, č. j. 43 C 9/2023-198, rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 7 500 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I), dále žalobu v části, již se žalobce domáhal, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci 152 500 Kč s úrokem z prodlení v zákonné výši z částky 200 000 Kč od 26. 9. 2022 do 18. 1. 2023 a z částky 160 000 Kč od 19. 1. 2023 do zaplacení, zamítl (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III).

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku II o věci samé co do částky 4 447 Kč změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 4 447 Kč, jinak rozsudek soudu prvního stupně v tomto výroku potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

4. Soud prvního stupně vyšel z následujících zjištění:

a. Usnesením ze dne 6. 5. 2019 bylo zahájeno trestní stíhání L. T., a to na základě trestního oznámení žalobce (poškozeného v trestní věci) podaného dne 17. 1. 2019.

Dne 14. 5. 2019 byl Policii České republiky doručen přípis právního zástupce žalobce obsahující uplatnění nároku na náhradu škody vůči obviněné. Dne 4. 7. 2019 byl Obvodnímu státnímu zastupitelství předložen návrh na podání obžaloby proti obviněné, obžaloba byla u Obvodního soudu pro Prahu 1 podána dne 23. 8. 2019.

b. Dne 29. 8. 2019 vydal Obvodní soud pro Prahu 1 v řízení vedeném pod sp. zn. 7 T 107/2019 trestní příkaz, tento byl obžalované doručen dne 11. 9. 2019. Dne 21. 10. 2019 se konalo hlavní líčení, ke kterému se obžalovaná nedostavila. Hlavní líčení tak bylo odročeno na neurčito za účelem zajištění účasti obžalované. Dne 24. 10. 2019 byl vydán příkaz k zatčení obžalované. Dne 7. 11. 2019 byl sepsán protokol o výslechu obžalované. Dne 20. 11. 2019 se konalo hlavní líčení, na kterém byl vyhlášen rozsudek, kterým byla obžalovaná uznána vinnou, byl jí uložen trest odnětí svobody v trvání dvou let a současně jí byla uložena povinnost nahradit poškozenému (v této věci žalobci) M. Š. částku 327 000 Kč.

c. Obžalovaná se dne 10. 1. 2020 prostřednictvím svého právního zástupce proti rozsudku odvolala. Dne 18. 2. 2020 se konalo před odvolacím trestním soudem neveřejné zasedání, na kterém bylo vyhlášeno usnesení, kterým byl napadený rozsudek zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

d. Dne 24. 3. 2020 Obvodní soud pro Prahu 1 přibral MUDr. Vlastimila Tichého, soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví o určení výše nemajetkové újmy na zdraví, k podání znaleckého posudku. Po e-mailové komunikaci Obvodního soudu pro Prahu 1 se znalcem byl dne 11. 8. 2020 soud MUDr. Tichým znalecký posudek předložen. Dne 14. 9. 2020 se konalo hlavní líčení, které bylo odročeno za účelem předvolání zpracovatele posudku na 12. 10. 2020. Z hlavního líčení v tomto termínu i následných dalších dvou termínů odročeného hlavního líčení se znalec omluvil pro kolizi s jinými jednáními. Hlavní líčení bylo odročeno na 11. 11. 2020, z důvodu pracovní neschopnosti obžalované poté odročeno na 9. 12. 2020, následná omluva obhájce obžalované pro kolizi nebyla soudem akceptována. Dne 9. 12. 2020 proběhlo hlavní líčení, na kterém byl vyslechnut znalec MUDr. Tichý, byl vyhlášen rozsudek, kterým byla obžalovaná uznána vinnou, a byl jí uložen trest odnětí svobody v trvání dvou let. Rovněž jí byla uložena povinnost nahradit žalobci částku 327 000 Kč.

e. Dne 28. 12. 2020 obžalovaná podala proti rozsudku odvolání, které následně odůvodnila. Dne 17. 2. 2021 se konalo veřejné zasedání u Městského soudu v Praze, na kterém byl vyhlášen rozsudek, kterým byl napadený rozsudek zrušen ve výroku o trestu a výroku o přiznání nemajetkové újmy a bylo znovu rozhodnuto tak, že se obžalovaná při nezměněném výroku o vině přečinu křivého obvinění, přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku odsuzuje k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Zároveň byla obžalované uložena povinnost zaplatit žalobci nemajetkovou újmu ve výši 200 000 Kč, se zbytkem nároku byl žalobce odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Rozsudek nabyl právní moci a vykonatelnosti dne 17. 2. 2021.

f. Dne 12. 5. 2021 podala odsouzená proti rozsudku Městského soudu v Praze dovolání.

g. Dne 18. 5. 2021 Obvodní soud pro Prahu 1 vydal usnesení, kterým uložil odsouzené nahradit žalobci náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení. Žalobce i odsouzená podali proti usnesení stížnost. Dne 29. 6. 2021 Městský soud rozhodl unesením tak, že napadené usnesení zrušil a soudu prvního stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

h. Dne 15. 7. 2021 byl spis předložen Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání. Dne 25. 8. 2021 se konalo neveřejné zasedání, na kterém bylo vyhlášeno usnesení, kterým byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2021 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 9. 12. 2020, byla rovněž zrušena další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 1, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Spis byl vrácen Obvodnímu soudu pro Prahu 1 dne 27. 9. 2021.

i. Z hlavního líčení nařízeného na den 20. 10. 2021 se omluvil předvolaný znalec MUDr. Tichý. Z hlavního líčení nařízeného na den 15. 11. 2021 se téhož dne omluvila obžalovaná s tím, že současně zaslala lékařskou zprávu, hlavní líčení se konalo a bylo odročeno na 8. 12. 2021 za účelem zajištění účasti obžalované, dokončení jednání podle obecných zásad, předně čtení znaleckého posudku a výsledku znalce. Dne 15. 11. 2021 byl vyslechnut znalec mimo hlavní líčení. Dne 15. 11. 2021 požádal právní zástupce obžalované o odročení hlavního líčení. Opatřením ze dne 26. 11. 2021 byl přibrán doc. MUDr. Evžen Hrnčíř, CSc., MBA, k podání znaleckého posudku, který byl soudu doručen dne 12. 1. 2022. Dne 24. 1. 2022 byl na hlavním líčení vyhlášen rozsudek, kterým byla obžalovaná uznána vinnou, byl jí uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Žalobce byl odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

j. Proti rozsudku podal odvolání žalobce, obžalovaná i Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1. Dne 13. 4. 2022 byl na veřejném zasedání, odročeném ze dne 6. 4. 2022, vyhlášen Městským soudem v Praze rozsudek, kterým byl napadený rozsudek zrušen v celém rozsahu a bylo znovu rozhodnuto tak, že obžalovaná byla uznána vinnou, byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 24 měsíců. Obžalované byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 200 000 Kč. Se zbytkem svého nároku byl žalobce odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Dne 27. 4. 2022 požádala soudkyně odvolacího soudu o prodloužení lhůty k vypracování rozhodnutí, spis byl následně vrácen Obvodnímu soudu pro Prahu 1 dne 17. 5. 2022. Rozsudek nabyl právní moci a vykonatelnosti dnem 13. 4. 2022.

k. Usnesením ze dne 21. 6. 2022 byla odsouzené uložena povinnost nahradit žalobci náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení ve výši 132 374 Kč. Dne 20. 6. 2022 podala odsouzená proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 4. 2022 dovolání. Ve věci bylo podáno dovolání rovněž dalším obhájcem odsouzené JUDr. Polákem a rovněž tak dne 20. 7. 2022 JUDr. Tomášem Kaiserem. Do usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 podal žalobce i odsouzená stížnost. Dne 21. 7. 2022 se konalo u Městského soudu v Praze neveřejné zasedání,

na kterém bylo napadené usnesení zrušeno a soudu prvního stupně bylo uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

l. Dne 4. 10. 2022 byl spis předložen Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání. Dne 21. 10. 2022 byl spis vrácen Nejvyšším soudem Obvodnímu soudu pro Prahu 1 bez meritorního rozhodnutí. Dne 21. 11. 2022 vydal Obvodní soud pro Prahu 1 usnesení, kterým uložil odsouzené povinnost nahradit žalobci náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení v celkové výši 102 850 Kč. Proti usnesení podal stížnost žalobce i odsouzená. Dne 12. 12. 2022 byl spis předložen Nejvyššímu soudu. Spis byl následně zapůjčen žalované, a to dne 11. 1. 2023. Vracen Nejvyššímu soudu byl dne 19. 1. 2023. Dne 28. 2. 2023 proběhlo u Nejvyššího soudu neveřejné zasedání, na kterém bylo vyhlášeno usnesení, kterým byl částečně zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 4. 2022, a to ve výroku, jímž byla odsouzené uložena povinnost zaplatit žalobci jako náhradu za ztížení společenského uplatnění částku 200 000 Kč a jímž byl žalobce se zbytkem svého nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Dále byla zrušena další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Žalobce byl rovněž odkázán s uplatněným nárokem na náhradu za ztížení společenského uplatnění na řízení ve věcech občanskoprávních.

m. Po vrácení spisu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1 a rozeslání rozhodnutí Nejvyššího soudu účastníkům řízení byl spis dne 13. 4. 2023 předložen Městskému soudu v Praze, u kterého proběhlo dne 20. 4. 2023 neveřejné zasedání, na kterém bylo napadené usnesení zrušeno a znovu rozhodnuto tak, že odsouzené byla uložena povinnost nahradit žalobci náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení v celkové výši 27 951 Kč. Spis byl vrácen Obvodnímu soudu pro Prahu 1 dne 27. 4. 2023. Dne 18. 5. 2023 požádal Obvodní soud pro Prahu 2 o zapůjčení spisu.

n. Žalobce opakovaně urgoval Obvodní soud pro Prahu 1 v trestní věci, aby byly odstraněny průtahy ve věci rozhodnutí o návrhu na uložení povinnosti odsouzené nahradit náklady řízení vzniklé žalobci přibráním zmocněnce.

o. Dne 9. 6. 2023 podal žalobce ústavní stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2023, sp. zn. 9 To 134/2023, a proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, č. j. [8 Tdo 1157/2022-885](#).

5. Soud prvního stupně vyšel dále ze zjištění, že žalobce uplatnil svůj nárok na přiměřené zadostiučinění nemajetkové újmy u žalované dne 25. 7. 2022, žalovaná žalobci přiznala zadostiučinění ve výši 40 000 Kč.

6. Po právní stránce soud prvního stupně uzavřel, že v posuzovaném řízení došlo k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v celkově nepřiměřené délce posuzovaného řízení. Vznik újmy ostatně dovodila i sama žalovaná. Dle soudu prvního stupně nesprávný úřední postup dosahuje již takové intenzity, že je namístě přiznat finanční zadostiučinění, neboť je dána i existence příčinné souvislosti mezi uvedeným nesprávným úředním postupem a újmou žalobce. Za počátek posuzovaného řízení ve vztahu k žalobci je třeba považovat den 14. 5. 2019, soud prvního stupně při posuzování přiměřenosti délky předmětného trestního

stíhání obviněné nepřihlížel k fázi trestního řízení, která předcházela zahájení trestního stíhání obviněné. S ohledem na skutečnost, že posuzované řízení není skončené, posuzoval soud prvního stupně délku řízení do data vyhlášení svého rozsudku, tj. do 28. 7. 2023. Posuzované řízení tak trvalo 4 roky a 2 měsíce, za přiměřenou částku odškodnění za jeden rok považoval částku 15 000 Kč, přičemž za první dva roky tuto částku snížil na polovinu a výpočtem dospěl soud prvního stupně k základní částce 47 500 Kč.

7. Po skutkové stránce byla dle soudu prvního stupně věc mírně složitější, a to především z důvodu vypracování dvou znaleckých posudků. Po stránce hmotněprávní pak soud prvního stupně hodnotil věc jako standardně složitou, neboť orgány činné v trestním řízení posuzovaly otázku naplnění skutkové podstaty trestného činu, pro nějž byla obviněná stíhána. Jako standardně složitou hodnotil věc i po stránce procesní, neboť v průběhu posuzovaného řízení byla vydána standardní procesní rozhodnutí, která nijak svým počtem nepřevyšovala počet v průměrném trestním řízení. Z důvodu složitosti tedy soud prvního stupně nepřistoupil ke korekci základní částky, v souhrnu hodnotil věc jako standardně složitou. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [30 Cdo 2715/2019](#) dospěl dále k závěru, že posuzované řízení mělo pro žalobce standardní význam, neboť šlo o adhezní řízení. Žalobce zároveň netvrdil žádné jednotlivé okolnosti konkrétního případu, např. věk nebo svůj zdravotní stav, které by měly vést ke zvýšení základní částky. Postup žalobce v posuzovaném řízení pak hodnotil soud prvního stupně tak, že se na délce řízení nepodílel ani pozitivně ani negativně. Žalobce vystupoval v řízení aktivně, jako účelná se však soudu prvního stupně nejevila jeho podání týkající se návrhu na uložení povinnosti odsouzené nahradit náklady řízení vzniklé mu přibráním zmocněnce, když ve věci nedocházelo k průtahům. Soud prvního stupně tedy neshledal důvod k modifikaci základní částky ani na základě tohoto kritéria. Pokud se konečně týká kritéria postupu soudů, nezaznamenal soud prvního stupně v posuzovaném řízení průtahy, resp. období nečinnosti. Podle soudu prvního stupně postupovaly orgány činné v trestním řízení plynule a činily příslušné úkony v přiměřených lhůtách, na druhou stranu postup soudu prvního stupně v trestní věci nelze rozhodně dle soudu prvního stupně považovat za koncentrovaný, rozhodnutí soudu prvního stupně v posuzovaném řízení bylo opakovaně rušeno soudem odvolacím, případně soudem dovolacím.

8. Soud prvního stupně tedy neshledal důvod pro modifikaci základní částky 47 500 Kč za posuzované řízení dlouhé 4 roky a 2 měsíce. S ohledem na plnění žalované ve výši 40 000 Kč přiznal žalobci částku 7 500 Kč, výrokem II soud prvního stupně zamítl žalobu co do požadovaného úroku z prodlení. Pokud totiž žalovaná plnila žalobci částku 40 000 Kč, jejíž výše odpovídá částce, již by žalobci přiznal i soud prvního stupně, v době, kdy neuplynula šestiměsíční lhůta stanovená v § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „Odpšk“, nevzniklo žalobci dle soudu prvního stupně právo na úroky z prodlení, a to ani z částky, která je soudem prvního stupně žalobci přiznána z důvodu plynutí času a pokračování posuzovaného řízení. S námitkou protiústavnosti šestiměsíční lhůty k plnění vznesenou žalobcem se soud prvního stupně neztotožnil.

9. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Dle odvolacího soudu soud prvního stupně správně za počátek posuzovaného řízení považoval okamžik uplatnění nároku

na náhradu škody žalobcem (dne 14. 5. 2019). Samotným podáním trestního oznámení žalobce dle odvolacího soudu nárok neuplatnil, teprve od okamžiku, kdy začal uplatňovat svá práva jako poškozený, je možné uvažovat o tom, že byl v nejistotě ohledně výsledku adhezního řízení. Odvolací soud se ztotožnil s vyšší základní částky zadostiučinění 15 000 Kč, dle odvolacího soudu řízení netrvalo tak dlouho, aby byl důvod vycházet z vyšší částky. Ve vztahu k žalobci není posuzované řízení dosud skončeno, stále probíhá řízení o jeho ústavní stížnosti. K datu rozhodnutí odvolacího soudu tak řízení trvalo 4 roky, 5 měsíců a 17 dní, základní částka činí 51 947 Kč.

10. Odvolací soud dále nepřisvědčil námitce žalobce, že závěry přijaté ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Sb. rozh. obč.“) pod č. 58/2011, dále jen „Stanovisko“, jsou již s ohledem na současnou ekonomickou situaci v České republice překonány.

č. 45

11. Se závěrem soudu prvního stupně, že není důvod k modifikaci základní částky dle kritérií v § 31a odst. 3 Odpšk, se odvolací soud neztotožnil. Odvolací soud shledal, že z hlediska skutkového šlo o řízení složité, kdy v posuzovaném řízení byly k podání posudku přibráni dva znalci. Dle odvolacího soudu šlo i o řízení procesně složité, ve věci rozhodovaly všechny tři stupně soustavy obecných soudů, v současné době je vedeno řízení i před Ústavním soudem. Z důvodu složitosti řízení přistoupil ke snížení základní částky o 20 %. Z hlediska jednání poškozeného odvolací soud neshledal důvod k modifikaci základní částky, na straně žalobce nebyl zjištěn žádný podíl na délce řízení. Na základě zhodnocení kritéria postupu orgánu veřejné moci odvolací soud přistoupil ke zvýšení základní částky o 20 %, neboť opakované rušení rozsudků v posuzované věci mělo na délku řízení zcela zásadní vliv. Co se týče průtahů v řízení, odvolací soud se shoduje se soudem prvního stupně, že průtahy v důsledku nečinnosti soudu v posuzovaném řízení shledány nebyly. Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně nevyplývá, že by postup při rozhodování o odměně zmocněnce měl negativní vliv na délku celého řízení. Rozhodnutí o odměně zmocněnce není hlavním účelem trestního řízení, není ani hlavním nárokem poškozeného, pokud se negativně nepromítlo do celkové délky řízení, není důvod pro to zohledňovat je při úvaze o výši základní částky nemajetkové újmy. Co se týče významu řízení pro poškozeného, nejde dle odvolacího soudu o řízení, s nímž by byl dle Stanoviska spojen vyšší význam řízení. Význam posuzovaného řízení o náhradu škody shledal odvolací soud shodně se soudem prvního stupně standardním, základní částku odškodnění na základě tohoto kritéria proto ani nesnížil, ani nezvýšil.

12. Odvolací soud z výše uvedených důvodů snížil základní částku o 20 % z důvodu složitosti řízení, zvýšil základní částku o 20 % z důvodu nekoncentrovaného postupu soudu, výsledné odškodnění stanovil ve výši 51 947 Kč. Jelikož částka 40 000 Kč byla již žalobci vyplacena žalovanou v rámci předběžného projednání nároku, částka 7 500 Kč mu byla přiznána soudem prvního stupně, zbývá k doplacení 4 447 Kč. Odvolací soud v napadeném rozsudku upozornil, že ke zvýšení odškodnění došlo pouze a výhradně v důsledku plynutí času, neboť posuzované řízení dosud nebylo skončeno. S ohledem pak na skutečnost, že žalovaná dobrovolně a v zákonné lhůtě šesti měsíců nárok žalobce dle odvolacího soudu dostatečně uspokojila, neshledal odvolací soud na její straně prodlení s uspokojením nároku žalobce na náhradu nemajetkové újmy.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Rozsudek odvolacího soudu ve výroku I v rozsahu, jímž byla žaloba zamítnuta ohledně částky 100 000 Kč s příslušenstvím, napadl žalobce včasným dovoláním.

14. V dovolání žalobce namítá, že odvolací soud nesprávně právně posoudil otázku celkové délky řízení. Žalobce má za to, že „za situace, kdy jako osoba poškozená trestnou činností podá trestní oznámení a na toto trestní oznámení je reagováno orgány činnými v trestním řízení zahájením úkonů v trestním řízení a poté i sdělením obvinění pachateli trestné činnosti, pak vůči oznamovateli/poškozenému je začátek trestního řízení určen dnem, kdy se na orgány činné v trestním řízení obrátil se svým trestním oznámením“, a od tohoto dne by měl být určen počátek délky posuzovaného řízení ve vztahu k určení rozhodné doby, za kterou má být žalobce odškodněn. Podle žalobce má jít o dosud dovolacím soudem neřešenou právní otázku, neboť např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. [30 Cdo 987/2015](#), publikovaný pod č. 10/2018 Sb. rozh. obč., se nevyjadřuje k situaci, kdy poškozený je zároveň oznamovatelem trestného činu. Dle žalobce oznamovatel (poškozený) dává trestním oznámením najevo spojitost svého občanskoprávního nároku na náhradu škody s trestným činem a potažmo s budoucím zahájením trestního stíhání pachatele trestného činu. Posouzení dané otázky je dle dovolatele v rozporu se závěry nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. [III. ÚS 3271/20](#), který zdůrazňuje mnohem větší sepjetí v oblasti regulace následků výkonu veřejné moci v porovnání s jinými druhy soukromoprávní regulace.

č. 45

15. Žalobce dále vyjadřuje nesouhlas s tím, jakým způsobem odvolací soud přistoupil k modifikaci základní částky pro složitost řízení, pokud ji snížil o 20 %, protože složitost řízení tak vyrovnala modifikaci základní částky pro nekoncentrovanost řízení (tzv. procesní ping-pong) ve prospěch žalobce. Dle žalobce je závěr odvolacího soudu o tom, že nekoncentrovaný postup soudů ve věci měl stejný vliv na celkovou délku řízení jako složitost věci, explicitním popřením principu proporcionality. Rozhodnutí odvolacího soudu je v této otázce dle žalobce v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. [III. ÚS 1303/21](#) i se závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [30 Cdo 1166/2020](#). Poukazuje přitom na dle jeho názoru „zbytečně probíhající“ trestní řízení od 23. 8. 2019 do 30. 9. 2021, kdy došlo k nesprávnému postupu samosoudce Obvodního soudu pro Prahu 1 a ke zmatečnosti soudu prvního i druhého stupně v posuzovaném řízení. V této souvislosti odkazuje žalobce na rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. [30 Cdo 1433/2020](#), sp. zn. [30 Cdo 2632/2020](#), a na rozsudek sp. zn. [30 Cdo 2476/2015](#) a sp. zn. [30 Cdo 1276/2022](#), se kterými je napadené rozhodnutí dle žalobce v rozporu. Dle žalobce je i náleze Ústavního soudu sp. zn. [IV. ÚS 1551/23](#) vydaný v posuzovaném řízení projevem soudního ping-pongu. S odkazem na náleze Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [III. ÚS 3067/13](#), pak žalobce namítá, že otázka aplikace principu proporcionality a hodnocení vlivů v posuzovaném řízení, na jejichž základě se zvyšuje či snižuje základní částka odškodnění, je otázkou právní a nikoliv skutkovou, jak ve svých rozhodnutích uvádí dovolací soud.

16. Žalobce rovněž nastoluje dovolacím soudem dosud údajně neřešenou právní otázku, zda žalovaná ve smyslu ustanovení § 31a odst. 3 písm. d) Odpšk odpovídá za průtahy v řízení způsobené tím, že došlo k opakovanému odročování jednání z důvodu na straně znalce ustanoveného soudem. Odkazuje přitom na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn.

[30 Cdo 1217/2015](#), dle kterého nese stát odpovědnost za průtahy způsobené prodlevami při vypracování znaleckého posudku, neboť vypracování znaleckého posudku je pro účely posouzení přiměřenosti doby řízení třeba hodnotit jako součást úřední činnosti orgánu veřejné moci. Výslech znalce je přitom dle žalobce jen jakýmsi „pokračováním“ zpracování znaleckého posudku.

17. Dle žalobce dále odvolací soud zcela opominul aktivitu žalobce v řízení, kterou vyvinul při odstraňování průtahů ohledně rozhodování o právech žalobce. Žalobce namítá, že napadené rozhodnutí je v rozporu s rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. [30 Cdo 2605/2021](#).

18. Žalobce dále formuluje otázku valorizace částek vyčíslených ve Stanovisku, kterou odůvodňuje poukazem na podstatnou změnu životní úrovně společnosti a inflaci, a jež by dle jeho přesvědčení měla být posouzena jinak, než jak dovolací soud rozhodl v rozsudku ze dne 23. 6. 2021, sp. zn. [30 Cdo 1181/2021](#), a ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. [30 Cdo 1388/2021](#), nebo v usnesení ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [30 Cdo 622/2021](#), a ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. [30 Cdo 901/2021](#), k čemuž současně dodal, že v řešení uvedené otázky přijatém v těchto rozhodnutích spatřuje porušení zákazu diskriminace i základního práva upraveného v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, dále jen „Listina“, a to v rozporu s judikaturou Ústavního soudu představovanou nálezem ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. [I. ÚS 4293/18](#), ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. [I. ÚS 1536/11](#), ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. [III. ÚS 350/03](#), ze dne 24. 11. 2016, sp. zn. [II. ÚS 2588/16](#), ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. [III. ÚS 899/17](#), nebo ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. [III. ÚS 1263/17](#).

19. Žalobce konečně namítá ústavní nekonformnost odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu s odkazy na nálezy Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 1536/11](#), sp. zn. [III. ÚS 3271/20](#), sp. zn. [III. ÚS 847/23](#), sp. zn. [III. ÚS 350/03](#), sp. zn. [IV. ÚS 2468/11](#) a sp. zn. [III. ÚS 1481/08](#).

20. Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

21. Tříčlenný senát soudního oddělení č. 30, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl k závěru, že je nutné korigovat dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu (prezentovanou rozsudky ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3244/2020](#), ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [30 Cdo 2572/2020](#), ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3764/2020](#), ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3002/2020](#), a ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3544/2020](#)), z níž vyplývá, že při zvažování, zda je trestní řízení pro poškozeného nepřiměřeně dlouhé, a zda má být proto shledáno nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, soud zohledňuje i dobu od podání trestního oznámení ze strany poškozeného do doby, kdy poškozený po zahájení trestního stíhání uplatnil právo na náhradu škody, má-li řízení pro poškozeného již v okamžiku podání trestního oznámení „občanskoprávní složku“. Tuto právní otázku je však na místě zodpovědět jinak, a to s výsledkem, že při úvaze, zda je trestní řízení pro poškozeného, jenž po zahájení trestního stíhání uplatnil požadavek na náhradu škody, nepřiměřeně dlouhé, a zda má být proto shledáno nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, soud zohledňuje až dobu poté, co poškozený uplatnil požadavek na náhradu škody. Proto byla věc

postoupena k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (dále jen „velký senát“) podle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů. Velký senát pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

22. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 [srov. čl. II bod 1 zákona č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony], dále jen „o. s. ř.“

23. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud zabýval nejprve jeho přípustností.

č. 45

24. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

25. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

26. Nesouhlas žalobce s modifikací základní částky přiznaného finančního odškodnění přípustnost dovolání nezakládá, neboť žalobce pomíjí ustálenou rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, podle níž v rámci dovolacího řízení, jakožto řízení o mimořádném oprávněném prostředku, se posuzuje jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiucnění (například to, zda byly splněny podmínky pro zvýšení přiměřeného zadostiucnění z důvodu významu řízení pro poškozeného, nikoliv již to, zda v důsledku aplikace tohoto kritéria měly soudy přiměřené zadostiucnění zvýšit o 10 %, o 20 % nebo o 30 %). K tomu dovolací soud doplňuje, že při přezkumu výše zadostiucnění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a odst. 3 OdpŠk, přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4462/2009](#), k jehož závěrům se Nejvyšší soud přihlásil i v usnesení ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. [30 Cdo 556/2023](#), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2023, sp. zn. [III. ÚS 1541/23](#), usnesení ze dne 26. 3. 2024, sp. zn. [30 Cdo 2224/2023](#), či usnesení ze dne 13. 12. 2023, sp. zn. [30 Cdo 3616/2023](#), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2024, sp. zn. [III. ÚS 21/24](#)), což v případě žalobce není. Přistoupil-li odvolací soud ve světle přijatých skutkových závěrů týkajících se průběhu posuzovaného řízení ke zvýšení základní částky o 20 % z důvodu opakovaného rušení rozsudků v posuzované věci, což mělo zcela zásadní vliv na jeho délku, a ke snížení základní částky o 20 % pro kritérium procesní složitosti řízení odrážející instanční postup spočívající v trojím

rozhodování na třech stupních soudní soustavy (příčemž je v současnosti ještě vedeno řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti žalobce), nejenže tím nevybočil z konstantní judikatury dovolacího soudu, podle které se na závěru o nepřiměřenosti délky řízení a v návaznosti na něm i na závěru o případné výši zadostiučinění projeví kritéria uvedená v § 31a odst. 3 písm. b) až e) OdpŠk ve stejném poměru, v jakém se na celkové délce řízení podílela (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012, sp. zn. [30 Cdo 35/2012](#), nebo rozsudek ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. [30 Cdo 2476/2015](#)), ale současně se též nejedná o závěr, který by pro svou zjevnou nepřiměřenost mohl zásah dovolacího soudu odůvodnit (viz judikatura zmíněná výše).

27. Odkaz žalobce na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2020, sp. zn. [30 Cdo 1433/2020](#), a ze dne 29.10. 2020, sp. zn. [30 Cdo 2632/2020](#), není příléhavý, protože dovolací soud v nich zdůraznil pouze to, že zásadní nekoncentrovanost v průběhu trestního stíhání je na místě zohlednit při úvaze o výši finančního zadostiučinění za nepřiměřeně dlouhé řízení. Ke zohlednění odvolacím soudem zjištěných nedostatků tohoto charakteru přitom v posuzované věci došlo.

28. Argumentuje-li žalobce rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. [30 Cdo 2476/2015](#), a ze dne 20. 12. 2022, sp. zn. [30 Cdo 1276/2022](#), s tím, že při stanovení základní částky finančního zadostiučinění za nepřiměřeně dlouhé řízení nelze ze strany soudu postupovat tak, že dojde ke zjevnému podcenění nebo naopak přecenění jednoho z kritérií na úkor jiného kritéria, ze skutkových zjištění odvolacího soudu neplyne, že by k něčemu takovému v projednávané věci došlo. Při vyhodnocování kritéria složitosti řízení odvolací soud zohlednil, že „v posuzovaném řízení byli přibráni k podání posudku dva znalci, zpracování znaleckého posudku je věcí časově náročnou, která se na délce řízení nemůže neprojevit, z hlediska skutkového tedy šlo o řízení složité. Dále odvolací soud ve věci shledal složitost procesní, která byla dána tím, že ve věci rozhodovaly všechny tři stupně soustavy obecných soudů a v současné době je stále vedeno řízení i před Ústavním soudem. Rozhodování v celkem čtyřech stupních se na délce řízení muselo výrazně projevit, a to i tehdy, pokud by na každém stupni soudní soustavy bylo rozhodováno jen jednou. Odvolací soud tak na rozdíl od soudu prvního stupně shledal, že řízení bylo složité“. Jde-li o tzv. procesní ping-pong a případné vady řízení vedoucí k jeho prodloužení, odvolací soud uvedl, že žalobci lze přisvědčit v tom, že v posuzovaném řízení došlo k opakovanému zrušení vydaných rozhodnutí, což mělo na délku posuzovaného řízení zcela zásadní vliv. Odvolací soud se nicméně shodl se soudem prvního stupně v tom, že průtahy v důsledku nečinnosti soudu v posuzovaném řízení shledány nebyly. Žalobce tvrdil, že k průtahům došlo při rozhodování o odměně zmocněnce, kterého si žalobce v trestním řízení jako poškozený zvolil (byl jím právní zástupce, který žalobce zastupuje i v tomto řízení). O odstranění těchto průtahů žalobce opakovaně usiloval v několika podáních. Odvolací soud k tomu uvedl, že ze skutkových zjištění, které učinil soud prvního stupně, nevyplývá, že by postup při rozhodování o odměně zmocněnce měl negativní vliv na délku celého řízení. Žalobce ostatně ani žádné jiné průtahy netvrdil. Rozhodnutí o odměně zmocněnce není hlavním účelem trestního řízení, není ani hlavním nárokem poškozeného, který v trestním řízení uplatnil, a pokud se negativně nepromítlo do celkové délky řízení, není důvod pro to zohledňovat je při úvaze o výši základní částky nemajetkové újmy. Odvolací soud tak neviděl důvod pro modifikaci základní částky z důvodu žalobcem tvrzených průtahů v řízení o přiznání odměny zmocněnce, či z důvodu opakovaných stížností na tyto průtahy.

29. Z těchto skutkových zjištění a úvah odvolacího soudu neplyne, že by při vyhodnocení chování žalobce v řízení, kritéria složitosti řízení a kritéria prodlev v řízení způsobených tzv. procesním ping-pongem odvolací soud postupoval zjevně svévolně a přijal zcela nepřiměřený úsudek, jde-li o jejich vliv na výši základní částky zadostiučinění. Uvádí-li žalobce, že období řízení od 23. 8. 2019 do 30. 9. 2021 byla „doba naprostého právního zmaru“ a že odvolacím soudem uváděné okolnosti odůvodňující složitost řízení odůvodňují trvání řízení v délce devíti měsíců, jeho tvrzení nemá oporu v odvolacím soudem zjištěných okolnostech, jimiž je dovolací soud vázán (§ 241a odst. 1, 3 o. s. ř.).

30. Vymezuje-li žalobce dosud údajně neřešenou právní otázku, zda stát odpovídá za prodlevy v řízení vyvolané tím, že došlo k opakovanému odročování jednání z důvodu na straně znalce ustanoveného soudem, je tato jeho námitka založena na údajné skutkové okolnosti (opakovaném odročování jednání z důvodu na straně znalce, jež vedlo k podstatnému prodloužení řízení), kterou odvolací soud nezjistil. Právní otázka, jež je založena na skutkovém stavu, který odvolací soud nezjistil, přitom nemůže založit přípustnost dovolání (srovnej shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod č. 19/2006 Sb. rozh. obč., rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod č. 10/2014 Sb. rozh. obč., nebo rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2024, sen. zn. [29 ICdo 157/2023](#), uveřejněného pod č. 46/2025 Sb. rozh. obč.).

31. Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá ani otázka valorizace částek vyčíslených ve Stanovisku, kterou žalobce odůvodňuje poukazem na podstatnou změnu životní úrovně společnosti a inflaci, a jež by dle jeho přesvědčení měla být posouzena jinak, než jak dovolací soud rozhodl v rozsudku ze dne 23. 6. 2021, sp. zn. [30 Cdo 1181/2021](#), a ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. [30 Cdo 1388/2021](#), nebo v usnesení ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. [30 Cdo 622/2021](#), a ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. [30 Cdo 901/2021](#), k čemuž žalobce současně dodal, že v řešení uvedené otázky přijatém v těchto rozhodnutích spatřuje porušení zákazu diskriminace i základního práva upraveného v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, a to v rozporu s judikaturou Ústavního soudu představovanou nálezem ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. [I. ÚS 4293/18](#), ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. [I. ÚS 1536/11](#), ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. [III. ÚS 350/03](#), ze dne 24. 11. 2016, sp. zn. [II. ÚS 2588/16](#), ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. [III. ÚS 899/17](#), nebo ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. [III. ÚS 1263/17](#). Závěr, že na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kursu měny či životní úrovně, je zcela v souladu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. [30 Cdo 1964/2012](#), a ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. [30 Cdo 2207/2022](#), jejichž závěry byly zopakovány v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. [30 Cdo 3171/2018](#), ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [30 Cdo 2989/2011](#), ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. [30 Cdo 3331/2012](#), ze dne 26. 9. 2019, sp. zn. [30 Cdo 1153/2019](#), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. [IV. ÚS 4059/19](#), a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. [30 Cdo 5760/2017](#), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2019, sp. zn. [III. ÚS 1548/19](#)). I nadále přitom platí, že uvedený postoj dovolacího soudu, pro jehož změnu tento soud nenachází důvod, je současně ve shodě s aktuální judikaturou Ústavního soudu (nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. [III. ÚS 1303/21](#), jehož závěry byly zopakovány v usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. [IV. ÚS 723/22](#), ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. [I. ÚS 2064/22](#), ze dne 8. 8. 2023,

sp. zn. [IV. ÚS 1204/23](#), nebo ze dne 15. 11. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 2459/23](#)). Z této recentní judikatury je totiž patrné, že klíčovou podmínkou, kterou musí přiznané odškodnění splňovat, je jeho přiměřenost, jež bude náležitě odrážet individuální okolnosti řešeného případu a k níž soud může v případě potřeby dospět i volbou jiné základní částky zadostiučinění, než jaká by odpovídala ve Stanovisku uvedenému finančnímu rozpětí, nikoliv však to, aby bez dalšího sledovalo matematický výpočet vycházející pouze z vývoje vybraných ekonomických parametrů.

č. 45

32. Nejvyšší soud se k valorizaci částek vyčíslených ve Stanovisku vyjádřil i v rozsudku ze dne 16. 1. 2025, sp. zn. [30 Cdo 2356/2024](#), ve kterém uvedl, že Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) „ani v době po přijetí Stanoviska dovolacím soudem nepřistoupil k valorizaci částek přiměřeného zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení, a to ani vzhledem k ekonomické situaci“. Závěry obsažené ve Stanovisku tak jsou i nadále pro poměry České republiky aktuální, přičemž je to rozhodovací činnost ESLP, která je pro nastavení výše odškodnění za porušení základních práv zaručených Úmluvou určující. Nadále platí, že částky přiznávané soudy v České republice za porušení práva na přiměřenou délku řízení lehce splňují kritéria stanovená judikaturou ESLP zejména v rozhodnutí ve věci [Apicella proti Itálii](#) a rozhodně nelze uzavřít, že by nespĺňovaly ani minimální standard, který z hlediska odškodňování judikatura ESLP i nadále představuje. Změny v cenové úrovni v České republice na daný závěr nemají žádný vliv. Tento postoj dovolacího soudu je ve shodě i s aktuální judikaturou Ústavního soudu, jak patrně např. z bodů 44 a 45 odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. [III. ÚS 1303/21](#), nebo z usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. [IV. ÚS 723/22](#), ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. [I. ÚS 2064/22](#), ze dne 8. 8. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 1204/23](#), a ze dne 15. 11. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 2459/23](#). Z této recentní judikatury je totiž patrné, že klíčovou podmínkou, kterou musí přiznané odškodnění splňovat, je jeho přiměřenost, jež bude náležitě odrážet individuální okolnosti řešeného případu a k níž soud může v případě potřeby dospět i volbou jiné základní částky zadostiučinění, než jaká by odpovídala ve Stanovisku uvedenému finančnímu rozpětí. Bez ohledu na základní částky zadostiučinění stanovené postupem uvedeným ve Stanovisku je tak třeba zdůraznit princip, že tyto částky jsou jen orientační a nebrání soudu, aby je navýšil, pokud to považuje za nezbytné s ohledem na potřebu spravedlivého rozhodnutí ve věci (k tomu též srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. [III. ÚS 1320/10](#), část V., čtvrtý odst.)“.

33. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že ústavní stížnost proti jeho rozsudku ze dne 16. 1. 2025, sp. zn. [30 Cdo 2356/2024](#), byla zamítnuta plenárním nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2025, sp. zn. [Pl. ÚS 26/25](#). V něm se Ústavní soud zcela ztotožnil se závěry přezkoumávaného rozsudku Nejvyššího soudu stran toho, že nejsou důvody pro valorizaci částek odškodnění nastavených Stanoviskem.

34. Namítá-li žalobce protiústavnost dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud uvádí, že odůvodnění dovoláním napadeného rozsudku je v části, v níž odvolací soud vysvětlil, proč vycházel ze základní částky ročního odškodnění ve výši 15 000 Kč, přezkoumatelné, když odvolací soud stručně a s odkazem na konkrétní judikaturu Nejvyššího soudu ozřejmil, proč tuto částku pokládá za přiměřenou. Dovoláním napadený rozsudek v této části netrpí deficitem nepřezkoumatelnosti ani svévole (k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2543/2011](#), uveřejněný pod č. 100/2013 Sb. rozh. obč.), a proto ani tato výtká nezakládá přípustnost

dovolání pro údajnou „protiústavnost“. Dovojuje-li žalobce „protiústavnost“ dovoláním napadeného rozhodnutí z nedostatku respektu k zásadě proporcionality (nedostatek spatřuje ve skutečnosti, že se odvolací soud neztotožnil s jeho výše uvedenými námitkami), nezbývá než konstatovat, že subjektivní přesvědčení žalobce o důvodnosti jím vzneseného požadavku samo o sobě nezakládá nesoulad kritizovaného rozhodnutí s ústavním pořádkem.

35. Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. však zakládá dovolacím soudem vyřešená právní otázka, zda při zvažování, zda je trestní řízení pro poškozeného nepřiměřeně dlouhé, a zda má být proto shledáno nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, soud zohledňuje i dobu od podání trestního oznámení ze strany poškozeného do doby, kdy poškozený po zahájení trestního stíhání uplatnil právo na náhradu škody, má-li řízení pro poškozeného již v okamžiku podání trestního oznámení „občanskoprávní složku“, neboť tato otázka má být posouzena jinak.

č. 45

IV.

Důvodnost dovolání

36. Dovolání není důvodné.

37. Ve věcech posuzovaných rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2019, sp. zn. [30 Cdo 2715/2019](#), a ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3244/2020](#), dovolací soud uvedl, že ESLP „se otázkou aplikovatelnosti práv garantovaných čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen ‚Úmluva‘) na postavení poškozených v trestním řízení zabýval v rozsudku ze dne 12. 2. 2004, ve věci Perez proti Francii, stížnost č. [47287/99](#). V dané věci ESLP zaujal oproti své předcházející judikatuře nový přístup ohledně použitelnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy na připojení se poškozeného k trestnímu řízení. Dospěl k závěru, že čl. 6 odst. 1 Úmluvy je použitelný i na řízení, v nichž se poškozený připojil k řízení již ve stádiu samotného předběžného šetření, přičemž není podstatné, zda též poškozený formálně v trestním řízení uplatnil právo na náhradu škody. Uvedený závěr dopadá i na ty případy, kdy ohledně práva na náhradu škody může být zahájeno, či již probíhá, řízení před civilními soudy. Tedy i v případech, kdy se v trestním řízení rozhoduje pouze o trestním obvinění, je pro použitelnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy rozhodujícím faktorem, zda od okamžiku připojení se poškozeného k trestnímu řízení až do jeho skončení zůstala občanskoprávní složka (ve smyslu autonomního výkladu Úmluvy) úzce spojena s průběhem trestního řízení, jinými slovy, zda trestní řízení mělo na občanskoprávní složku vliv. Limity použitelnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy ESLP shledal pouze v tom, že Úmluva nepřiznává žádné právo na ‚soukromou odplatu‘, ani na *actio popularis*. Právo nechat stíhat nebo odsoudit jinou osobu za trestný čin proto nemůže být uplatňováno nezávisle. Je neoddělitelné od výkonu práva poškozeného vést občanskoprávní řízení podle vnitrostátního práva, byť i jen za účelem získání symbolické náhrady nebo ochrany takového občanského práva, jakým je například právo na dobrou pověst (srov. body 65 až 71 citovaného rozhodnutí)“.

38. Souvislostí trestního řízení s civilními, respektive základními právy poškozených se zabýval i Ústavní soud ve zrušujícím nálezu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. [II. ÚS 3626/13](#). V bodě 24 uvedl: „Trestný čin obchodování s lidmi (§ 232a trestního zákona, resp. § 168 trestního zákoníku), zejména je-li páchan za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo při zneužití omylu, tísně nebo závislosti poškozeného za účelem jeho užití k otroctví nebo nevolnictví, nebo k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, představuje

mimořádně závažný zásah do základních práv na osobní svobodu a osobní bezpečnost, zákazu držení v otroctví nebo nevolnictví a podrobení nuceným pracím nebo službám a na zachování lidské důstojnosti, zaručených v čl. 8 odst. 1, čl. 9 a čl. 10 odst. 1 Listiny a v čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 5 odst. 1 Úmluvy, jakož i v řadě dalších mezinárodních smluv. Závažnost a nebezpečnost tohoto zásahu zvyšují pak zejména takové okolnosti jako je spáchání takového činu v organizované skupině či v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch či prospěch velkého rozsahu. Obdobně to platí i pro trestné činy vydírání (§ 235 trestního zákona, resp. § 175 trestního zákoníku), útisku (§ 237 trestního zákona, § 177 trestního zákoníku) a nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku). Uvedená ústavně zaručená práva přitom patří – stejně jako právo na život – k základním lidským právům (hlava druhá, oddíl první Listiny) náležejícím každému člověku bez ohledu na státní občanství (čl. 42 odst. 2 Listiny).“

č. 45

39. Výše uvedené nelze vyložit jinak, než že poškozený má právo se domáhat náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou posuzovaného trestního řízení i za dobu před zahájením trestního stíhání a před uplatněním požadavku na náhradu škody vůči konkrétní osobě, a to již od okamžiku podání trestního oznámení, aniž by bylo nezbytné, aby poškozený uplatnil právo na náhradu škody, má-li řízení pro poškozeného „občanskoprávní složku“. K témuž závěru dovolací soud dospěl i v rozsudcích ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [30 Cdo 2572/2020](#), ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3764/2020](#), ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3002/2020](#), a ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3544/2020](#).

40. Výše uvedený právní závěr dovolacího soudu je na místě revidovat, neboť je postaven na nesprávném smísení dvou samostatných právních institutů, jednak práva na účinné vyšetřování, které je dovozováno pouze u zásahů do osobních a osobnostních práv chráněných čl. 2 až 4 Úmluvy (práva na život, zákazu mučení a zákazu otroctví a nucených prací), a jednak práva na projednání věci v přiměřené době podle § 6 Úmluvy. Tato dvě práva ovšem existují nezávisle. Vznikne-li tedy v těchto případech poškozenému právo na účinné vyšetřování od okamžiku podání trestního oznámení z jeho strany, nevede tento fakt k závěru, že poškozený zároveň má právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým trestním řízením počítaným již od okamžiku podání trestního oznámení z jeho strany. Tento úsudek totiž neodpovídá právní konstrukci práva na účinné vyšetřování na straně jedné a práva na projednání věci v přiměřené době na straně druhé.

41. Právo na projednání věci v přiměřené době plyne z čl. 6 odst. 1 Úmluvy, dle kterého každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti. Právo poškozeného na odčinění újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým trestním řízením, v němž se projednává jeho požadavek na náhradu újmy způsobené trestným činem, se podává i z § 13 odst. 1 věta třetí Odpšk.

42. K právu na účinné vyšetřování, jež je dovozováno u zásahů do osobních a osobnostních práv chráněných čl. 2 až 4 Úmluvy (viz výše), dovolací soud v obecné rovině dovodil, že je povinností orgánů činných v trestním řízení provést účinné vyšetřování ve věcech, ve kterých ochrana základního práva vyžaduje ochranu prostřednictvím trestního práva (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. [Pl. ÚS 17/10](#), bod 61, usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2013, sp. zn. [I. ÚS 2886/13](#), či rozsudek velkého senátu ESLP ve věci McCann proti Spojenému království ze dne 27. 9. 1995, stížnost č. [18984/91](#), § 161). Požadavek na účinné vyšetřování se skládá z následujících čtyř samostatných aspektů: vyšetřování musí být nezávislé a nestranné, efektivní, rychlé a podrobena veřejné kontrole [srov. KRATOCHVÍL, J. Kapitola XI (Právo na život - čl. 2 EÚLP). In: KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 345, rozsudek ESLP ve věci Isayeva, Yusupova a Bazayeva proti Rusku ze dne 24. 2. 2005, stížnosti č. [57947/00](#), [57948/00](#), [57949/00](#), § 209–213, nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. [II. ÚS 1376/18](#), nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. [III. ÚS 1716/16](#), či nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. [II. ÚS 2077/17](#)].

43. Požadavek na účinné vyšetřování je však požadavkem na dodržení procesní povinnosti náležité péče, nikoliv požadavkem na konkrétní výsledek trestního stíhání. Účinné vyšetřování negarantuje konkrétní výsledek, ale pouze řádnost postupu daného orgánu (srovnej nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1565/14](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2013, sp. zn. [I. ÚS 2886/13](#), rozsudek ESLP ve věci Lobach proti Ukrajině ze dne 22. 9. 2009, stížnost č. [9276/02](#)). Povinnost státních orgánů vyšetřovat a stíhat nemůže být absolutní, obsahem povinnosti účinného vyšetřování je tak spíše zajistit, že příslušné státní orgány budou jednat kompetentně, efektivně a vynaloží veškerou snahu, kterou po nich lze rozumně vyžadovat, aby věc řádně prošetřily, objasnily a aby jejich konání bylo v obecné rovině způsobilé vyústit v potrestání odpovědných osob (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. [I. ÚS 3196/12](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. [30 Cdo 4578/2015](#), uveřejněný pod č. 73/2017 Sb. rozh. obč., proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. [II. ÚS 2247/16](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. [30 Cdo 5091/2017](#)).

44. Oproti tomu předmětem odškodnění za nepřiměřeně dlouhé řízení je stav nejistoty, jemuž je účastník řízení vystaven po nepřiměřeně dlouhou dobu. Samotná okolnost, že řízení trvá nepřiměřeně dlouho (třeba i proto, že orgán vedoucí řízení nedodržel zákonnou lhůtu pro vydání rozhodnutí), tedy pro případ, že účastník o řízení neví, a není proto vystaven nejistotě ohledně jeho výsledku, nezakládá právo účastníka na odčinění újmy z nepřiměřeně dlouhého řízení (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. [30 Cdo 4336/2010](#), a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. [30 Cdo 2952/2014](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2019, sp. zn. [30 Cdo 783/2017](#) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. [30 Cdo 2368/2020](#)).

45. Z judikatury uvedené v předchozích odstavcích je namísto dovodit, že právo poškozeného na účinné vyšetřování svým účelem a funkcí nesplývá s právem poškozeného na náhradu újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým trestním řízením, v němž se projednává jeho požadavek na náhradu újmy způsobené trestným činem, protože předmět ochrany je v každém z případů jiný. V případě práva poškozeného-oznamovatele na účinné vyšetřování se jedná o oprávnění poškozeného na to, aby orgány činné v trestním řízení řádně a včas vyšetřily jeho podnět

(trestní oznámení). V případě práva poškozeného na náhradu újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým trestním řízením, v němž se projednává jeho požadavek na náhradu újmy způsobené trestným činem, jde o ochranu práva poškozeného na včasné projednání jeho požadavku na náhradu újmy vůči osobě, která se měla dopustit trestného činu, jenž měl založit právo poškozeného na náhradu této újmy, a to v rámci trestního řízení (v tzv. adhezním řízení).

46. Argumentuje-li se v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3244/2020](#), ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. [30 Cdo 2572/2020](#), ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3764/2020](#), ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3002/2020](#), a ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. [30 Cdo 3544/2020](#), že trestní řízení ve vztahu k poškozenému probíhá, má-li „občanskoprávní přesah“, již od okamžiku podání trestního oznámení, aniž by došlo k zahájení trestního stíhání a k uplatnění práva poškozeného na náhradu újmy způsobené trestným činem, takový úsudek pak neplyne ani z judikatury ESLP.

č. 45

47. V rozsudku ze dne 12. 2. 2004, ve věci Perez proti Francii, stížnost č. [47287/99](#), ESLP uvedl, že „řízení, ve kterém o sobě jistá osoba tvrdí, že je obětí trestného činu, je určující pro její „občanská práva“ již od okamžiku, kdy se prohlásila za stranu poškozenou. V důsledku toho se čl. 6 aplikuje na řízení o trestním oznámení spojeném s prohlášením se za stranu poškozenou, a to i během fáze vyšetřování (viz výše cit. [Tomasi proti Francii](#), [Acquaviva a Maini proti Francii](#), rozh. [Zuili proti Francii](#), 2002) či v případě běžícího nebo potencionálního řízení před civilními soudy“.

48. V tomtéž rozsudku ESLP dále dodal, že „i když se řízení před trestními soudy týká pouze oprávněnosti trestního obvinění, pro aplikovatelnost čl. 6 je rozhodující, zda od prohlášení se za stranu poškozenou až do konce řízení zůstala občanskoprávní složka úzce spojená s průběhem trestního řízení (viz [Calvelli a Cigliová proti Itálii](#), 2002), jinak řečeno, zda toto řízení podmiňuje občanskoprávní složku. Čl. 6 se *a fortiori* musí aplikovat na řízení, která se týkají jak oprávněnosti trestního obvinění, tak občanskoprávního aspektu věci... Právo na stíhání či odsouzení třetí osoby nelze připustit samo o sobě, takové právo musí být nutně doprovázeno tím, že oběť trestného činu využije svého práva podat žalobu občanskoprávního charakteru, i kdyby jejím cílem bylo dosažení pouze symbolické reparace či ochrana nějakého občanského práva, jako je kupř. právo na „dobrou pověst“ (viz [Golder proti Spojenému království](#), 1975, výše cit. Helmer proti Švédsku, [Tolstoy Miloslavsky proti Spojenému království](#), 1995). Zřeknutí se takového práva musí být v každém případě jednoznačně prokázáno ([Collozza a Rubinat](#) proti Itálii, 1985, [Meftah a další proti Francii](#), 2002). Trestní oznámení s prohlášením se za stranu poškozenou spadá do pole působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Takový přístup odpovídá nutnosti zachovat práva oběti trestného činu a jejich postavení v trestním řízení“.

49. Z tohoto rozsudku ESLP se však nepodává, že by ve vztahu k poškozenému řízení probíhalo již od okamžiku trestního oznámení; plyne z něho pouze to, že poškozený má právo, aby se orgány činné v trestním řízení jeho trestním oznámením řádně zabývaly a v přiměřené době je prověřily, a to u výše identifikovaných typů trestné činnosti zaměřených proti právům chráněným v čl. 2 až 4 Úmluvy (srovnej nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1565/14](#)).

50. Úsudek, jenž má být překonán, nemá podklad ani v aktuální judikatuře ESLP, dle které „článek 6 odst. 1 Úmluvy (občanskoprávní část) se vztahuje na trestní řízení, k němuž

se stěžovatel připojí jako poškozený, i když občanskoprávní nárok formuluje (konkretizuje) až během řízení před soudem. Pokud jde o délku řízení týkající se nároku na náhradu škody, její začátek se váže na okamžik uplatnění nároku a konec na rozhodnutí o meritu věci“ (viz rozsudek ESLP ve věci *Pfleger v. Česká republika*, stížnost č. [58116/00](#)), a „článek 6 odst. 1 Úmluvy se neaplikuje v případě, že trestní oznámení je orgány činnými v trestním řízení odloženo, čímž nedochází k rozhodování o občanských právech nebo závazcích stěžovatele, jenž má případně možnost obrátit se na soud s občanskoprávní žalobou“ (viz rozsudek ESLP ve věci *Duchoňová v. Česká republika*, stížnost č. [29858/03](#)).

51. Lze tedy shrnout, že zatímco právo poškozeného na účinné vyšetřování u identifikovaných typů trestné činnosti (viz výše) je ze své podstaty založeno podáním trestního oznámení z jeho strany, právo poškozeného na náhradu újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením, v němž se projednává jeho požadavek na náhradu újmy způsobené trestným činem, je nárokem, jenž je spjat s okamžikem uplatnění tohoto práva vůči konkrétní osobě v průběhu trestního řízení. V okolnostech projednávaného případu se tento fakt projeví tak, že při zvažování, zda je trestní řízení pro poškozeného, jenž po zahájení trestního stíhání vůči obviněnému uplatnil požadavek na náhradu škody, nepřiměřeně dlouhé, a zda má být proto shledáno nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, soud zohledňuje až dobu od uplatnění požadavku na náhradu újmy.

52. Posoudil-li tedy odvolací soud počátek doby, za kterou měl být žalobce odškodněn, od okamžiku uplatnění jeho nároku na náhradu škody (dne 14. 5. 2019, když trestní stíhání L. T. bylo zahájeno usnesením ze dne 6. 5. 2019), a nikoliv již od okamžiku podání trestního oznámení žalobcem, je jeho rozhodnutí v tomto úsudku správné.

53. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a) a b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Žádnou takovou vadu řízení však Nejvyšší soud neshledal.

54. Napadený rozsudek odvolacího soudu je tedy z uvedených důvodů věcně správný, a Nejvyšší soud proto žalobcovo dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.